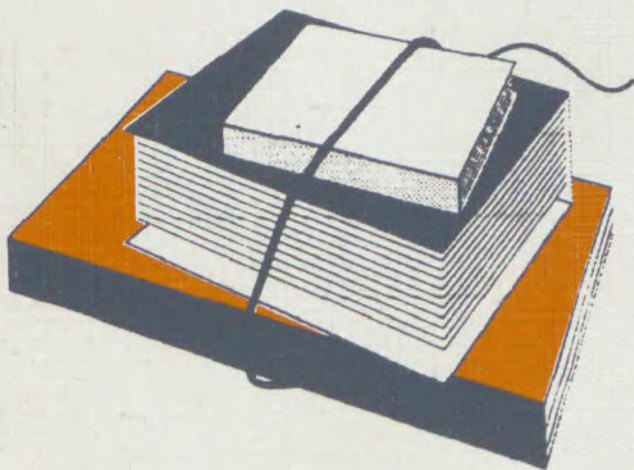

JSSN 1234-7752

Bibliotekarz Zamojski

Bibliotekarz Zamojski

WOJEWÓDZKA
I MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W ZAMOŚCIU

1995/2

WYDAWCA:

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
22-400 Zamość, ul. Pereca 14.

Zespół redakcyjny:

Krystyna Gruszka
Halina Bieniek
Tadeusz Pietrzak
Feliksa Niemiec
Anna Kuszczak

Projekt okładki:

Elżbieta Gnyp

Adres redakcji:

Dział Instrukcyjno-Metodyczny WiMBP
22-400 Zamość, ul. Reja 18, tel. 39-27-20

Nakład 150 egz.

Przygotowanie do druku, druk i oprawa:

P.W. TomGraf S.C.

22-600 Tomaszów Lubelski, ul. Lwowska 53a, tel. /fax (0-832) 23-71

W NUMERZE:

◆ Z ŻYCIA BIBLIOTEK

45 lat Gminnej Biblioteki Publicznej w Werbkowicach
Jubileusz 45-lecia Gminnej Biblioteki Publicznej w Dolhobyczowie
Dzieje Biblioteki Publicznej Gminy Łabunie
VI Zamojskie spotkania z literaturą zakończone
Biblioteka dzieciom
Wycieczka bibliotekarzy
Wakacje w bibliotece
Na marginesie konferencji w Cedzynie
Bibliografia - między tradycją a nowoczesnością

◆ SYLWETKI BIBLIOTEKARZY

Tadeusz Pietrzyk - wspomnienia

◆ POMOCE METODYCZNE

Regulamin konkursu plastycznego dla dzieci
„Wszystkie książki mówią” - konkurs plastyczny
Scenariusz imprezy czytelniczej
„W 80 dni dookoła świata” - scenariusz imprezy bibliotecznej
Kalendarium życia i twórczości Juliusz Verne'a
„Kram z literami” - scenariusz imprezy dla dzieci
„Wierszykarnia Pana Brzechwy” - scenariusz zajęć przeznaczonych dla dzieci z klas I - III szkoły podstawowej
Lekcja bibliograficzno-tematyczna „W 70-tą rocznicę śmierci Stefana Żeromskiego”
Wykaz lektur podstawowych i uzupełniających dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych
Wykaz nazwisk pisarzy - przynależność językowa
Kalendarz rocznic na 1996 rok

◆ ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Rewalidacja osób niepełnosprawnych
Polska literatura współczesna
Edukacja zdrowotna ludzi „trzeciego wieku” w świetle badań i teorii edukacyjnych
Połacy - Żydzi

◆ TO WARTO WIEDZIEĆ

◆ KRONIKA

Z ŻYCIA BIBLIOTEK

45 LAT GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W WERBKOWICACH

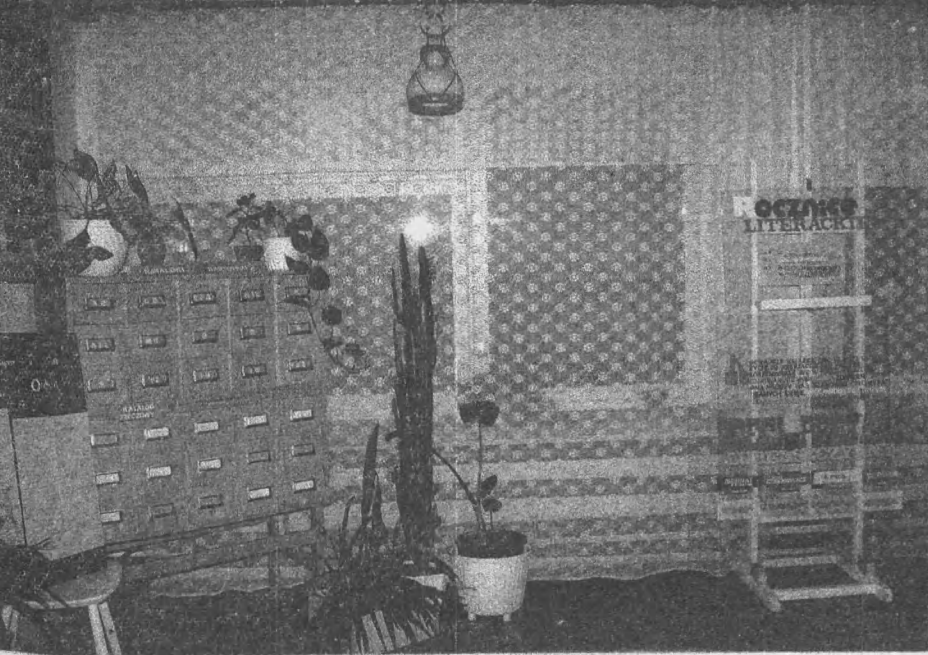
Biblioteka Publiczna w Werbkowicach licząca obecnie 26 tysięcy woluminów stanowi poważny czynnik podnoszenia poziomu oświaty i kultury mieszkańców gminy. Jest instytucją, w której obok sędziwego starca możemy spotkać młodzież szkolną i przedszkolną. Wszyscy pragnący spędzić pożytecznie czas przychodzą do biblioteki, aby wypożyczyć książki do domu względnie przeczytać je na miejscu. W roku 1994 biblioteka obchodziła 45-lecie istnienia, powstała bowiem w roku 1949. Nowo powstała placówka uzyskała miano Gromadzkiej Biblioteki Publicznej. Opiekę merytoryczną sprawowała Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Hrubieszowie.

W pierwszej połowie XIX wieku w Werbkowicach powstaje pałac, tzw. Zarządcówka, w którym to zostaje umieszczona pierwsza biblioteka. Księgozbiór biblioteki w roku 1950 liczył 575 woluminów. Korzystało z niego 93 czytelników. Działo 7 punktów bibliotecznych w okolicznych miejscowościach.

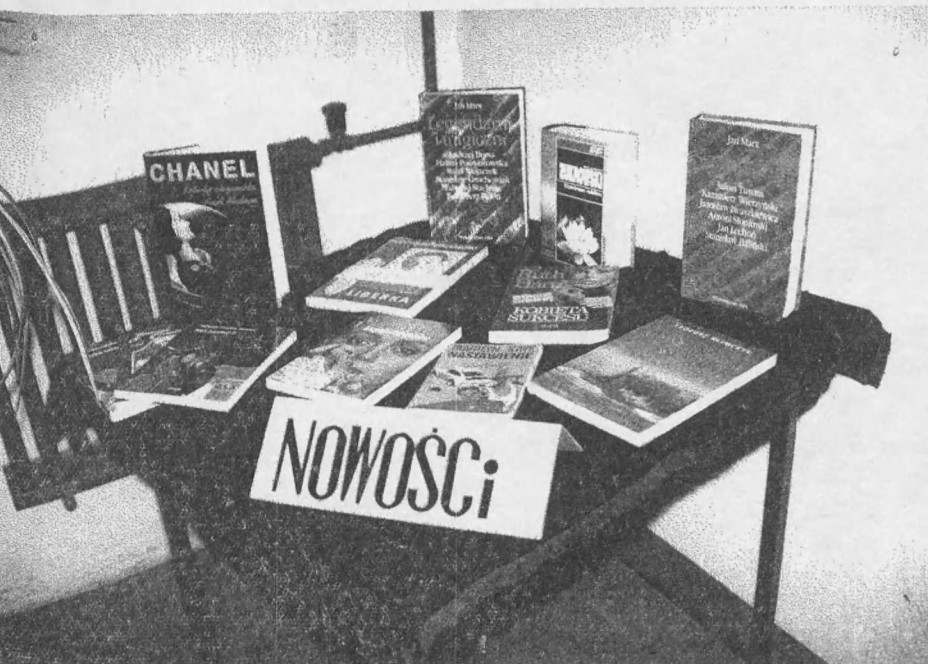
27 października 1958 r. zostaje nadana karta rejestracyjna Gromadzkiej Biblioteki Publicznej, której instytucją utrzymującą jest Powiatowa Biblioteka w Hrubieszowie. Podstawą prawną jest art. 5 Dekretu z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi. W roku 1958 pracę w bibliotece podejmuje pani Halina Sławikowska jako pierwszy pracownik zarejestrowanej biblioteki. W dniu rejestracji zbiory liczyły 4635 woluminów, 4 tytuły czasopism, działało 7 punktów bibliotecznych i było zarejestrowanych 322 czytelników.

Pani Halina Sławikowska była długoletnim i zasłużonym pracownikiem w latach 1958-69. W latach 1955/56 biblioteka rozszerza swoją działalność o nowo powstałe filie biblioteczne w Gozdowie, Hostynnem, Turkowicach, a w roku 1967 w Honiatyczach.

W roku 1968 Cukrownia Werbkowice wybudowała przyzakładowy Dom Kultury, do którego z pałacu zostaje przeniesiona biblioteka. W latach siedemdziesiątych czytelnictwo nadal wzrasta. Liczba czytelników wynosi 1759, w punktach 818. Liczba wypożyczeń 18430, w 3572 punktach. W ciągu dwudziestu jeden lat liczba wypożyczeń wzrosła o 21058. Do roku 1993 biblioteka mieściła się w jednym pomieszczeniu na parterze Domu Kultury.

45 lat Gminnej Biblioteki Publicznej w Werbkowicach

W latach osiemdziesiątych rozpoczęto starania o zabudowę tarasu, do którego planowało się przeniesienie biblioteki. W styczniu 1993 r. biblioteka zostaje przeniesiona do nowych pomieszczeń, w których wydzielono wypożyczalnię dla dzieci, wypożyczalnię dla dorosłych, czytelnię oraz pomieszczenie przeznaczone na opracowanie księgozbioru. W roku 1994 księgozbiór liczył 26105 woluminów, zarejestrowano 8726 wypożyczeń i 572 czytelników. Do 2 zmalała liczba punktów bibliotecznych. Przyczyną likwidacji punktów był brak środków finansowych na ich działalność.

Biblioteka pełni funkcję kształcącą, informacyjną i poznawczą. Prowadzi działalność kulturalno - oświatową poprzez organizowanie różnych form pracy z czytelnikiem. Praca ta z chwilą otrzymania nowego lokalu uległa rozszerzeniu o prowadzenie kółek zainteresowań.

W roku 1994 Gminna Biblioteka obchodziła Jubileusz 45-lecia istnienia. Z okazji jubileuszu biblioteki wydano jednodniówkę "Mały Expressik". W ramach ogłoszonego konkursu poetyckiego powstał wiersz pani Zofii Dyda z Werbkwic poświęcony bibliotece pt. "Przyjaźń z książką":

*Jeśli jesteś wiedzy wszechstronnej
spragniony
śpiesz do biblioteki
ona cię nasyci i uspokoi
Jak cenny lek z apteki
książka ci opowie dzieje Twojej ojczyzny
Jak rodziła się w ranach
dziś świadczą o tym bliźni
tu się dowiesz czym dla Ciebie
znaczy Niebo i Ziemia
Jak świat człowiekowi służy
gdy on go w atomy przemienia
Tu w zasięgu ręki znajdziesz ukojenie
Stracisz czas nudy
A wzbogacisz wiedzę
Tu pokochasz poezję i prozy romantyczne
spojrzysz prawdzie w oczy
i rzekniesz słowo krytyczne
Lecz książka cię oczaruje
jak dobra wróżka
Dobra na wszystko
A w noc bezsenną -
najlepszą poduszką.*

Elżbieta Strupiechowska

JUBILEUSZ 45-LECIA GMINNEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W DOŁHOBYCZOWIE

*Biblioteka nie jest po to,
by była w paki pozamykana
albo do ozdoby służąca,
jest po to by była powszechnie użytkowana.*
Joachim Leleweł

Dokładnie w dniu 18 grudnia 1994 r. minęło 45 lat od chwili założenia Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Dołhobyczowie na mocy »Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi« z dnia 17 kwietnia 1946 roku. Pierwszy wpis w księdze inwentarzowej został dokonany właśnie w tym dniu.

Rocznica ta skłania nas do refleksji nad dniem dzisiejszym i przyszłością. Biblioteka przeżywała wzloty i zahamowania, losy dobre i złe.

Początkowo mieściła się w niewielkim pomieszczeniu Gromadzkiej Rady Narodowej. Upowszechnianiem czytelnictwa wśród mieszkańców wsi z wielkim zapałem zajmowała się pierwsza bibliotekarka - Kazimiera Chamerówna. Księgozbiór udostępniała czytelnikom trzy razy w tygodniu. Początkowo liczył on 500, a na koniec 1950 roku 1210 vol. Zarejestrowano wówczas 173 czytelników, którym udostępniono 2280 woluminów.

Opiekę nad zbiorami i ich udostępnianiem od roku 1954 przejął dyrektor Szkoły Podstawowej w Dołhobyczowie, pan Stefan Kosiuk. W początkowym okresie pracował społecznie, później otrzymywał niewielkie wynagrodzenie. Określenie "społecznik" niewątpliwie charakteryzuje jego zaangażowanie w propagandę książki. Wyniki czytelnicze za 1960 rok wskazują na to jednoznacznie. Księgozbiór biblioteki wzrósł do 4124 woluminów, liczba czytelników wynosiła ogółem 610, wypożyczeń 5029. Książka swoim zasięgiem ogarnęła wówczas niemal całą gminę poprzez społecznie prowadzone punkty biblioteczne usytuowane w ośmiu miejscowościach.

W latach 1965-68 biblioteka mieściła się w prywatnym domu, skąd zostaje przeniesiona do budynku starej szkoły. Od 1972 r. obowiązki kierownika biblioteki przejmuje pani Amelia Różyk, która pracuje do chwili obecnej. W roku 1977 rozpoczyna działalność filia biblioteczna w Przewodowie. Oprócz niej od 1949 r. działa filia w Hulczu. Sukcesywny wzrost czytelnictwa przyczynia się do zatrudnienia drugiej osoby - pani

Budynek, w którym mieści się biblioteka

Biblioteka Publiczna Gminy Dołhobyczów - oddział dla dzieci

Haliny Tomasik, która zajęła się tworzeniem Oddziału dla Dzieci i Młodzieży.

W wyniku zmian w administracji państwowej z dniem 1 sierpnia 1991 r. następuje reorganizacja placówek kultury na terenie gminy Dołhobyczów. Biblioteka zostaje połączona z Gminnym Ośrodkiem Kultury pod wspólnym kierownictwem.

W latach 1984-89 biblioteka kilkakrotnie zmienia miejsce swojego pobytu, by w roku 1992 przenieść się do pięknego obiektu godnego placówki kultury jednego z budynków pałacu, tzw. "rządówki". Jest to niewątpliwie największy sukces biblioteki. W nowym lokalu funkcje biblioteki zostały rozszerzone o wypożyczalnię dla dorosłych, oddział dla dzieci, czytelnię, pokój telewizyjny. W holu umieszczane są informacje o pracy kulturalno - oświatowej biblioteki. Na poddaszu umieszczono stałą galerię sztuki. Wystawy organizowane są przez Samorządowy Ośrodek Kultury. Prace twórców wypożyczane często z BWA w Zamościu. Dobre warunki lokalowe umożliwiły bibliotece ożywienie działalności propagandowej książki.

Dorobkiem biblioteki, mimo wielu trudności jest wzrastający sukcesywnie księgozbiór liczący przy końcu 1994 roku - 17187 vol. (czterokrotny wzrost od 1960 r.), z którego korzystało 698 czytelników. Wypożyczyli oni 12097 książek. Stale rosnąca liczba czytelników i wypożyczeń świadczy o dobrej pracy i wzrastających potrzebach czytelnich środowiska. Biblioteka rozpoczęła gromadzenie książki mówionej - głównie lektur szkolnych. Punkty biblioteczne zawiesiły swoją działalność. Główną przyczyną tego był brak środków finansowych oraz likwidacja Klubów Rolnika, Ruch, części PGR-ów.

W ostatnich dwu latach, pomimo problemów finansowych kraju, dzięki przychylności Rady Gminy - zarówno poprzedniej jak i obecnej kadencji - fundusze na książki są zapewnione. W roku 1993 zakupiono zbiory na sumę 33 mln. zł, zaś w 1994 r. za 35 mln. zł. Były to głównie lektury szkolne oraz nowości do księgozbioru podręcznego.

Biblioteka oprócz udostępniania prowadzi działalność kulturalno - oświatową poprzez organizowanie różnych form pracy z czytelnikiem. W roku 1994 i obecnym, wspólnie z SOK, prowadzi cykl konkursów czytelniczych, głównie z dziećmi szkół podstawowych gminy.

Podsumowując działalność 45-lecia biblioteki możemy stwierdzić, że dorobkiem biblioteki mimo wielu trudności jest kilkunastotysięczny księgozbiór, kwalifikowana kadra biblioteczna, wzrastająca z każdym rokiem liczba czytelników i wypożyczeń oraz lokal służący przykładem.

Feliksa Niemiec

DZIEJE BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ GMINY ŁABUNIE

Biblioteka Publiczna Gminy Łabunie powstała w 1948 r. na mocy Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi z dnia 17 kwietnia 1946 r. Pierwszym kierownikiem tej placówki był pan Józef Czelej, nauczyciel miejscowej Szkoły Podstawowej. Początkowo księgozbiór biblioteki liczył ok. 2 tys. woluminów. Książki wypożyczane były 3 razy w tygodniu. Tradycje czytelnictwa w gminie Łabunie sięgają okresu przedwojennego. Działała wtedy Gminna Biblioteka Publiczna posiadająca ok. 2 tys. woluminów, a jej pracownikami byli m.in. pan Stanisław Adamowicz i pani Gruszecka. Mieszkańcy gminy Łabunie mogli korzystać z prywatnego księgozbioru księdza Kotta. Oba te księgozbiory uległy zniszczeniu w czasie działań wojennych we wrześniu 1939 roku. W roku 1955 odszedł do pracy w szkolnictwie w innej wsi były kierownik. Kierownikiem biblioteki została pani Genowefa Biliska. W tym czasie księgozbiór liczył 3.250 wol., a biblioteka została przeniesiona na poddasze UG i w tych warunkach przetrwała 11 lat. W 1962 r. powstały 2 pierwsze punkty biblioteczne. W 1965 r. z powodu remontu UG i braku miejsca dla Urzędu Gminy, biblioteka została przeniesiona do prywatnego lokalu o powierzchni 20 m², a księgozbiór wówczas liczył 6500 vol. W tym lokaliku biblioteka mieściła się do 1985 r., czyli 20 lat. W 1967 r. kierownikiem biblioteki została pani Kazimiera Zwolak. Wraz ze wzrostem księgozbioru nastąpił dalszy rozwój sieci bibliotecznej. W 1970 r. biblioteka obsługiwała 10 punktów. Punkty te spełniały dużą rolę w rozwoju czytelnictwa, bowiem w roku 1978 liczba czytelników w punktach wynosiła 520, a wypożyczeń było 9776. Ogółem stan czytelnictwa wynosił 870 czytelników, wypożyczono 27130 vol. Oprócz wypożyczeń i pracy z punktami bibliotecznymi biblioteka prowadziła pracę kulturalno-oświatową. W 1970 roku utworzono Filię Biblioteczną w Ruszowie. Początkowo kierownikiem jej była pani Helena Cebula, a od 1971 r. pani Pelagia Sołoduha, która pracuje do obecnej chwili. W roku 1984 do pracy została przyjęta na stanowisko młodszego bibliotekarza pani Beata Tomczak. W latach osiemdziesiątych nastąpił duży wzrost zakupu książek przez WIMBP w Zamościu. Przykładem jest rok 1987, w którym przybyło 1200 woluminów.

W 1985 r. po raz czwarty została biblioteka przeniesiona do prywatnego lokalu o powierzchni 42 m². Od 1985 do 1991 roku działała Filia Biblioteczna w Majdanie Ruszowskim, której kierownikiem była pani Kazimiera Krupa. W 1989 r. odeszła z pracy pani Beata Tomczak, a na

jej miejsce została przyjęta pani Izabela Górską, która pracuje do obecnej chwili. W 1991 r. kierownik biblioteki, pani Kazimiera Zwolak, odeszła na emeryturę. Do pracy został przyjęty pan Bogdan Szykuła. W 1993 r. biblioteka została przeniesiona do nowego lokalu w Domu Kultury otrzymując 107 m². I w tymże roku z okazji obchodów 45-lecia działalności biblioteki, odbyło się szkolenie bibliotekarzy rejonu zamojskiego. W 1994 r. w bibliotece zarejestrowano 1097 czytelników, wypożyczono 18908 książek. Biblioteka sprawuje nadzór nad Filią Biblioteczną w Ruszowie i trzema punktami bibliotecznymi. Gromadzi także eksponaty do powstającej w Domu Kultury Izby Muzealnej.

Bogdan Szykuła.

VI ZAMOJSKIE SPOTKANIA Z LITERATURĄ ZAKOŃCZONE

W ramach pełnienia funkcji ponadlokalnych WiMBP w Zamościu zorganizowała kolejne, VI już, Zamojskie Spotkania z Literaturą. Poświęcone były twórczości dla dzieci i młodzieży. W ramach tych Spotkań z czytelnikami Ziemi Zamojskiej nawiązali osobisty kontakt tak znani pisarze, jak: Ewa Nowacka, Janusz Domagalik, Zdzisław Nowak, Zbigniew Dmitroca i Andrzej J. Misiura. Nie wywiązał się natomiast ze swoich zobowiązań Krzysztof Konopa, który nie zgłosił się ani w dniu zorganizowanych spotkań, ani później.

Pozostałe spotkania organizowane zarówno w bibliotekach miejskich, jak i w bibliotekach i szkołach na terenie woj. zamojskiego przebiegały w serdecznej atmosferze. Dzieci w sposób nieszablonowy (czytaj: nieszkolny) odbyły ciekawe lekcje z zakresu literatury, geografii, historii itp. Miały okazję dowiedzieć się, jak żyją i tworzą autorzy znanych i lubianych książek. Niektóre dzieci przynosiły posiadane przez siebie książki, które autorzy chętnie podpisywali.

Pytaniem, którymi dziećmi zasypywały autorów nie było końca. Spotkania przedłużały się w "nieskończoność". Często kończyły się pamiątkowymi fotografiami, wpisami do książek i pamiętników oraz serdecznym zaproszeniem na następne spotkania, najlepiej w najbliższym czasie. W niektórych przypadkach spotkania takie stały się świętem w bibliotece czy w szkole, w której się odbywały. Jednym z efektów spotkań było lawinowe odwiedzanie miejscowej biblioteki i wypożyczanie wszystkich książek autora, który poprzez bezpośredni kontakt potrafił dzieci zarazić swoją twórczością.

W sumie zorganizowano 33 spotkania. Odbyło się 30 i większość z nich należy uznać za bardzo udane. Potwierdza to fakt, iż mimo trudności finansowych wielu bibliotek należy takie spotkania organizować. Niekiedy warto nawet zrezygnować z zakupu kilku mniej wartościowych książek by zorganizować dobre spotkanie z pisarzem, bo nikt nie potrafi tak zareklamować książki jak sam autor. A przecież nie zawsze spotkania muszą odbywać się kosztem zakupu książek. Istnieją inne możliwości i niektóre biblioteki starają się je wykorzystać.

Życzymy wszystkim dzieciom (i nie tylko) by choć raz w życiu mogli uczestniczyć w ciekawym spotkaniu z ulubionym pisarzem, a bibliotekarzom, aby nigdy nie musieli zrezygnować z tej formy upowszechniania czytelnictwa ze względu na trudności finansowe.

Danuta Zwolińska

BIBLIOTEKA DZIECIOM

Maj. Miesiąc w bibliotekach kojarzący się od lat ze "Świętem Książki", ale nie tylko. W tym miesiącu są także organizowane za pośrednictwem Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zamościu spotkania autorskie z pisarzami, poetami, podróżnikami, reporterami. Do naszych bibliotek przyjeżdżają m.in.: Ewa Nowacka, Urszula Koziół, Zdzisław Nowak, Wojciech Dworczyk, Ludwik Bronisz-Pikało.

W środę 24 maja br. gościliśmy pana Zbigniewa Dmitrocę - poetę, pisarza, bajkopisarza, satyryka z Zamojszczyzny. Dwa spotkania, które odbyły się w Aleksandrowie (bibliotekarka pani Justyna Bździuch) i w Józefowie (bibliotekarka pani Krystyna Świtek) to przede wszystkim wspólna rozmowa - zabawa - nauka z uczniami klas VI - VII i III - V. Niektórzy z nich dobrze znali wiersze pana Zbyszka z racji uczestnictwa w eliminacjach do wojewódzkiego konkursu recytatorskiego im. Bolesława Leśmiana. Uczeń III klasy szkoły podstawowej w Aleksandrowie, Sławek Niemiec, który w wojewódzkim finale w kategorii A (klasa I-III) zajął I miejsce, z prawdziwym znanstwem sztuki recytatorskiej przedstawił m.in. wiersze: "*Rozbrykana dorozka*", "*Maruda*", „*Żabie symfonie*".

Pan Dmitroca w trakcie spotkań opowiadał w sposób oryginalny, nietypowy, przy użyciu "słów-kluczy", "słów - rymów" o codzienności, przyrodzie, tęsknotach, marzeniach, umiejętnie zapraszając do wspólnej konwersacji dzieci, które w sposób zupełnie naturalny poddały się klimatowi, jaki został im narzucony.

Jedynymi w miarę sztywnymi regułami spotkań był. czas. Spędzone minuty, a właściwie godziny z panem Zbigniewem, to na pewno będzie wspomnienie niezwykle obcowania z młodym człowiekiem, który swoją twórczością zafascynował, oczarował wszystkich, którzy chociaż raz przeczytali jego wiersze.

Upamiętnieniem spotkań będą nie tylko autografy, kolorowe zdjęcia, film wideo, ale także zasiane w sercach młodych słuchaczy ziarenko. umiejętności optymistycznego spojrzenia przed siebie.

Dlatego też warto zapamiętać słowa poety:

"O! życie jest godne prze-życia!"

Maria Szeliga

WYCIECZKA BIBLIOTEKARZY

W dniach 19-21 czerwca br. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich działające przy Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Zamościu było inicjatorem i organizatorem wycieczki bibliotekarzy bibliotek publicznych naszego województwa do sąsiednich województw: radomskiego i kieleckiego. pojechalśmy nie tylko jako turyści, ale także jako obserwatorzy kultury, a przede wszystkim bibliotek.

Trasa podróży wyglądała następująco: Radom, Orońsko, Szydłowiec, Huta Szklana, Nowa Słupia, Kielce. W godzinach popołudniowych dotarliśmy do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Radomiu. Zostaliśmy bardzo gościnnie przyjęci przez panią dyrektor biblioteki oraz pozostałych pracowników. Biblioteka zlokalizowana jest w centrum miasta, w samodzielnym, zabytkowym budynku. W kameralnych warunkach, w kawiarni "Exlibris" funkcjonującej przy bibliotece, przy herbatce i ciastkach zapoznaliśmy się z organizacją, działalnością a także problemami biblioteki. Następnie zwiedziliśmy poszczególne jej agendy: wypożyczalnię dla dorosłych, dzieci, czytelnię (ogólną, czasopism, regionalną, muzyczną i zbiorów obcojęzycznych), wypożyczalnię kaset video, dział instrukcyjno - metodyczny. Pozazdrościć można bibliotece wspaniałych warunków lokalowych. Z zainteresowaniem obejrzelśmy Czytelnię i Salę Zabaw dla Dzieci "Godzina Radości". Dzieci w wieku przedszkolnym oraz z młodszych klas szkoły podstawowej mogą tu wesoło i pożytecznie spędzić czas, korzystając z odpowiednich dla nich książek, gier i zabaw. Ponadto w czytelni organizowane są różne formy pracy dla młodzieży starszych klas szkoły podstawowej, m.in. konkursy, festiwale bajek, przedstawienia teatralne, zbiorowe oglądanie filmów video, zabawy literackie. Matki przychodzące do biblioteki z dziećmi mogą tu zostawić swoje maleństwa i być spokojne o ich bezpieczeństwo, a same mogą swobodnie korzystać z czytelni czy wypożyczalni. Wspaniały wystrój i urządzenie wnętrza tego pomieszczenia robią niesamowite wrażenie. Przyciąga to wzrok nie tylko młodego, ale i dorosłego czytelnika.

Następną atrakcją naszej podróży było Orońsko - niewielka wieś położona nieopodal Radomia, gdzie mieści się Centrum Rzeźby Polskiej. Centrum usytuowane zostało w XIX-wiecznym zespole dworskim, składającym się z pałacu, kaplicy, oranżerii i zabudowań gospodarczych, otoczonym przez rozległy park krajobrazowy. Współczesna działalność artystyczna w Orońsku zapoczątkowana została w 1965 r., kiedy to po raz pierwszy zorganizowano tu warsztaty twórcze. Działalność ta jest kontynuacją 150-letniej artystycznej i kulturalnej tradycji Orońska, która naro-

Uczestnicy wycieczki przed Wojewódzką Biblioteką w Radomiu

Przed Klasztorem Benedyktynów na Świętym Krzyżu

dziła się dzięki artystycznym zamiłowaniom założycieli orońskiego dworu i parku - Christianim, Pruszkom, a przede wszystkim dzięki Józefowi Brandtowi. Ten wybitny polski malarz batalista w 1877 r. założył tu i do 1915 r. prowadził Wolną Akademię Orońską, zapraszając do swego domu wielu młodych, ale już słynących z talentu malarzy, którzy znajdowali w Orońsku warunki sprzyjające uprawianiu twórczości.

Obecnie odrestaurowane budynki dawnego zespołu dworskiego znowu służą artystom i publiczności. Każdego roku Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku odwiedza wielu polskich i zagranicznych twórców, którzy realizują tu zarówno prace w tradycyjnym, trwałym materiale, jak i najbardziej zadziwiające artystyczne projekty. Bez wątpienia bardzo ciekawym wydarzeniem artystycznym w Orońsku jest wystawa prac Magdaleny Abakanowicz - artystki zaliczanej do grona najwybitniejszych twórców europejskich. Na wystawie obejrzeć mogliśmy przestrzenne, monumentalne gobeliny, tzw. abakany oraz prace z cyklu "Gry wojenne", "Pleczy". Duże wrażenie zrobiły na nas prace głuchoniewidomych utalentowanych ludzi. Były to rzeźby wykonane w glinie, przedstawiające ludzi, figurki świętych czy przydrożne kapliczki.

Po obcowaniu ze sztuką wróciliśmy ponownie na nasze bibliotekarskie podwórko, odwiedziliśmy Miejsko-Gminną Bibliotekę Publiczną w Szydłowcu. Biblioteka mieści się w zamku późnogotycko - renesansowym z XVI w., co nadaje bibliotece swoisty urok. Cieszy się ona dużym zainteresowaniem mieszkańców miasta i gminy. Sympatyczne panie bibliotekarki oprowadziły nas po bibliotece, mówiły o jej funkcjonowaniu, współpracy ze środowiskiem. To co się rzucało w oczy, to dobrze zorganizowany podstawowy warsztat informacyjny biblioteki - katalogi. Bibliotekarki narzekały na brak miejsca, brak wystarczających funduszy na działalność biblioteczną a zwłaszcza na zakup nowości wydawniczych. Problemy podobne do naszych.

Pod wieczór dotarliśmy do Huty Szklanej, gdzie nocowaliśmy w domu wycieczkowym "Jodłowy Dwór".

Następnego dnia organizatorzy wycieczki przygotowali nam również wiele atrakcji. Ci, którzy czuli się na siłach mogli zdobyć najwyższy szczyt Gór Świętokrzyskich - Łysicę (Górę Świętej Katarzyny). Do pokonania mieliśmy 612 m. Warto było dotrzeć i obejrzeć rumowisko kwarcytów oraz Puszcę Jodłową. U stóp Łysicy zwiedziliśmy także malowniczo położony klasztor Bernardynek. Przed jednonawowym kościołem klasztornym mały dziedziniec otoczony krużgankiem. W otoczeniu ładne polanki, źródło św. Franciszka, kapliczkę XVIII-wieczną z podpisem Stefana Żeromskiego.

Po obiedzie w "Jodłowym Dworze" pojechaliśmy do kolejnej biblioteki gminnej. Tym razem odwiedziliśmy bibliotekę w Nowej Słupi. U podnóża Łysej Góry pięknie położony budynek poklasztorny z XVI w. - to siedziba biblioteki. Przytulne pokoiki, estetycznie urządzone. Bibliotekę dotyczą również te same co u nas kłopoty finansowe, ciągle za mało funduszy przyznają władze lokalne na potrzeby biblioteki i ich czytelników.

W Nowej Słupi zwiedziliśmy także Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego im. M. Radwana, po czym udaliśmy się na najwyższy po Łysicy szczyt Gór Świętokrzyskich, Łysą Górę, by zwiedzić zespół opactwa benedyktyńskiego, kościół późnobarokowy, kaplicę oleśnickich a w niej ołtarz i nagrobek Oleśnickich, w krypcie zwłoki rzekomo J. Wiśniowieckiego.

Wieczorem przy ognisku piekliśmy kolacyjną kielbasę, wymienialiśmy się wrażeniami z wycieczki, bawiliśmy się do późnej nocy.

Ostatnim celem naszej podróży była Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach. Tam również spotkaliśmy się z sympatycznym dyrektorem biblioteki i kierownikami niektórych jej działów. Zapoznano nas z aktualną sytuacją w bibliotekarstwie kieleckim, przedstawiono strukturę biblioteki, efekty działania, sukcesy i niedomagania. Podstawowym problemem biblioteki wojewódzkiej jest jej aktualna sytuacja lokalowa. Nie ma ona własnego lokalu, stąd nie wszystkie jej agendy mogą funkcjonować w jednym miejscu. Głównym lokum biblioteki wojewódzkiej jest Urząd Wojewódzki.

Jako jedna z uczestniczek wycieczki mogę powiedzieć, że była ona bardzo udana. Oprócz pozytywnej i potrzebnej wymiany doświadczeń bibliotekarskich dostarczyła nam wiele wrażeń estetycznych i turystycznych. Warto było pojechać.

Mirosława Kucharska

WAKACJE W BIBLIOTECE

Tradycyjnie już wzorem lat ubiegłych WiMBP ogłosiła na okres wakacji akcję "Lato '95" opracowując i przekazując bibliotekarzom wskazówki do organizowania zajęć z dziećmi.

Większość bibliotek publicznych woj. zamojskiego włączyła się w br. do organizowanej akcji. Niektóre biblioteki podczas wakacji organizowały zajęcia z dziećmi codziennie (np. GBP Bełżec, GBP Aleksandrów), inne w określone dni tygodnia podając do publicznej wiadomości harmonogram spotkań. W jeszcze innych spotkania dzieci w bibliotece odbywały się nieregularnie, wg wcześniej ogłoszonych informacji o planowanych zajęciach.

Wszystkie zajęcia przygotowywane przez biblioteki samodzielnie, jak też we współpracy z Ośrodkami Kultury, szkołami itp. miały za zadanie zapewnienie możliwości aktywnego wypoczynku oraz rozwijania zainteresowań dzieci i młodzieży pozostającej w miejscu zamieszkania jak również przebywających w zorganizowanych grupach.

Zadanie to biblioteki realizowały poprzez:

- organizowanie gier i zabaw ruchowo - sprawnościowych często połączonych z imprezami literacko-czytelniczymi,
- szerzenie kultury czytelniczej (organizując różnego rodzaju konkursy czytelnicze, recytatorskie, spotkania z bajką, wystawy książkowe, dyskusje nt. przeczytanych książek, itp.).
- rozwijanie zainteresowań plastycznych - liczne konkursy plastyczne oraz pokonkursowe wystawy prac (np. konkurs rysunkowy, wykonywanie kompozycji kwiatowych, modelowanie w plastelinie, wykonywanie zabawek różnymi technikami),
- zabawy przy muzyce, np. "Bal postaci literackich" zorganizowany na zakończenie wakacji przez GBP Aleksandrów lub nauka piosenek turystycznych przy ognisku - GBP Bełżec, występy zespołów ludowych, konkurs na najładniejszą piosenkę ludową - GBP Rachanie, itp.
- zainteresowanie dzieci i młodzieży własnym regionem o czym świadczą liczne konkursy turystyczno - krajoznawcze, wycieczki po Roztoczu i najbliższej okolicy, wycieczki ekologiczne do lasu, wycieczki do muzeum oraz do ciekawych miejsc w różnych miejscowościach. Niektóre biblioteki na okres wakacji uruchomiły punkty informacji turystycznej, np. GBP Bełżec, Susiec, Lubycza Królewska,
- stworzenie możliwości wykorzystania video, gier planszowych, szachów, ping - ponga, itp.

- udostępnienie książek młodzieży wypoczywającej w zorganizowanych grupach poprzez organizowanie punktów bibliotecznych.

Największym zaangażowaniem w organizowanie letniego wypoczynku dzieciom i młodzieży wykazały się m.in.:

- GBP w Aleksandrowie - gdzie zajęcia z dziećmi odbywały się codziennie w godzinach 12.00 - 20.00. Dzieci korzystały ze stałych form, tj. gry i zabawy planszowe, bajki na video, oglądanie telewizji, itp. Ponadto aranżowano cykle zajęć dla różnych grup wiekowych, np. dla najmłodszych "Świat baśni", dla młodzieży szkolnej "Wakacje z książką" zakończone imprezą ph. "Bał postaci literackich". Stale organizowano też wizualne formy pracy k-o, a także zajęcia związane z poznawaniem piękna swojej miejscowości.

- GBP Bełzec - zajęcia z dziećmi odbywały się codziennie i rozpoczynały się od wspólnych gier i zabaw rekreacyjno-sportowych, następnie organizowano spotkania w bibliotece (czytanie, opowiadanie bajek, liczne konkursy, dyskusje, itp.) wycieczki ekologiczne do lasu zakończone wspólnym ogniskiem i nauką piosenek turystycznych. W sierpniu odbył się 2-dniowy biwak dla dzieci spotykających się stale w bibliotece.

- GBP Horodło - zajęcia z dziećmi odbywały się cyklicznie, a wśród najciekawszych należy wymienić wycieczkę po Roztoczu dla dzieci uczęszczających na wakacyjne zajęcia oraz 3-dniowy biwak w Starosielu.

- sieć miejska WiMBP w Zamościu - zajęcia odbywały się w określone dni tygodnia i miały charakter nie tylko rozrywkowy, ale rozwijały różne zainteresowania uczestników (czytelnicze, plastyczne, przyrodnicze i in.), najaktywniejszą działalność w tym zakresie prowadziła Filia Biblioteczna Nr 2,

- Miejska Biblioteka Publiczna w Tomaszowie umożliwiła stały dostęp chętnym do gier stolikowych i planszowych oraz video, zorganizowała też interesujący konkurs turystyczno - krajoznawczy ph. "Szlakami Roztocza".

Pozostałe biblioteki organizowały zajęcia o podobnym charakterze cyklicznie lub w sposób nieregularny, przygotowując wcześniejsze programy i podając je do publicznej wiadomości. Największe problemy bibliotekarze mieli ze zdobyciem środków finansowych na działalność k-o, zwłaszcza na nagrody dla uczestników licznych konkursów. Niektórym udało się zdobyć skromne fundusze od sponsorów. Mimo tych trudności oferta bibliotek w ramach wakacyjnej akcji

"Lato '95" wzbudziła zainteresowanie, o czym świadczy duża frekwencja podczas organizowanych imprez.

Część bibliotek (nieliczne, ale jednak były takie), nie włączyła się do organizowanej "Akcji". Nie zaproponowano żadnej oferty wypożyczenia dzieci w bibliotece, ograniczając się jedynie do wypożyczania książek. Wydaje nam się, że nie tak powinny wyglądać starania biblioteki o czytelnika.

Mamy nadzieję, że w przyszłym roku nie będzie żadnej biblioteki w naszym województwie, która nie podejmie żadnych kroków na rzecz upowszechniania czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

*Na podstawie sprawozdań bibliotek woj. zamojskiego
oprac. Danuta Zwolińska*

NA MARGINESIE KONFERENCJI W CEDZYNIE

W dniach 2-5 lipca w Cedzynie odbyło się Forum Czytelnicze II. Organizatorem imprezy była Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Kielcach oraz Instytut Książki i Czytelnictwa. Forum odbywało się pod hasłem Kultura - (literatura popularna - książka - rynek).

Podział literatury pięknej na popularną i elitarną wprowadza Stanisław Żółkiewski. Cechy literatury popularnej to:

- sentymentalizm,
- stereotypy,
- schematyczność akcji, postaci, zachowań,
- powtarzalność,
- uproszczenia.

Mówiąc o literaturze popularnej poruszamy się na granicy kiczu literackiego, w którym możemy wyróżnić te same elementy. Skąd się zatem wzięła literatura popularna, jakie są jej początki? Literatura popularna istniała zawsze, jest obecna od początku piśmiennictwa, jest wiecznotrwała. Pierwiastki popularne zawiera mitologia, Odyseja, Iliada, literatura rycerska, religijna, żywoty świętych itd., aż do czasów współczesnych. Apokryficzność (tworzenie legend), metamorfizm, wampiryzm, wilkołactwo, satanizm, to wszystko elementy literatury popularnej. Literatura współczesna nawiązuje do literatury mitycznej - uduchowienie postaci, przypisywanie im nadludzkich możliwości i cech (Batman, Działa Nawarony, cała literatura fantastyczna czy częściowo sensacyjna). Literatura popularna wyrasta niejako z literatury artystycznej lub odwrotnie (jajko pierwsze czy kura?)

Trudno wyznaczyć granicę między literaturą wyższego lotu a literaturą popularną. Do popularnej zbliżają się także Sienkiewicz, Prus, Żeromski, Orzeszkowa. Nawet u Dostojewskiego dopatrywać się można pierwiastków literatury popularnej (wątek kryminalny).

Jeżeli chodzi o zasięg tej literatury i jej oddziaływanie, to rzeczywiście jest on popularny i dociera do szerokiego kręgu odbiorców, nakłady literatury popularnej sięgają od 30 do 80 tysięcy egzemplarzy w przeciwieństwie do literatury wyższego lotu. Jest czytana przez wszystkich niezależnie od poziomu wykształcenia. Skąd bierze się jej popularność? Literatura popularna odpowiada naturalnym potrzebom ludzi, danej chwili czy sytuacji. Nie można jej jednak tak bezkrytycznie przyjmować. Wyraźnie widoczna jest jej szkodliwość, szczególnie jeżeli chodzi o stronę artystyczną i estetyczną. Raczej nie może kształtować i nie kształtuje po-

staw artystycznych czy estetycznych. Odrzywa odbiorcę od świata rzeczywistości, szczególnie szkodliwy jest jej erotyzm i przemoc.

Co to jest literatura wysokiego lotu, literatura elitarna? Po wysłuchaniu całego wykładu nie otrzymaliśmy jednoznacznej odpowiedzi. Na pewno jest to literatura elitarna, a więc odbierana przez pewien określony krąg czytelników, literatura, której brak schematyczności i tych wszystkich cech, którymi charakteryzuje się literatura popularna.

Co na to rynek wydawniczy?

W ostatnich latach obserwujemy niespotykane zjawiska. Instytut Książki i Czytelnictwa mówi o 250 wydawnictwach, a tak naprawdę, to chyba nikomu nie udało się nawet w przybliżeniu określić w miarę dokładnej liczby nowych wydawnictw. Wydawcą może zostać każdy byleby miał pieniądze. Jeżeli zaś chodzi o rynek wydawniczy polski, to czegoś takiego w chwili obecnej nie mamy. Wydawnictwa prywatne, a te stanowią zdecydowaną większość, są to spółki z obym kapitałem. I tam nie chodzi o wielkie ambicje czy cele wydawnicze, tam wyłącznie liczy się szybki obrót i zwrot kilkakrotnie powiększonego kapitału. Stąd są to najczęściej efemerydy, które wydają 2 lub 3 tytuły i później ślad po nich ginie.

Na marginesie : w czasie Forum prezentowały się 3 wydawnictwa: Prószyński i S-ka, Amber oraz Wydawnictwo Dolnośląskie. Jest raczej pewne, że te wydawnictwa utrzymają się na rynku, zresztą po charakterze wydawanych przez nich publikacji widać, że poziom tych wydawnictw stale rośnie.

Następnym elementem rynku książki jest system dystrybucji i tutaj także wielkie zamieszanie spowodowane upadkiem Składnicy Księgarskiej. Czasu wymaga, aby powstał nowy system dystrybucji. W chwili obecnej już można wymienić kilka hurtowni, które rzeczywiście utrzymują się i przejmą częściowo funkcje Składnicy. Podobnie przedstawia się sytuacja na rynku księgarskim. Znikają z ulic stragany z książkami, znikają małe księgarenki. Zostają najlepiej zorganizowane i te przejmą rolę po tym chaosie.

W chwili obecnej zarówno rynek wydawniczy jak i system dystrybucji książki stabilizują się, ale o pełnej równowadze nie można jeszcze mówić.

Następnym elementem powinna być informacja o książce. I tu sytuacja wygląda najgorzej. Ciągłe jest brak pełnej informacji. Owszem wydawnictwa starają się, ale to jeszcze nie to. I na tym w miarę ustabilizowanym rynku wydawniczym i księgarsko-hurtowym pojawia się bibliotekarz (klient), któremu brakuje pełnej informacji o książce.

Czym taki bibliotekarz kieruje się?

Przede wszystkim potrzebami - te są coraz większe i coraz częściej niezaspokojone; siła nabywcza bibliotekarza (pieniądze) coraz mniejsza, czasami w granicach 0! A więc obecność bibliotekarza na rynku jest coraz mniej widoczna, potrzeby nie zawsze są sprecyzowane, orientacja cenowa i nie tylko - niewielka. Więc na co w takiej sytuacji liczy bibliotekarz?

- dary,
- zabawia się w antykwariusza - sprzedając stare, nieczytane pozycje,
- stawia pierwsze kroki jako księgarz, wobec innych zazwyczaj bi bliotekarzy,
- wreszcie sam stawia pierwsze kroki jako wydawca.

Badania czytelnicze dowodzą, że w ostatnich latach zmienił się:

- krąg zainteresowań czytelniczych,
- typ czytelnika,
- struktura rynku książki,
- reakcje czytelników.

Stawiamy sobie następne pytania: jak w takiej sytuacji ma się zachować bibliotekarz (któremu wcześniej postawiono kilka ról)? Nie ma recepty. Nie można sztywno określić jaki % ma zająć literatura popularna, a jaki tzw. elitarna czy edukacyjna. Bibliotekarz musi to robić na własną odpowiedzialność, zgodnie z tym, co określają zainteresowania oraz potrzeby czytelnicze i życie. Jedynym wyznacznikiem postawy bibliotekarza jest czytelnik i rzeczywistość w jakiej żyjemy. Intuicyjnie musimy odpowiadać na potrzeby czytelnicze. Wybierać musimy bardzo rozważnie, odpowiedzialnie i oszczędnie. Dodatkowym utrudnieniem jest brak informacji o książce dobrej i wartościowej (musimy o tym cały czas pamiętać).

Oprócz zaspakajania potrzeb czytelniczych przed współczesnym bibliotekarzem stawiana jest jeszcze rola wychowania czytelnika dla literatury wartościowej (elitarnej). Wszyscy zgodnie orzekli, że współczesny bibliotekarz musi realizować postawione przed nim zadanie "wychowawcy". Jednakże powinien robić to bardzo ostrożnie, z wyczuciem, aby nie stracić raz pozyskanego czytelnika. Taką edukację należy rozpocząć w wieku najmłodszym, od przedszkola i wcześniej i wtedy są najbardziej wymierne efekty. Z czytelnikiem dorosłym bywa różnie, ale zawsze należy próbować.

Postawionych tu było bardzo wiele pytań. Na większość z nich nie otrzymałam w czasie Forum jednoznacznej odpowiedzi. Ale na zachowanie i postawę bibliotekarza nie może być jednoznacznej recepty. Każdy

sam powinien sobie odpowiedzieć i określić swoje cele oraz metody i drogi ich realizacji. Musimy zdać sobie sprawę, że na bibliotekarzu ciąży wielka odpowiedzialność od jego postawy i pracy zależy, jaki będzie obecny i przyszły czytelnik.

Alina Malinowska

BIBLIOGRAFIA - MIĘDZY TRADYCJĄ A NOWOCZESNOŚCIĄ

IV Ogólnokrajowa Narada Bibliografów

W dniach od 7 do 9 czerwca 1995 r. odbyła się w Bibliotece Narodowej IV Ogólnokrajowa Narada Bibliografów pod hasłem: Bibliografia - między tradycją a nowoczesnością, zorganizowana przez Instytut Bibliograficzny BN i ZG SBP. Naradę poprzedziła Sesja Jubileuszowa z okazji setnej rocznicy urodzin Adama Łysakowskiego. Wspomnieniami o wybitnym bibliografie i bibliotekarzu dzielili się ze słuchaczami jego współpracownicy.

W naradzie uczestniczyli przedstawiciele bibliotek uniwersyteckich i naukowych, wojewódzkich bibliotek publicznych, biblioteki PAN, Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Obrady odbywały się na posiedzeniach plenarnych oraz w dwóch sekcjach: bibliografii regionalnych i bibliografii dziedzin i zagadnień. Na IV Naradzie wygłoszono 29 referatów i komunikatów.

Pierwszy dzień obrad poświęcony był problemom normalizacji bibliograficznej w Polsce, roli Instytutu Bibliograficznego, szansom i zagrożeniom współczesnej bibliografii narodowej, bibliografii czasopism polskich, poglądom Adama Łysakowskiego na bibliografię oraz zagadnieniom bibliografii regionalnych.

Tematem drugiego dnia obrad była bibliografia narodowa, bibliografia regionalna oraz bibliografia dziedzin i zagadnień. Omówiono problemy kompletności "Przewodnika Bibliograficznego" w nowej sytuacji gospodarczej, stan i perspektywy "Bibliografii Zawartości Czasopism", "Bibliografii Wydawnictw Ciągłych", bibliografii "Poloników Zagranicznych", "Bibliografii Polskiej 1901-1939", stan prac nad bibliografią podziemnych druków i bibliografią polskich czasopism podziemnych.

Trzeci dzień poświęcony był nowoczesnym technologiom w bibliografii i informacji naukowej, konwersji serwisów bibliograficznych na nośniki elektroniczne oraz bibliografii na nośnikach tradycyjnych i elektronicznych w działalności informacyjnej.

Uczestnicy IV Ogólnokrajowej Narady Bibliografów zaproponowali następujące wnioski:

- utrzymanie roli Instytutu Bibliograficznego w Polsce jako centrum informacji bibliograficznej w Polsce,
- rozwijanie kontaktów międzynarodowych w zakresie metodyki prac bibliograficznych i normalizacyjnych,

- współpraca merytoryczna między ośrodkami bibliograficznymi w kraju,
- rozwijanie badań nad bibliografią przez ośrodki akademickie,
- pozyskiwanie środków finansowych i sponsorów na prace bibliograficzne oraz popularyzacja tych prac,
- uwzględnienie w Bibliografii Zawartości Czasopism wybranych dzienników ogólnokrajowych i regionalnych,
- wspieranie przez BN i SBP inicjatywy wydawania bibliografii regionalnych,
- przyspieszenie prac nad bibliografią retrospektywną czasopism polskich i "Bibliografią polską 1901 - 1939",
- zapewnienie kompletności bibliografii narodowej,
- opracowanie nowych podręczników dla bibliografów,
- rozwijanie różnych form kształcenia bibliografa,
- nowelizacja norm bibliograficznych,
- opracowanie retrospektywnej bibliografii bibliologicznej.

Grażyna Markiewicz

SYLWETKI BIBLIOTEKARZY

Dziś przedstawiamy wspomnienia długoletniego pracownika Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej, kierownika Zespołu Terenowego w Biłgoraju - pana Tadeusza Pietrzaka

Po czterdziestu latach pracy bibliotekarskiej odchodzę na emeryturę. Przyszło mi żyć i pracować w nadzwyczaj dziwnych i trudnych czasach i warunkach.

Od pierwszego dnia zatrudnienia (najzupełniej przypadkowego, traktowanego przejściowo) pełniłem obowiązki instruktora i jednocześnie zastępcy dyrektora byłej biblioteki powiatowej w Biłgoraju. Następnie kierownika działu instrukcyjno - metodycznego i wreszcie kierownika placówki terenowej biblioteki wojewódzkiej. A więc przez cały okres pracy w charakterze instruktora przede wszystkim. Wobec czego miałem ciągle kontakt z tzw. terenem, liczącym początkowo 17, a pod koniec 48 stałych placówek bibliotecznych. Przez kilkadziesiąt lat uzupełnieniem sieci bibliotecznej były punkty biblioteczne w z-miennej liczbie pracujące, średnio w poszczególnych latach około stu. Były to placówki zlokalizowane w szkołach, świetlicach i domach prywatnych, w miejscowościach nie posiadających bibliotek stałych.

Cały ten okres, to kontakty z niezliczoną liczbą bibliotekarzy i pracowników oświaty oraz administracji terenowej. Płynność kadry bibliotecznej była olbrzymia. Przez dłuższy czas nie było w ogóle bibliotekoznawców. Do zawodu trafiali amatorzy, nieświadomi obowiązków i często osoby z różnego punktu widzenia ciekawe.

Najliczniejszą jednak grupę stanowili nauczyciele, spośród których niewielu jednak osiągało dłuższy staż w tym zawodzie. Traktowali bowiem to zatrudnienie jako uboczne i minimalizowali obowiązki na wzór bibliotekarstwa szkolnego, ograniczającego się do udostępniania zbiorów. Czasami bywały kierowane do prowadzenia biblioteki osoby protegowane - "zdalnie", np. przez byłe organizacje partyjne szczebla powiatowego lub bezpośrednio przez władze administracyjne, łamiąc w ten sposób wszelkie obowiązujące przepisy w zakresie wymogów kwalifikacyjnych i płacowych. Trudno także było zmobilizować takich pracowników do dokształcania. Wreszcie zdarzały się sytuacje zatrudniania ludzi bez minimalnych kwalifikacji, za jakie uważało się wykształcenie średnie.

Wszyscy nowo zatrudnieni odbywali obowiązkową praktykę w dziale instrukcyjno - metodycznym, podczas której z dużym prawdopodobieństwem

stwem udawało się określić, kto rokuje nadzieje sprawdzenia się w zawodzie bibliotekarskim. Usilna, mozolna opieka instruktorska doprowadzała po pewnym czasie do nakłonienia niektórych osób do podjęcia dokształcania, zarówno ogólnego, jak i zawodowego.

Często zdarzało się jednak, że z chwilą uzupełnienia kwalifikacji ludzie odchodzili do innych zawodów, atrakcyjniejszych prestiżowo i płacowo. Przede wszystkim do oświaty i administracji. Cieszyły jednocześnie przypadki trwałego i długoletniego związku z bibliotekarstwem osób "prowadzonych" poprzez szkołę średnią, a następnie przynajmniej studium bibliotekarskie. Byli i tacy, którzy przedkładali możliwości osiągnięcia stanowisk i lepszego wynagrodzenia nad trudną, cichą, czasochłonną, ubożuchno płatną pracę bibliotekarską. Pracę z ludźmi i dla ludzi. Nieudacznicy?

Ależ skąd! - określam ich mianem c i e k a w y c h ludzi. I o niektórych przynajmniej pragnę, a nawet zobligowany jestem długoletnią współpracą, świadomie i podświadomie wyrządzonymi przykrościami, brakiem często zachowania zupełnego obiektywizmu z racji niedoskonałości ludzkiej i zawodowej oraz sytuacji różnych - opowiedzieć po prostu, wspomnieniowo. Na pewno będzie to dosyć nieudolna prezentacja i z konieczności ograniczona do najbardziej upamiętnionych sylwetek - na początek już nie pracujących. Spośród których najpierw o pionierze bibliotekarstwa w tym rejonie - panu magistrze Karolu Rosochaczu z Tarnobrodzkiego.

Budowanie ogólnokrajowej sieci bibliotecznej w warunkach powojennych rozpoczęło się w 1948 r. - powstało kilka bibliotek gminnych, między innymi w osadzie Tarnogród. Do prowadzenia tejże placówki zgłosił się natychmiast Pan Karol, pozostający bez zatrudnienia po likwidacji miejscowego gimnazjum, w którym był nauczycielem. Niemożliwość jakiegokolwiek zatrudnienia tego pana wynikała nie tylko z braku miejsca w oświacie czy administracji, lecz z powodów politycznych. W szkolnictwie i administracji pracowały w tym czasie osoby z zaledwie ukończoną szkołą podstawową (najczęściej), lecz dla Pana magistrza łaskawie wygoszpodarowano zatrudnienie w bibliotece w wymiarze 1/4 etatu i z taką proporcjonalnie do wysokości części etatu płacą.

Ustalenia czasu pracy bibliotecznej były ustaleniami urzędowymi, a Pana Karola można było zastać w maleńkiej, nieogrzewanej klitce bibliotecznej od rana do późnego wieczora. Czyżby istniało w tym społeczeństwie aż takie zapotrzebowanie na książki - w bibliotece liczącej początkowo kilkaset zaledwie tomów i to miernej literatury?

Wiedzieli tylko wtajemniczeni, że Pan Karol, powszechnie nazywany panem magistrem, przynosił z narażeniem własne książki ze zbiorów przekraczających liczbowo wielokrotnie te, które miał do dyspozycji w bibliotece publicznej. Szczególnie książki naukowe i inne objęte zakazem obiegu. Każda rozmowa z czytelnikiem podczas wymiany książek była jednocześnie jakąś lekcją, w lekkiej, bezpośredniej formie wyłożoną.

Powiatowi instruktorzy bibliotekarstwa zwracali główną uwagę na sprawy tzw. warsztatowe, a więc na opracowanie katalogów, prowadzenie kartotek informacyjnych i zgodne z wytycznymi ogólnymi uporządkowanie zbiorów na półkach. Z tym jednak nie było najlepiej. Lecz Pan Karol bez aparatu pomocniczego i przez dłuższy czas braku działowego ustawienia książek radził sobie doskonale z doborem odpowiedniej lektury czytelnikowi. Śmiem twierdzić, że znał je wszystkie i to nie tylko z wyglądu zewnętrznego, ale z zawartej w nich treści.

Gorliwie uczestniczył w męczących naradach szkoleniowych bibliotekarzy zasiadając obok osób tak bardzo odbiegających poziomem... Nie narzekał także na bardzo niesprawiedliwie ustalane wynagrodzenie za pracę - mimo wyższego wykształcenia, ale bez bibliotekarskiego oraz z powodu tych nieszczęsnych usterek w tzw. pracach technicznych zarabiał na równi z osobami bez żadnych kwalifikacji!

Przed odejściem na emeryturę w roku 1970 Pan Karol skontaktował się z Biblioteką Wojewódzką w celu ustalenia czasokresu zatrudnienia i wówczas wypłynęła sprawa tak minimalnego uposażenia. Czemu ówczesna wicedyrektor mgr Maria Gawarecka z oburzeniem dała wyraz w stwierdzeniu - skrzywdzili człowieka!

Zresztą nieżyciowe przepisy płacowe w kulturze istnieją po dziś dzień - dla przykładu: osoba z wykształceniem wyższym bez bibliotekarskiego kwalifikowana jest na równi z wykształceniem średnim, następnie brak magisterium - podobnie?

Pan Karol, mimo prawie ubóstwa materialnego nabywał ze znanstwem systematycznie książki i inne wartościowe przedmioty. Pamiętam kiedyś po podwyżce poborów i otrzymaniu wyrównania, skromnego zresztą, "zostawił" je natychmiast w księgarni! Podobno do obecnej chwili gromadzi wciąż nowe książki, mimo sędziwego wieku, skromnej renty i braku już miejsca na nie...

Mądry, życzliwy, kulturalny, kochający wiedzę, książki i ludzi - po prostu Pan Karol!

Pani Basia Dubiel-Gajurowa przepracowała na stanowisku kierowniczkii gminnej biblioteki ponad dwadzieścia lat, do przejścia na wcześniejszą emeryturę ze względu na stan zdrowia.

Z zawodu była nauczycielką i przed bibliotekarstwem z ponad dziesięcioletnim stażem w szkolnictwie podstawowym. Pamiętam pierwszy kontakt i pierwszą rozmowę z Panią Basią w Urzędzie Gminy we Frampolu w początkach stycznia 1967 roku. Poszukiwaliśmy bowiem od pewnego czasu kandydata do pracy w bibliotece i kiedy już po raz kolejny miałem odejść zawiedziony brakiem odpowiedniej osoby, ktoś powiedział: chwileczkę, mieszka niedaleko nauczycielka przebywająca na rencie okresowej. Spróbujmy więc nawiązać kontakt - stwierdziłem. Po dłuższym oczekiwaniu zjawila się bezpretensjonalna, skupiona wewnątrznie pani. Wysłuchawszy moich propozycji wyraziła obawę, czy podoła temu zajęciu... Nie pytała o wysokość zarobków, jak to zwykle bywa w takich sytuacjach.

I zaczęło się niebawem przekazywanie placówki, w nienajlepszym stanie po wcześniejszym męskim personelu i braku odpowiedniego lokalu. Prace nad ustaleniem stanu majątkowego zbiorów bibliotecznych i ich porządkowaniem były okazją do przyspieszonego kursu z zakresu bibliotekarstwa. Mimo zmęczenia pani Basia uważnie słuchała i skrupulatnie notowała wszystkie moje rady i objaśnienia. W stosunkowo krótkim czasie potrafiła niemalże wyczarować estetyczną i miłą placówkę.

By sprostać podjętym obowiązkom poświęcała bibliotece bez przesady całe dnie i wieczory. Była najlepszą kierowniczką podległej sieci bibliotecznej, filii terenowych i punktów przyszkolnych. W sprawach bibliotecznych była nieustępliwa w kontaktach z władzami gminnymi - nie można jej było nie wysłuchać, ani wyprosić, jak się zdarzało w innych gminach.

Pani Emilia z Potoka Górnego.

Było to jesienią 1958 roku, kiedy zjawila się na rozmowę wstępną kandydatka do pracy w Bibliotece Gminnej w Potoku - Emilia Deryło-Wróbel. Już pierwsze wrażenie odebraliśmy bardzo pozytywnie. Młodziutka osoba nieprzeciętnej urody, elegancji, kultury i skromności. Wcześniej krótko pracowała w oświacie jako nauczycielka. Zapewne jej delikatny charakter nie ułatwiał pracy w tej profesji. Chęć podjęcia pracy bibliotekarskiej zdawała się traktować nieco odpoczynkowo w porównaniu z poprzednią i jednak liczyło się nieprzerwanie kontaktu z młodzieżą szkolną.

Jakież złudne wkrótce okazały się marzenia poprzednie. Mimo przeobrażenia nowymi obowiązkami i przyspieszonego uczenia się nowego zawodu dostrzegało się jeszcze zapal do porządkowania biblioteki. Z placówki bardzo zaniedbanej, mimo kilkakrotnych przeprowadzek potrafiła uczynić sympatyczną bibliotekę.

Dzięki niezwyklej osobowości i bezpretensjonalności zyskała sympatię i uznanie zarówno u przełożonych, jak i swoich czytelników. Mimo rozlicznych problemów rodzinnych i zdrowotnych nie dostrzegało się u Pani Emilii zahamowań w podstawowych obowiązkach służbowych ani przygnębienia. Przeszła (nie z własnej woli) na wcześniejszą emeryturę w październiku 1991 r. - jaka szkoda!

Tadeusz Pietrzak

POMOCE METODYCZNE

REGULAMIN KONKURSU PLASTYCZNEGO DLA DZIECI

Współczesny człowiek styka się na każdym kroku z rysunkiem, reklamą, plakatem, będącymi różnymi formami ilustracji. Każdy od dziecka zna ten kod cywilizacji obrazkowej. Dlatego też biblioteka publiczna w ..... ogłasza konkurs Na plakat propagujący bibliotekę i jej zbiory.

Cel konkursu

1. Wywołanie większego zainteresowania działalnością bibliotek publicznych.
2. Rozbudzenie i uaktywnienie wyobraźni, fantazji i inwencji twórczej dzieci.
3. Wyrobienie umiejętności wyrażania się za pomocą formy graficznej jaką jest plakat.

Uczestnicy

Do udziału w konkursie zapraszamy dzieci szkół podstawowych.

Termin

Według uznania i możliwości bibliotekarzy.

Zadania dla uczestników

Wykonać dowolną techniką, na kartonie formatu A4 plakat tematycznie związany z książką i biblioteką, propagujący bibliotekę i jej zbiory, zachęcający do korzystania z usług bibliotecznych.

Należy pamiętać, że podstawowym elementem plakatu jest rysunek, który ma na celu przyciągnięcie uwagi widza. W plakacie tekst jest ograniczony do minimum, stanowi uzupełnienie zasadniczego rysunku. Każdy plakat powinien ujmować przede wszystkim rysunkiem, barwą, chwytliwymi hasłami.

Założenia organizacyjne

Prace konkursowe należy składać do najbliższej biblioteki publicznej w terminie ..... Plakaty należy opatrzyć metryczką, w której uwzględnić trzeba imię, nazwisko, wiek, klasę autora pracy.

Kryteria oceny

1. Oryginalny dobór tekstu i ilustracji.
  2. Wartość estetyczna - przejrzyste i harmonijne skomponowanie w całość obrazową tematu.
  3. Odrębny, własny sposób widzenia i przedstawienia tematu.
- Jury oceni prace w 2 grupach wiekowych:
- grupa I - dzieci klas I - IV
  - grupa II - dzieci klas V - VIII

Nagrody

Autorzy ciekawych, oryginalnych prac otrzymają nagrody ....., ponadto wszystkie prace, które wpłyną na konkurs, będą eksponowane na wystawie w miejscowej bibliotece publicznej.

Uwaga dla organizatora

Przy realizacji konkursu oraz ocenie prac wskazana jest pomoc nauczyciela plastyki.

Oprac. Mirosława Kucharska

»WSZYSTKIE KSIĄŻKI MÓWIĄ« KONKURS PLASTYCZNY

Młody czytelniku

Ten konkurs plastyczny opracowany został z myślą o Tobie. Na początku każdego roku szkolnego otrzymujesz zestaw lektur, które należy przeczytać. Interpretacja zawartych w nich treści na pewno nie zawsze jest zgodna z Twoimi odczuciami. W oparciu o słowa Jana Parandowskiego »Wszystkie książki mówią« masz możliwość za pomocą rysunku:

- przedstawić nowe zagadnienie, które Twoim zdaniem jest równie ważne i istotne,
- zilustrować dowolny wątek, temat,
- przedstawić bohatera, którego losy wzruszyły Ciebie i zmusiły do głębszej refleksji,
- utożsamić się z dowolnie wybraną postacią, która zaimponowała Ci swoją postawą, odwagą.

Organizatorem konkursu jest: .....

Czas trwania: .....

Uczestnikami mogą być uczniowie w dwóch grupach:

- grupa dzieci młodszych - klasy III - V,
- grupa dzieci starszych - klasy VI - VIII.

Technika plastyczna jest dowolna - kredki, farby, akwarele, itp.

Nagrody za udział w konkursie zapewniają .....

Organizatorzy:

.....

Wskazówki metodyczne:

Informacja o konkursie powinna zostać opracowana w atrakcyjnej formie plastycznej (duży kolorowy plakat). Konkurs jest jednostopniowy: miejsko-gminny.

Cele:

- kształtowanie uczuciowego stosunku do książki,
- wyrabianie umiejętności indywidualnego odbioru treści,
- wyrabianie pozytywnego stosunku do książek określanymi mianem "lektury".

Termin przeprowadzenia i trwania konkursu zależy od organizatora. Powołana komisja (nauczyciel języka polskiego, plastyki) ma za zadanie wybranie prac, których interpretacja plastyczna treści lektury będzie najbardziej interesująca, nowatorska i zwracająca uwagę na nowe spojrzenie na wybrany temat, zagadnienie.

Prace powinny zawierać metryczkę: imię i nazwisko uczestnika, wiek, adres zamieszkania, nazwisko autora książki i jej tytuł.

Najlepsze prace można umieścić na wystawach, gazetkach.

Oprac: Maria Szeliga

SCENARIUSZ IMPREZY CZYTELNICZEJ

*"To nie książki nieme i zamknięte stoją
tutaj rządami wielkimi -
to w ich karty życie jest zamknięte, życie
wieków, wielkie życie ziemi."
(Witold Zechenter)*

Moi Drodzy!

Dzisiejsze wspólne nasze spotkanie z książką jest nietypowe, a zarazem ciekawe i kształcące. Spotykamy się bowiem z "nią" nie w bibliotece, ale w plenerze, na świeżym powietrzu, wśród zieleni traw i drzew.

Celem spotkania jest wyrobienie w sobie nawyku prawidłowego postępowania z książką, tak aby służyła również innym czytelnikom przez długi czas. Do tej pory najczęściej z półki wybieraliśmy te pozycje, które mogły być polecane przez: koleżanki, kolegów, nauczycieli, recenzje zamieszczone w czasopismach. Teraz zwrócimy uwagę na wygląd zewnętrzny książki - treść tym razem nie będzie tak ważna i istotna. Podzielimy się na cztery grupy, z których każda otrzyma kartkę z poleceniem. Z przygotowanych książek należy wybrać te, o których jest mowa, a kolorowym pisakiem zapisać uwagi i spostrzeżenia. Otaczająca nas przyroda niech będzie "dobrym duchem" dzisiejszego spotkania.

Pamiętajcie, że:

*"Książka to jest zakonserwowany duch ludzkości
obcuje z książką, obcuje z człowiekiem:
(William Hamilton)*

Grupa I.

Wybierz 4 - 6 książek, o których jest mowa we fragmencie wiersza:

"Pierwsza kartka cicha,

druga troszkę wzdycha.

Och zawodzi czwarta:

ja jestem podarta!

A ta szósta strona

placze, co zgnieciona.

A te wszystkie kartki zawodzą i piszczą:

chcemy być u dzieci, które nas nie zniszczą."

(Lucyna Krzemieniecka - "Lament książki")

Na kartce napisz w punktach czerwonym pisakiem, jak nie wolno postępować z książkami.

Grupa II.

Wybierz 4 - 6 książek, o których jest mowa we fragmencie wiersza:

*"Jestem książką z biblioteki
Wszyscy krzyczą, że ciekawa,
Lecz nie cieszy mnie ta sława.
Miałam papier bielusiński
Ślady na nim Florka ręki.
Pozaginał Zbyś mi rogi.
Julek na mnie kładł pierogi.
Franek na mnie wylał kawę.
Narysował na okładce
Staś diabelka, małpkę w klatce."*

(Jan Huszcza - "Skarga książki")

Na kartce napisz w punktach czerwonym pisakiem, jak nie wolno postępować z książkami.

Grupa III.

Wybierz 4 - 6 książek, o których jest mowa we fragmencie wiersza:

*"Patrzcie: moje książki
czysto obłożone,
kartki nie zagięte
ani poplamione.
Zawsze je starannie
odkładam na półkę,
bo ja książki lubię
tak jak przyjaciółkę."*

(Hanna Ożogowska - "W mojej bibliotece")

Na kartce napisz w punktach zielonym pisakiem, jak należy dbać o książki.

Grupa IV.

Wybierz 4 - 6 książek, o których jest mowa w poleceniu:

"Z ułożonej grupy książek wyodrębnij te, które są nowe, niedawno zakupione przez panią bibliotekarkę, ale już opracowane i przeznaczone do wypożyczania."

Napisz na kartce w punktach niebieskim pisakiem, jak wyglądają książki, których nie czytały jeszcze dzieci.

Teraz przystąpimy do kolejnych zadań:

a) na podstawie swoich grup książek omówcie i scharakteryzujcie zapisa-
ne uwagi i spostrzeżenia - jak należy dbać o książki.

- b) na kartkach poszczególnych grup I - IV dopiszcie swoje imię - jak Wy postępujecie z książkami.
- c) przy pomocy: kleju, nożyczek, taśmy klejącej, papieru do okładania, gumek do wycierania - wspólnie postaramy się "pomóc" niektórym książkom.
- d) na zakończenie naszego spotkania w plenerze "wzniesiemy toast" za:
- książki niezniszczone, a często czytane przez dzieci,
  - dzieci, które szanują książki,
  - książki, które szczególnie lubimy (każdy wymienia autora i tytuł książki),
  - uczestników tego niecodziennego spotkania.

Wskazówki metodyczne:

Scenariusz przeznaczony został dla uczniów klas I - III szkoły podstawowej.

Cel:

- popularyzacja książek,
- wyrobienie nawyku poszanowania książki,
- wyrobienie umiejętności samodzielnego i prawidłowego okładania i sklejanie książek.

Czas trwania zajęć - 1 godzina 20 minut. O ilości czasu przeznaczonego na poszczególne zadania decyduje osoba prowadząca.

Miejsce: plener, sad, las, łąka.

Pomoce:

- kartki z poleceniami,
- około 4 - 50 książek,
- kolorowe pisaki, nożyczki, klej, taśma klejąca, papier do okładania,
- duża plansza z napisanymi w punktach wskazówkami, jak należy dbać o książki (podsumowanie spotkania),
- duża plansza z napisanymi w punktach wskazówkami, jak nie wolno postępować z książkami.

W miarę możliwości finansowych należy zakupić napoje (woda mineralna, lemoniada + kubeczki) do "wznoszenia toastów".

Scenariusz ten można również wykorzystać do zajęć z grupą niezorganizowaną oraz mogą one zostać przeprowadzone w bibliotece.

Życzymy miłej i kształcącej zabawy.

Bibliografia:

1. Kropiwnicki Jan: *Mysli, wiersze, aforyzmy o książce*. Jelenia Góra, Wydawnictwo Nauczycielskie 1992,
2. Nagórska Izabela: *Biblioteka w poezji polskiej*. *Poradnik Bibliotekarza* 1994 nr 10 s. 15-16,
3. Patyńska Renata: *Zostajemy czytelnikami biblioteki szkolnej*. *Poradnik Bibliotekarza* 1993 nr 9 s. 35-37.

Oprac. Maria Szeliga

"W 80 DNI DOKOŁA ŚWIATA"

Scenariusz imprezy bibliotecznej

Cel imprezy: Scenariusz imprezy: popularyzacja książek Juliusza Verne'a

Wprowadzenie

Narrator: Urodził się we Francji w Nantes 8 lutego 1828 r., zmarł 24 marca 1905 r. w Amiens. Z wykształcenia był prawnikiem, ale marząc o karierze literackiej nie podjął pracy w wyuczonym zawodzie. Zgodnie z duchem swych czasów był entuzjastą nauki i uważnie śledził jej rozwój, a własne obserwacje i wiedzę przekładał na język fikcji literackiej. Związany kontraktem z wydawcą pisał regularnie dwie książki rocznie. Wszystkie cieszyły się ogromnym powodzeniem, zdobywając sobie liczne rzesze czytelników.

Jego powieści są prawdziwą kopalnią przygód, niebezpiecznych, zaskakujących, to smutnych, to wesołych i zabawnych, które kończą się pomyślnie, przynajmniej dla bohaterów pozytywnych. A teraz posłuchajmy, co mają do powiedzenia sami bohaterowie książek J. Verne'a.

Dick Sand - "Piętnastoletni kapitan"

Mam 15 lat - nazywam się Dick Sand, jestem praktykantem na amerykańskim żaglowcu "Wędrowiec" przystosowanym do połowu wielorybów. Żaglowcem dowodzi doświadczony kapitan Hull. Cała załoga żaglowca składa się z zaledwie 5 marynarzy oraz mnie - praktykanta. Obowiązki kucharza pełni Portugalczyk Negaro. Kapitan popełnia wielki błąd biorąc tego człowieka na pokład. Podczas polowania na samiec wieloryba, kapitan Hull wraz z marynarzami giną w morzu. W tej sytuacji funkcję kapitana muszę przejąć ja. Negaro sprawia, że "Wędrowiec" zmienia kierunek. Statek rozbija się, wyruszamy w drogę sądząc, że iż znajdujemy się w Ameryce. Dopiero ryk lwa uświadamia nam, że to nie Ameryka lecz Afryka. Negaro jest tam, gdzie chciał się znaleźć, ale mnie i moim towarzyszom podróży grozi śmiertelne niebezpieczeństwo.

Narrator: A teraz przedstawi się Wam Fileas Fogg z książki "W 80 dni dookoła świata".

Fileas Fogg: W środę 1872 r. wyruszyłem w podróż dookoła świata, mając zamiar pokonać trasę dookoła naszego globu w ciągu 80 dni. Towarzyszył mi wierny służący. Napotykalismy na swej drodze dziesiątki

przeszkód, poznawaliśmy wielu niezwykłych ludzi, pokonaliśmy setki niebezpieczeństw. Tropem moim wyruszył tajny agent londyńskiej policji, Fix, przekonany, że tropi niebezpiecznego opryszka, który obrabował jeden z londyńskich banków i próbuje uciec do Europy. Oczywiście na początku nie wiedziałem o tym i traktowałem go jako przypadkowego towarzysza podróży. Podróż moja była pełna wrażeń, nafaszerowana przygodami jak świąteczna babka rodzynekami.

Narrator: Naszym kolejnym gościem jest Lord Glenarvan z książki "Dzieci Kapitana Granta".

Lord Glenarvan: 22 lipca 1864 r. u wybrzeży Szkocji wyłowiono butelkę z zamkniętym w niej listem. Trójjęzyczny tekst, zniszczony mocno przez wodę morską informował o katastrofie statku "Britania", która wydarzyła się w czerwcu 1862 r. Trzej rozbitkowie, wśród nich kapitan - napisali, iż butelkę tę rzucają do morza na 37° szerokości geograficznej i wzywają pomocy.

Wyruszyłem na ratunek na swym jachcie "Duncan". Towarzyszyły mi dzieci kapitana Granta, który dowodził zaginionym statkiem. Płynęliśmy najpierw do Ameryki Południowej, aby na lądach i oceanach, przez które przebiega 37 równoleżnik szukać śladów rozbitków. Przeżywaliśmy rozmaite mrozące krew w żyłach przygody. Pokonaliśmy lądem Patagonię, statkiem przemierzaliśmy Atlantyk i Ocean Indyjski. Potem znów lądem Australię i Nową Zelandię, aby wreszcie ... Ale o tym dowiedzą się ci, którzy sami sięgną po tę pasjonującą książkę. Mogę tylko zdradzić, że udało się nam wywinąć z najgorszych opresji i cała podróż kończy się dobrze.

Narrator: A teraz Piotr Aronnax z książki "20 000 mil podmorskiej żeglugi".

Piotr Aronnax: Przedziwne i niewytłumaczalne zjawisko poruszyło w roku 1866 ludzi związanych z morzem. Oto marynarze i kupcy wracający z dalekich rejsów zaczęli opowiadać o dziwnym zwierzęciu, które atakuje statki i dziurawi je. Naoczni świadkowie twierdzili, że może ono mieć ponad milę długości, a w nocy świeci niby zatopiona latarnia morska. Kiedy zainteresowanie opinii publicznej świata tym dziwnym stworzeniem osiągnęło swój szczyt, wyruszyłem z Nowego Jorku w celu wyjaśnienia całej tej sprawy.

Moim towarzyszem podróży był służący Conseil oraz słynny wielorybnik Ned Land. Po kilku tygodniach bezowocnych poszukiwań spotkał się wreszcie potwora, który zirykowany pogonił za nim, strzelaniem do niego i rzucaniem harpuna uszkodza nasz okręt. Wpadamy w morskie odmęty i rozpoczynamy najcudowniejszą w naszym życiu przygodę. Okazuje się, że nie był to żaden potwór, lecz wspaniała okręt podwodny, dowodzony przez tajemniczego kapitana Nemo, który zabiera nas na pokład. Bierzymy udział w podwodnej podróży dookoła świata, przepływamy podziemnym tunelem łączącym Morze Śródziemne z Czerwonym, mało co nie ginimy w czasie rejsu pod lodem bieguna południowego, oglądamy zatopione przed wiekami statki ze złotem. Udaje się nam wreszcie odzyskać wolność, gdyż byliśmy przez te 10 fantastycznych miesięcy więźniami kapitana Nemo. Ale jak to się stało dowie się tylko ten, kto sięgnie po tę książkę.

Narrator: O swoich przygodach opowie teraz bohater "Tajemniczej Wyspy".

Nazywam się **Cyrus Smith**. Ja i 4 moich towarzyszy w dramatycznych okolicznościach rzucając zostaliśmy na zagubiony wśród oceanu skrawek ziemi - wulkaniczną wysepkę, wyposażoną we wspaniałą florę, faunę oraz bogate złoża mineralne. Szybko przekształciliśmy się w kolonistów nieznaną, bezludną ziemi. Wspólnie pracujemy nad jej zagospodarowaniem. Wybuch wulkanu unicestwia wyspę. Wracamy do świata ludzi by w Ameryce, na zakupionej przez siebie farmie zbudować nową, niemięszczęśliwą "Tajemniczą wyspę".

Narrator: Za moment rozstaniemy się z bohaterami powieści tego fascynującego pisarza, ale zanim to nastąpi posłuchajmy, co ciekawego ma do powiedzenia chłopiec z książki "Dwa lata wakacji".

Chłopiec: Nowa Zelandia, lato 1860 r. - rozpoczęły się wakacje. 15 moich kolegów z ekskluzywnego męskiego kolegium stawiało się w porcie Auckland. Tu właśnie przycumowany został szkuner "Sloughi", którym mieli wyruszyć w podróż morską wokół Nowej Zelandii. Gdy późnym wieczorem moi koledzy ułożyli się do snu, marynarze i bosman zeszli jeszcze na ląd. Nikt więc nie zauważył, że cuma przytrzymująca jacht odczepiła się i wiatr wiejący od lądu zepchnął szkuner na pełne morze. Szkuner dryfuje po Oceanie Spokojnym kilkanaście dni, przetrzymuje straszliwą burzę i w końcu osiada na piaszczystym brzegu jakiejś wyspy.

Podczas penetracji nieznanego lądu moi koledzy natrafiają na jaskinię będącą niegdyś schronieniem francuskiego rozbitka. Postanawiają zamieszkać w tej grocie. Cały czas mają nadzieję, że uda im się wrócić do domu. Tymczasem mija jeden miesiąc, drugi, trzeci. Mija rok. Starsi chłopcy polują, organizują zajęcia młodszym. Rozbitkowie znajdują na tym skrawku ziemi nie tylko zwierzęta, ale także sporo roślin, które wzbogacają ich posiłki i ułatwiają przetrwanie. Pod koniec drugiego roku tych przymusowych wakacji na wyspie pojawiają się inni, tym razem dorosli rozbitkowie. Co wynikło z tego spotkania? Czy chłopcy wrócili do domu? Przeczytajcie o tym sami.

Narrator: Bohaterowie książek J. Verne'a bardzo ciekawie opowiadali o swoich podróżach i przygodach. Ci, którzy zechcą dokładniej poznać te przygody sięgną po książki.

Bibliografia:

- Juliusz Verne: *Dwa lata wakacji*. Warszawa 1985,
- Juliusz Verne: *Dzieci kapitana Granta*. Warszawa 1986,
- Nowy słownik literatury dla dzieci i młodzieży*. Warszawa 1984,
- Juliusz Verne: *20 000 mil podmorskiej żeglugi*. Warszawa 1979,
- Juliusz Verne: *Piętnastoletni kapitan*. Warszawa 1970,
- Juliusz Verne: *Tajemnicza Wyspa*. T. 1-2. Warszawa 1975,
- Juliusz Verne: *W 80 dni dookoła świata*. Warszawa 1971.

Opracowała: Mirosława Kucharska.

KALENDARIUM życia i twórczości Juliusza Verne'a

1828

Urodził się 8 lutego w Nantes. Na chrzcie otrzymał imiona Juliusz Gabriel. Był najstarszym dzieckiem Piotra i Zofii, którzy mieli potem jeszcze syna Pawła oraz trzy córki: Annę, Matyldę i Marię.

1838

Otrzymał staranne wykształcenie domowe pod kierunkiem madame Sambain Juliusz, wraz z młodszym o szesnaście miesięcy bratem Pawłem, rozpoczyna naukę w Małym Seminarium Świętego Donata w Nantes.

1839

Podczas wakacji spędzonych w rodzinnym domu letniskowym jedenastoletni Juliusz zabiera się potajemnie na żaglowiec "Coralie" płynący do Indii. Uciekinier schwytyany przez ojca składa solenną obietnicę, że odtąd będzie odbywał podróże tylko w wyobraźni.

1841

Wbrew obietnicy danej rodzicom Juliusz i Paweł planują daleką wyprawę morską łodzią własnej konstrukcji, lecz ostatecznie podróż nie dochodzi do skutku.

1844

Juliusz zaczyna uczęszczać do Nantejskiego Królewskiego Liceum. Podczas nauki w szkole powstają, pod wpływem twórczości Wiktora Hugo, pierwsze próby teatralne przyszłego pisarza, jednakże ojciec zdecydowany jest przysposobić syna do zawodu prawnika, dziedzicznego w rodzinie.

1847

Rozstanie z bratem Pawłem, który rozpoczyna służbę na morzu wpływając w rejs na Antyle. Juliusz udaje się po raz pierwszy do Paryża, aby zaliczyć kurs prawa i zdać egzamin adwokacki.

1848

Juliusz przygotowuje się w domu do egzaminu na licencjata praw, który miał zdawać w lutym. W tym samym miesiącu w Paryżu wybucha rewolucja powodująca upadek Ludwika Filipa. 12 listopada, w dniu ogłoszenia Drugiej Republiki Francuskiej z księciem Ludwikiem Napoleonem jako prezydentem, Juliusz przybywa do stolicy, aby dokończyć studia.

1849

Poznaje Wiktora Hugo i Aleksandra Dumasa (ojca), z którym łączy go przyjaźń. uzyskuje stopień licencjata praw.

1850

Juliusz otrzymuje od ojca na pobyt w Paryżu 75 franków miesięcznej renty. Powstają tragedie "Spisek prochowy" i "Dramat z czasów Regencji" oraz komedia "Przełamane słomki". Jako współautor sztuki zostaje podpisany Aleksander Dumas (syn).

1851

Dalsze próby dramatyczne: "Uczeni" oraz wodewil "Kto się ze mnie śmieje". Po ustaniu pomocy materialnej z domu podejmuje pracę kopisty. Poznaje Piotra Chevaliera, redaktora "Musee de Familes" (Muzeum Rodzinne) oraz podróżnika Jakuba Arago, którzy wywarli wpływ na jego przyszłe życie.

Debiutuje w "Muzeum Rodzinnym" opowiadaniem "Pierwsze okręty floty meksykańskiej" oraz "Podróż balonem". 2 grudnia Ludwik Napoleon dokonał monarchicznego zamachu stanu, co spowodowało emigrację wewnętrzną politycznych przyjaciół Juliusza. Po upadku republiki Verne zaczyna pracować jako sekretarz Teatru Lirycznego.

1852

W "Muzeum Rodzinnym" publikuje żartobliwą sztukę prozą: "Zamki w Kalifornii czyli kamień, który toczy się porastając mchem". Pierwsza próba powieściowa "Martin Paz".

1854

W "Muzeum Rodzinnym" ukazuje się opowiadanie "Mistrz Zachariasz".

1855

Powstaje "Zimowanie w lodach", które ogłasza "Muzeum Rodzinne". Praca nad operetką "Wspólnicy Marjolainey".

1856

Juliusz poznaje w Amiens młodą wdowę z dwojgiem dzieci, Honorinę Morel i proponuje jej małżeństwo. Dla poprawienia swojej sytuacji materialnej podejmuje pracę w kancelarii giełdowej.

1857

10 stycznia dwudziestodwuletni Juliusz zawiera związek małżeński z dwudziestosiedmioletnią Honoriną Morel de Viane.

1858

Juliusz odbywa swoją pierwszą podróż zagraniczną do Szkocji i Anglii.

1860

Teatr Liryczny wystawia operetkę "Hotel w Ardenach", a Teatr Buffo farsę "Monsieur Szympan".

1861

Juliusz odbywa podróż do Skandynawii przerwana wskutek stanu zdrowia żony, która 3 sierpnia rodzi Michała Juliusza Verne'a, jedyne dziecko pisarza. Początek znajomości z Feliksem Tournachonem, pseudonim Nadar, byłym sekretarzem budowniczego Kanału Sueskiego, Lessepsa.

1862

Za sprawą Nadara poznaje literata i wydawcę Juliusza Hetzla, piszącego pod pseudonimem Stahl i przedkłada mu rękopis swojej powieści "O nauce". Zapoznawszy się z "Podróżą balonem" Hetzel zawiera z autorem dwudziestoletni kontrakt wydawniczy na korzystnych warunkach finansowych, co pozwala pisarzowi porzucić pracę na giełdzie.

1863

Z początkiem roku ukazuje się powieść "Pięć tygodni w balonie" jako pierwszy tom serii "Niezwyczajne podróże". Zostaje entuzjastycznie przyjęta przez czytelników i krytykę.

1864

W należącym do Hetzla "Czasopiśmie Nauki i Rozrywki" ukazują się "Przygody kapitana Hatterasa", a w serii wydawniczej "Niezwyczajne podróże" powieść "Podróż do środka Ziemi".

1865

Zwraca na siebie uwagę George Sand, która przysyła mu list z zachętą do napisania powieści o życiu w głębinach morskich. Korzystając z pomocy swego kuzyna, profesora matematyki Henryka Garceta, który dokonał ścisłych wyliczeń, Verne pisze powieść "Z Ziemi na Księżyc"

1866

Dla poprawienia swojej sytuacji materialnej pracuje nad "Ilustrowaną geografią Francji". W serii "Niezwyczajne podróże" ukazuje się książkowe wydanie "Przygód kapitana Hatterasa".

1867

Na pokładzie największego wówczas statku świata "Great Eastern" Juliusz wraz z bratem Pawłem odbywa podróż do Stanów Zjednoczonych. Ukazuje się pierwsza część trylogii morskiej "Dzieci kapitana Granta", których druk ukończony został w roku następnym.

1868

Ukazuje się "Ilustrowana geografia Francji". Verne pracuje nad dalszymi częściami trylogii morskiej pisząc tom "Podróż pod wodą".

1869-70

Ukazuje się drukiem "Podróż pod wodą", której wydawca dał tytuł "Dwadzieścia tysięcy mil podwodnej żeglugi".

1870

Verne otrzymuje order Legii Honorowej. Na skutek wybuchu wojny francusko-pruskiej pełni na swoim jachcie służbę w straży brzegowej w Le Crotoy. Po upadku Komuny Paryskiej przybywa do Paryża. Ukazuje się powieść "Wokół Księżyca", stanowiąca kontynuację cyklu astronautycznego. W listopadzie umiera w Nantes ojciec pisarza, Piotr Verne.

1871

Pisarz porzuca Paryż i osiedla się wraz z rodziną w Amiens. Ukazuje się powieść "Pływające miasto".

1872

Zostaje członkiem Amieńskiej Akademii Nauk, Literatury i Sztuki. Rozpoczyna pracę nad ostatnią częścią morskiej trylogii. Ukazują się "Przygody trzech Rosjan i trzech Anglików". W sierpniu otrzymuje nagrodę literacką Akademii Francuskiej.

1873

Ukazuje się "Kraina worków" oraz "W osiemdziesiąt dni dookoła świata". Wraz z Eugeniuszem Godardem wznosi się nad Amiens balonem "Meteor".

1874

Sceniczna adaptacja "W osiemdziesiąt dni dookoła świata" w paryskim teatrze przynosi pisarzowi fortunę. Ukazuje się ostatnia część morskiej trylogii "Tajemnicza Wyspa". Verne zostaje po raz pierwszy wybrany na dyrektora Amieńskiej Akademii.

1875

Powtórnie zostaje obrany dyrektorem Amieńskiej Akademii. W serii "Niezwykłe podróże" ukazuje się powieść "Chancellor". Wybucho afera z włoskim sobowtórem pisarza jakimś Julianem Vernem, co dało pożywkę późniejszej, uporczywej legendzie na temat pochodzenia pisarza.

1876

Ukazuje się powieść "Michał Strogoff" zaadaptowana wkrótce dla potrzeb teatru.

1877

Juliusz nabywa parowy jacht zbudowany na zamówienie króla belgijskiego pod nazwą "Saint-Michel III". Ukazują się powieści "Hektor Serwadac" oraz "Czarne Indie".

1878

Z okazji pięćdziesięciolecia urodzin, Verne wraz z przyjaciółmi odbywa na swym jachcie wielką, triumfalną podróż odwiedzając Vigo, Lizbonę, Kadyks, Tanger, Gibraltar, Malagę, Tetuan, Algier. Ukazuje się powieść "Piętnastoletni kapitan" napisana specjalnie dla syna, Michała. Premiera sceniczna "Dzieci kapitana Granta".

1879

Ukazują się powieści "Pięćset milionów Bégumy" oraz "Niepokoje pewnego Chińczyka w Chinach".

1880

Ukazuje się ostatnia część monumentalnej "Historii wielkich podróży i wielkich podróżników" (dwie pierwsze części w roku 1879). Wychodzi z druku "Parowy dom". Podróż na Hebrydy i zwiedzanie "groty Fingala".

1881

Zostaje po raz trzeci wybrany na dyrektora Amieńskiej Akademii. Podróż do Rotterdamu i Kopenhagi. Ukazuje się "Jangada".

1882

Ukazuje się "Szkoła Robinsonów" oraz "Zielony promień".

1883

Ukazuje się monografia pióra Verne'a "Krzysztof Kolumb" oraz powieść "Uparciuch Keraban".

1884

Początki znacznego wyczerpania fizycznego pisarza. Ukazują się powieści "Archipelag w ogniu" oraz "Gwiazda południa" Dla podreperowania zdrowia odbywa wraz z rodziną duży rejs na swoim jachcie odwiedzając Portugalię, Hiszpanię, Maroko, Tunis, Algier, Włochy. W Rzymie zostaje przyjęty przez papieża Leona XIII, w Wenecji zgotowano mu uroczyste powitanie.

1885

Ukazuje się powieść "Matias Sandorff" oraz napisana wspólnie z Paskalem Groussetem, który korzystając z amnestii powrócił z wygnania, powieść "Okrucy Cyntii".

1886

Ukazuje się "Bilet na loterię nr 9672" oraz "Robur Zdobywca". 9 marca pisarz zostaje zraniony przez umyślowo chorego krewniaka strzałem z pistoletu, co powoduje trwałe kalectwo. Cierpi na osłabienie wzroku. W Monte Carlo umiera przyjaciel i wydawca pisarza Juliusz Hetzel, a w Nantes matka, Zofia Verne.

1887

Ukazują się powieści "Droga do Francji" oraz "Północ przeciwko Południu".

1888

Ukazuje się powieść "Dwa lata wakacji".

1889

Ukazują się powieści "Rodzina bez imienia" oraz "Do góry dnem".

1890

Ukazuje się powieść "Cezar Cascabel".

1891

Ukazuje się powieść "Mistress Branican".

1892

Ukazuje się "Zamek w Karpatach" oraz "Klaudiusz Bombarnac".

1893

Ukazuje się powieść "Malec".

1894

Ukazuje się powieść "Zadziwiające przygody maitre'a Antifera".

1895

Ukazuje się powieść "Samobieżna wyspa".

1896

Ukazuje się powieść "Clovis Dardentor" oraz "Na banderę patrz". Z powodu tej ostatniej książki Verne staje przed sądem pod zarzutem zniesławienia Eugeniusza Tulpina, wynalazcy melinitu. Zapada wyrok uniewinniający pisarza. Verne ogłasza pracę z dziedziny geografii "Podróż kapitana Cooka".

1897

Ukazuje się powieść "Lodowy sfinks".

1898

Ukazuje się powieść "Wspaniałe Orinoco".

1899

W Paryżu umiera brat pisarza, Paweł. Ukazuje się powieść "Testament dziwaka".

1900

Ukazują się "Opowieści Jana Marii Cabidoulena".

1901

Ukazuje się powieść "Druga ojczyzna" oraz "Napowietrzna wioska".

1902

Ukazuje się autobiograficzna powieść "Bracia Kip". Pierwsza ekranizacja "Podróży na Księżyc".

1903

Pisarz traci słuch i niemal całkowicie wzrok. Ukazuje się powieść "Stypendyści - wędrownicy".

1904

Ukazuje się powieść "Władca świata".

1905

Ukazują się powieści "Inwazja morza" oraz "Latarnia morska na końcu świata". Ciężka choroba przykuwa pisarza do łóżka, ostatnie rękopisy dyktował bliskim. 24 marca umiera w Amiens.

1906

Ukazuje się pośmiertnie powieść "Złoty wulkan".

1907

Ukazuje się pośmiertnie powieść "Agencja Tompson i Spółka". Na cmentarzu w Amiens staje nagrobny pomnik dłuta Alberta Rosy.

1908

Ukazują się pośmiertnie powieści "Polowanie na meteoryt" oraz "Dunajski pilot". Karol Lemire, przyjaciel pisarza, który odcyfrował jego nieczytelne rękopisy publikuje monografię "Juliusz Verne - człowiek, pisarz, podróżnik"

1909

Ukazuje się pośmiertnie powieść "Katastrofa Jonathana"

1910

Ukazuje się zbiór opowiadań "Dziś i jutro" oraz powieści "Tajemnica Wilhelma Storitza" i "Ekspedycja Barsaca".

1928

Krewna pisarza, Małgorzata Allotte de Fuye, publikuje książkę "Juliusz Verne, jego życie, jego dzieło".

1936

Ekranizacja powieści "Dzieci kapitana Granta" w Związku Radzieckim.

1941

Ekranizacja powieści "Tajemnicza wyspa".

1955

Z okazji pięćdziesiątej rocznicy śmierci pisarza miesięcznik "L'Europe" publikuje specjalny numer poświęcony twórczości Verne'a. Amerykański reżyser Walt Disney adaptuje "Dwadzieścia tysięcy mil podwodnej żeglugi".

1957

Reżyser czeski Karel Zeeman adaptuje na film powieść "Na banderę patrz".

1973

Wnuk pisarza, Jan Juliusz Verne, publikuje monografię pt. "Juliusz Verne".

Mirosława Kucharska

"KRAM Z LITERAMI"

Scenariusz imprezy dla dzieci

1. Cel imprezy: przybliżenie dzieciom w formie zabawy liter alfabetu.
2. Przeznaczenie: dla dzieci w wieku 6-7 lat.
3. Miejsce: czytelnia biblioteki lub świetlica
4. Czas trwania: około 40 min.
5. Uwagi metodyczne:
  - w imprezie udział bierze 24 osobowa grupa dzieci lub 12 osobowa grupa (każde dziecko prezentowałoby dwie litery),
  - do przeprowadzenia imprezy należy wykonać rekwizyty:
    - a) litery wielkości około 30 cm, wykonane z brystolu,
    - b) dzieci ubrane są na ciemno w celu kontrastu białych liter alfabetu,
    - c) wyrazy wypisane na brystolu: wtorek - Ftorek (dla literki F)
    - d) wykonanie dwu liter wielkości około 30 cm - A.
6. Słowo wstępne:

Nasza dzisiejsza impreza zorganizowana jest przez Bibliotekę Publiczną w ..... . Przebiegać będzie pod znakiem humoru. Pragniemy bawiąc uczyć. Chcemy przybliżyć dzieciom litery alfabetu.

(Na scenę wchodzi dzieci trzymając w ręku kolejne litery alfabetu. Dzieci z widowni zgadują jak litera wchodzi na scenę, podając głośno nazwę litery. Poszczególne dzieci przedstawiają się jako litery alfabetu wg książki Wandy Chotomskiej "Kram z literami")

A.

*Jak wygląda A?
Zdaniem mojego psa
A - wygląda jak buda.
Wspaniała buda psia,
co dach spadzisty ma.*

B.

*Małe b już od pieluszek
bardzo dba o własny brzuszek,
więc do brzucha, jak do becзки,
wpycha bułki i bułeczki,
babki, bezy i budynie
I tak je i je za dwóch
a tu rośnie drugi brzuch .....*
*A jak urośnie ten drugi brzuch na górze,
to już nie ma małego b tylko B DUŻE*

C.

Gdyby nie było C w alfabecie -
to by nie było CYRKÓW na świecie.
Żadnych sensacji,
żadnych atrakcji,
magicznych sztuczek
i akrobacji.

D.

Znane jestem z tego,
że denerwuję dorosłych
pytaniem:
- Dlaczego?

E.

Wszystko wiem.
A jeśli jesteś ciekaw,
skąd E to wszystko wie
zajrzyj do encyklopedii,
Gdzie?
Pod literą E.

F.

Jestem zdolne niestychanie,
potrafię grać na fujarce,
na flecie,
na fagocie
na fisharmonii
i na fortepianie.
Tylko jednego nie potrafię -
nie mogę być dla uczniów wzorem,
bo figle stroję z ortografii
i zamiast: "wtorek" piszę... "ftorek".
(Uwaga: dziecko recytując pokazuje wyrazy - wtorek i ftorek)

G.

Jestem geniuszem
I na mój widok
wszyscy powinni zdejmować
z głów kapelusze.

H.

W dziedzinie hec jestem specem
Strasznie lubię robić hece
Takie właśnie hobby mam

"gdzie jest heca tam i ja!".

I.

Kiedy małe i
na tapczanie śpi,
to śni mu się,
że ta kropka,
którą ma nad głową,
wcale nie jest kropką,
tylko piłką futbolową.

J.

jestem najbardziej jadowite
ze wszystkich liter.
"Ty sobie przestań strzępić język,
bo łączą nas rodzinne więzy.
J - to po prostu długie I
i nie podskakuj tutaj mi!".

K.

Znam kilka języków.
I to w dodatku takich języków,
jakich nie ma w żadnym słowniku.
Przykładem mogę służyć -
ot, choćby język kurzy.

L.

Lubię się chwalić,
że mam szalone zdolności:
- Każdego mogę nauczyć,
jak się "r" wymawia,
i to bez żadnych trudności...

Ł.

Łaziło po płocie -
stłukło sobie łokieć.
Plotło koszyk z łyka -
wpadło do koszyka.
Kubel łez wylało
i żałośnie błaga:
"Tylko nie mów na mnie,
że jestem łamaga..."

M.

Mówił mi jeden zecer,
że M wyprawia hece -

nagle na głowie staje
i W wtedy udaje.

N.

Do pracy się nie kwapię
Lubię najeść się i napić,
iść na narty i na basen,
w nożną piłkę pograć czasem
i na seans wpaść do kina,
gdy jest western lub kryminał.
Ale zrobić coś? O, nie!
A dlaczego?
N - niestety
urodziło się w niedzielę.

O.

Było sobie takie O,
które w głowie miało pstro.
Kąpało się w rosole,
tańczyło tango na stole,
huśtało się na dzwonie,
mrugało okiem w neonie,
aż wreszcie rzekło: "Koniec!"
Znudziło mi się to.

P.

P - duże
lubi podróże.
Jak to robię nie mam pojęcia,
gdy korzystam z pociągu czy promu,
ale patrzę na mapę i widzę,
że się wszędzie czuję jak w domu.

R.

Na dzień dobry warczy w rurach,
aż na karku cierpnie skóra -
RRRRR!
Próżno proszę: "Przerwij harce
na parkiecie w cykliniarce!
Nie rusz świdrów i motorów,
przestań dręczyć lokatorów!"
Warczy pełne strasznej werwy
i nie robi żadnej przerwy -
RRRRR!

S.

Bardzo martwią się uczeni,
że seplenię.
- Skarży się na to szereg osób,
że mnie zrozumieć wprost nie sposób.

T.

Przez cały tydzień tkwię w telewizorze
i wyjść z niego nie mogę.
Tak - T ma tyle talentów,
że może nimi obdzielić
wszystkich teleabonentów.

U.

Zaświadczam własnym długopisem,
że jestem okropnym urwisem.
A może zamknąć U do ula,
żeby przestało w szkołach hulać?
Zakluczyć je na siedem kluczy
i ortografii niech się uczy!

W.

Odkąd duże W
wzięło małe na wychowanie,
żyje jak na wulkanie.
Wciąż widoki te ogląda:
w - wskoczyło na wielbłąda,
w - na wierzbie, w - na wieży,
w - z wszystkimi wszczyna waśnie,
- duże W wzdycha żałośnie
i myśli:

"Co z tego wisusa wyrośnie?"

Y.

Co robi Y?
Wyje.
Naśladuje fabryczną syrenę
i w porze mycia wyłącznie wycia
słyszczać z niektórych łazienek:
YYYYYY! ...

Z.

Zawsze chodzę zygzakiem,
więc nic dziwnego, że górskie ścieżki
też są -

ZZZZZ - w zygzaki takie!

Imprezę podsumowuje krótko zgaduj-zgadula (na pytania odpowiadają dzieci z sali)

1. Kto nauczył cię pisać pierwsze litery?
2. Co rozumiesz przez słowo - litera? (Odp. Znak pisma alfabetycznego - odpowiednik głoski)
3. Jaka litera posiada dwa brzuszki? (Odp. B)
4. Czy potrafisz powiedzieć coś więcej o literze alfabetu, która Ci się najbardziej podoba?
5. Czy umiesz z liter odczytać wyraz - A L F A B E T (Uwaga: Dzieci-literki ustawiają się na scenie tworząc wyraz)

Oprac. Feliksa Niemiec

"WIERSZYKARNIA PANA BRZECHWY"

Scenariusz zajęć przeznaczonych dla dzieci z klas I - III szkoły podstawowej

Przygotowany scenariusz składa się z trzech części niezależnych od siebie, nawiązujących do twórczości poety, satyryka, tłumacza, publicysty - Jana Brzechwy.

Nowym i ciekawym elementem jest opracowany dla dzieci test na znajomość twórczości poety w postaci dobrze znanej im gry w tzw. "Czarnego Piotrusia". U nas tę rolę pełnił będzie bohater wielu książek i przygód - Pan Kleks. Treścią gazetki będą wspomnienia rodziny i przyjaciół Jana Brzechwy.

Wystawa to już indywidualnie wybrane i ułożone książki.

I.

Przytoczone fragmenty wypowiedzi przybliżą życie, charakter, osobowość twórcy: "Samochwały", "Chrzaszcz", "Kaczki Dziwaczki".

Korecka Halina (siostra): "... *Leśmian często przyjeżdżał z Zamościa. Była to dla Janka okazja do zbliżenia z Leśmianem, którego podziwiał i uwielbiał za jego talent. Kiedy Janek dał mu do przeczytania swoje przywiezione z Rosji młodzieńcze wiersze, Bolek ocenił je bardzo krytycznie. Radził je spalić i zacząć pisać od nowa. Za jego też poradą brat podpisywał swe utwory jako Brzechwa i do końca życia został Brzechwą.*"

Brzechwa Janina (żona): "... *Również dla mnie, mimo wielu lat spędzonych pod wspólnym dachem zagadką były źródła, z których czerpał pomysły do swoich utworów. Janek nigdy i z nikim nie rozmawiał o tym, co pisze, twierdził bowiem, że do końca nie wie, co z tego wyniknie i czy w ogóle coś wyniknie.*"

Rymkiewicz Władysław: "... *Z Janem Brzechwą zaprzyjaźniłem się w czasie studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego w latach 1921/1922. Jan miał już za sobą debiut poetycki i cieszył się więzieniem jako autor estradowy, pisując teksty do ponadczasowych piosenek i skeczy dla warszawskich kabaretów: "Czarny Kot", "Qui Pr o Quo" i "Morskiego Oka".*

Szletyński Henryk: "... *Zimą roku 1952 przebywałem w Krynicy w Domu Zdrojowym. Mieszkali tam również dwaj przyjaciele łączący swą twórczość we wspólnych dziełach: Jan Brzechwa oraz Jan Marcin Szancer, dowcipnie i pomysłowo ilustrujący jego opowieści dla młodych czytelników.*"

Szancer Jan Marcin: "...Są książki, które pobudzają moją wyobraźnię, tekst wywołuje obraz niemal natychmiast w trakcie czytania, zdarza się to najczęściej, kiedy znam dobrze autora, kiedy się z nim i jego twórczością zaprzyjaźnię.

Taką przyjaźnią artystyczną związałem się na długie lata z Janem Brzechwą, wspólnie też mieliśmy zamiłowania do tworzenia niezwykłych postaci bohaterów. Brzechwa lubił irracjonalne humory, zaskakujące skojarzenia słowne i ten rodzaj dowcipu zjednywał mu rzesze wielbicieli, którzy dwuwiersze z jego utworów powtarzali jak przysłowia."

Stanisław Ryszard Dobrowolski: "...Wkrótce przed wojną Brzechwa w poszukiwaniu właściwej dla siebie drogi twórczej natrafił na ścieżkę, która poprowadziła go szczęśliwie do zasłużonej sławy. Przebywając w jakimś pensjonacie w Otwocku nasz Przyjaciół poznaliśmy tam... przedszkolankę. I dla niej jął to, traktując jako żart, pisać "wiersze dla dzieci". Z czasem uzbierało się ich sporo. W ten sposób narodziła się jakoby książeczka "Tańcowała igła z nitką", która dała początek karierze Jana Brzechwy jako pisarza dla dzieci. Być może było inaczej..."

Wanda Chotomska: "...W dniu występu przed kamerami TV pan Jan nie czuł się najlepiej. Umówiliśmy się, że zaraz po zakończeniu programu "na gorąco" udzieli mi wywiadu dla czytelników "Świata Młodych". A oto fragmenty wywiadu:

- Kiedy Pan napisał pierwszy wiersz?
- Kiedy byłem mały. Wiersz był satyryczny i bohaterką była moja siostra.
- A kiedy dostał Pan pierwsze honorarium autorskie?
- Właśnie wtedy. Bohaterka wiersza zapłaciła mi bohatersko pięćdziesiąt kopiejek za to, żebym wiersza nikomu nie pokazywał.
- A co Pan kupił za pierwsze honorarium?
- Dziesięć ciastek i pióro do pisania nowych wierszy."

Stefania Grodzieńska: "...Brzechwa miał tę już nie spotykana bezbłądność w zachowaniu, prawdziwe zainteresowanie rozmówcą, intuicję, delikatność, takt, a przy tym ogromny autorytet. Wszelkie próby opisanego uroku będą chybione."

II.

Po krótkim zapoznaniu dzieci z życiorysem Jana Brzechwy na podstawie wyżej przytoczonych wypowiedzi lub informacji wcześniej przygotowanych, należy wspólnie z nimi podejść do półek z książkami. Wyraźnie trzeba omówić poziomy I i II, do których można zakwalifikować książki bohatera naszych zajęć:

poziom I - książki dla dzieci najmłodszych 6 - 8 letnich. Łatwa treść, duży, czytelny druk, przewaga ilustracji nad treścią.

poziom II - książki dla dzieci starszych 9 - 10 letnich. Łatwe opowiadania, baśnie i powiastki, łatwe powieści fantastyczno - realistyczne. Pożądany duży druk, dużo ilustracji.

Kolejny punkt spotkania to zabawa-nauka z wcześniej przygotowanymi kartami, której bohaterem będzie Pan Kleks, występujący wśród nich "samotnie", bez pary, np.:

1.

"...Zdolna jestem niesłuchanie,
Najpiękniejsze mam ubranie..."

"Samochwała"

2.

"...Piotruś nie był dzisiaj w szkole,
Antek zrobił dziurę w stole..."

"Skarżypyta"

3.

"...O, wypraszam to sobie!
Jak to? Ja nic nie robię?..."

"Leń"

4.

"... A to feler -
Westchnął seler."

"Na straganie"

5.

"...W którym miejscu zaczyna się kula?
Co na deser gotują dla króla?..."

"Pytański"

6.

"...Raz poszła więc do fryzjera:
- Poproszę o kilo sera!..."

"Kaczka Dziwaczka"

7.

"...Usiadła zięba na dębie:
- Na pewno dziś się przeziębę!.."

"Ptasie plotki"

8.

"...Po wyborach zgodnie z prawem
Lis od wilka wziął buławę..."

"Szelmostwa lisa Witalisa"

9.

"...Poniedziałek już od wtorku
poszukuje kota w worku..."

"Tydzień"

10.

"...Jest stoń z trąbami dwiema
I tylko ... wysp tych nie ma..."

"Na wyspach Bergamutach"

Pomysł ten na wspólną zabawę z dziećmi można również wykorzystać w oparciu o twórczość innych autorów, pisarzy. Zależy to już od osoby prowadzącej pracę oświatową z młodymi czytelnikami.

III.

Duża liczba książek Jana Brzechwy pozwala na wykonanie wystawy eksponującej bogaty dorobek twórczości poety.

Bibliografia:

1. Akademia pana Brzechwy: *Wspomnienia o Janie Brzechwie pod redakcją Antoniego Marianowicza*. Warszawa 1984

2. Białek Józef Zbigniew: *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1918-1939*. Warszawa 1979

3. Brzechwa Jan: *Brzechwa dzieciom*. Warszawa 1989
4. Frycie Stanisław: *Literatura dla dzieci i młodzieży w latach 1945-1970*. Warszawa 1982.

Oprac. Maria Szeliga

LEKCJA BIBLIOGRAFICZNO - TEMATYCZNA "W 70-tą rocznicę śmierci Stefana Żeromskiego"

Cel lekcji:

Lekcja i wchodzące w jej skład ćwiczenia mają na celu wdrażanie czytelników do samodzielnego radzenia sobie w bibliotece a w szczególności do:

- szybkiego wyszukiwania w katalogu potrzebnych książek,
- odnajdywania w wydawnictwach informacyjnych poszukiwanego materiału,
- uważnego czytania i umiejętnego wypisywania odpowiedzi,
- bliższego poznania sylwetki Stefana Żeromskiego.

Uczestnicy: lekcja przeznaczona jest dla uczniów szkół średnich

Czas trwania lekcji: - 45 min.

Plan lekcji:

1. Omówienie celu i tematu lekcji
2. Rozdanie kartek ćwiczebnych (1 kratka na 2-3 osoby)
3. Samodzielna praca w zespołach (20 min.)
4. Głośne wypowiedzi młodzieży w kolejności
5. Młodzież demonstuje kolegom wykorzystane źródła informacji podając autora, tytuł, miejsce i rok wydania książki,
6. Podsumowanie lekcji przez bibliotekarza. Podkreślenie roli i znaczenia książki jako źródła informacji.

ĆWICZENIA

I.

1. *Podejdź do katalogu alfabetycznego, odnajdź hasło "Żeromski Stefan".*
2. *Zanotuj wszystkie tytuły książek autora znajdujące się w bibliotece.*
3. *Pozycje te zaprezentuj zebranym.*

II.

1. *Odszukaj w katalogu rzeczowym w dziale 929 - biografie hasło "Żeromski Stefan"*
2. *Wypisz autorów i tytuły książek monograficznych o życiu i twórczości pisarza.*
3. *Pozycje te zaprezentuj zebranym.*

III.

1. *Weź z wystawki książkę - Kądziela Jerzy: Młodość Stefana Żeromskiego"*
2. *Odszukaj i zapoznaj się z rozdziałem "Rodzina, dom, dzieciństwo".*
3. *Zaprezentuj krótki rys życia z okresu dzieciństwa.*

IV.

1. Odnajdź w katalogu rzeczowym w dziale 929 - bibliografii książkę Jana Jakubowskiego :*Stefan Żeromski*". Weź książkę z półki
2. Znajdź dzienniki umieszczone przy końcu książki, zapoznaj się z dorosłym życiem pisarza
3. Scharakteryzuj dalsze życie pisarza

V.

1. Podejdź do księgozbioru podręcznego dział 0/9 (03). Wyszukaj "Encyklopedię Powszechną PWN"
2. Odszukaj hasło "Żeromski Stefan". Zanotuj jakich pseudonimów używał Żeromski we wczesnej twórczości.
3. Zaprezentuj zdobyte wiadomości uczestnikom lekcji.

VI.

1. Podejdź do katalogu alfabetycznego, wyszukaj książkę Stefana Żeromskiego "Syzyfowe prace". Zapisz sygnaturę.
2. Przyniesź książkę z półki. Odszukaj w rozdziale VI opis podróży Marcinka Borowicza z matką do Ciekot.
3. Przeczytaj głośno fragment.

VII.

1. W księgozbiorze podręcznym w dziale 82 - Nauka o literaturze odszukaj Literaturę polską oprac. Jana Tomkowskiego.
2. W indeksie osobowym odszukaj hasło "Żeromski Stefan".
3. Podaj krótką charakterystykę: "Ludzi bezdomnych", "Wiernej rzeki", "Uciekła mi przepióreczka".

VIII.

1. Weź z wystawki książkę Barbary Wachowicz "Ciebie jedną kocham".
2. Odszukaj na pierwszej stronie książki motto Stefana Żeromskiego.
3. Przeczytaj głośno uczestnikom lekcji.

IX.

1. W dziale 82 - Nauka o literaturze odszukaj "Leksykon lektur szkolnych - Miłkowski T., Termer J.
2. Odszukaj hasło "Żeromski Stefan".
3. Scharakteryzuj "Popioły", "Przedwiośnie", "Dzienniki" Stefana Żeromskiego

X.

1. Odszukaj w dziale 82 - Nauka o literaturze książkę Barbary Wachowicz "Ogród młodości".
2. Znajdź rozdział "Kielce od morza" i zapoznaj się z nim.
3. Scharakteryzuj krótko teatr, park i muzeum Stefana Żeromskiego.

XI.

1. Weź z wystawki książkę Jana Jakubowskiego "Stefan Żeromski".
  2. Wyszukaj zdjęcia dzieci pisarza - zanotuj strony
  3. Zaprezentuj zdjęcia uczestnikom lekcji z podaniem krótkich informacji.
- XII.

1. Podejdź do katalogu alfabetycznego, wyszukaj książkę Hanny Mortkowicz - Olczakowej "Bunt wspomnień"
2. Odszukaj książkę na półce a w niej rozdział "O Stefanie Żeromskim" - zapoznaj się z nim
3. Przeczytaj urywek dotyczący śmierci pisarza.

BIBLIOGRAFIA

1. Encyklopedia Powszechna PWN,
2. Jakubowski J.Z.: *Stefan Żeromski*, Warszawa 1964,
3. Kądziała J.: *Młodość Stefana Żeromskiego*, Warszawa 1979,
4. Miłkowski T., Termer J.: *Leksykon lektur szkolnych*, Warszawa 1994,
5. Mortkowicz-Olczakowa H.: *Bunt wspomnień*, Warszawa 1961,
6. Tomkowski J.: *Literatura polska*, Warszawa 1993,
7. Wachowicz B.: *Ciebie jedną kocham*, Warszawa 1967,
8. Wachowicz B.: *Ogród młodości*, Warszawa 1990,
9. Żeromski St.: *Opowiadania*
10. Żeromski St.: *Szyfowe prace*.

Oprac. Elżbieta Strupiechowska

**WYKAZ LEKTUR PODSTAWOWYCH
I UZUPEŁNIAJĄCYCH
dla szkół podstawowych**

Klasa I

- Bahdaj A.: *Pilot i ja*
Belza W.: *Kto ty jesteś? Polak mały!*
Broniewski W.: *Dla dzieci*
Brzechwa J.: *Brzechwa dzieciom*
Dyszyńska J.: *Cudaczek wyśmiewaczek*
Grabowski J.: *Czarna owieczka*
Januszewska H.: *Kopciuszek*
Janczarski Cz.: *Jak Wojtek został strażakiem*
Jaworzakowa M.: *Jacek, Wacek i Pankracek*
Konopnicka M.: *Co słonko widziało, Na jagody*
Kownacka M.: *Plastusiowy pamiętnik, Kukuryku na ręczniku,*
Kubiak T.: *Gdy miasto śpi*
Papuzińska J.: *Nasza mama czarodziejka,*
Porazińska J.: *Psotki i śmieszki,*
Szelburg-Zarembina E.: *Najmilsi*
Tuwim J.: *Wiersze dla dzieci*

Klasa II

- Andersen H.Ch.: *Dziecię elfów,*
Centkiewiczowie A. i Cz.: *Zaczarowana zagroda,*
Grabowski J.: *Puc, Bursztyn i goście,*
Kruger M.: *Karolcia,*
Knutsson G.: *Przygody Filonka Bezogonka,*
Kryłow I.: *Bajki dla dzieci,*
Lofting H.: *Doktor Dolittle i jego zwierzęta,*
Michałkow S.: *Nie płacz, koziołku,*
Perrault Ch.: *Bajki,*
Porazińska J.: *Szewczyk Dratewka,*
Tuwim J.: *Słoń Trąbalski,*
Szelburg-Zarembina E.: *Idzie niebo ciemną nocką,*

Klasa III

- Andersen H.Ch.: *Baśnie,*
Buczkówna M.: *Szaraczek,*
Centkiewiczowie A. i Cz.: *Anaruk, chłopiec z Grenlandii,*

Chotomska W.: *Dzieci pana Astronoma*,
Grabowski J.: *Reksio, Pucek i inne opowiadania*,
Jaworzczakowa M.: *Oto jest Kasia*,
Kędziorzyna M.: *Wędrowni Szyszkowego Dziadka*,
Konopnicka M.: *Szkolne przygody Pimpusia Sadełko*,
Kostycka H.: *Klechdy domowe*,
Kownacka M.: *Kajtkowe przygody*,
Lindgren A.: *Dzieci z Bullerbyn*,
Makuszyński K.: *Awantura o Basię*,
Pisarski R.: *O psie, który jeździł koleją*,
Ratajczak J.: *Ziarenka maku*,
Wortman S.: *U złotego źródła*

Klasa IV

Lektury obowiązkowe

Brzechwa J.: *Akademia Pana Kleksa*,
Chopin F.: *Kuryer Szafarski*,
Dąbrowska M.: *Olek, Boże Narodzenie* (w: *Uśmiech dzieciństwa*)
Korczak J.: *Józki, Jaśki i Franki* (fragm.),
Mickiewicz A.: *Pani Twardowska, Przyjaciele*
Nałkowska Z.: *Mały zając*,
Prus B.: *Antek*,
Sienkiewicz H.: *Janko Muzykant*,
Słowacki J.: *W pamiętniku Zofii Bobrówny*,
Tuwim J.: *Dwa wiatry, Figielek*,
Wybicki J.: *Mazurek Dąbrowskiego*
Wybór baśni polskich i obcych,
Wybór wierszy dla dzieci (np. K. Iłakowiczówny, H. Januszewskiej, J. Brzechwy, J. Kulmowej, J. Ratajczaka, W. Chotomskiej)

Lektura uzupełniająca:

Cillodi C.: *Pinokio*,
Grimmowie J. i W.: *Wybór baśni*.
Kern L. J.: *Ferdynand Wspaniały*,
Konopnicka M.: *O krasnoludkach i sierotce Marysi, A jak poszedł król na wojnę*,
Korczak J.: *Król Maciuś Pierwszy*,
Korczakowska J.: *Spotkanie nad morzem*
Kownacka M.: *Rogaś z Doliny Roztoki*,
Kruger M.: *Ucho, dynia, sto dwadzieścia pięć!*

Ożgowska H.: *Złota kula*,
Sat - Okh: *Biały Mustang*,
Wojciechowski P.: *Bajki żółtego psa, Z kufra pana Pompuła*,
Żukrowski W.: *Porwanie w Tiutiurlistanie*,

Klasa V

Lektura obowiązkowa:

Brzechwa J.: *Lis i jaskółka*,
Dąbrowska M.: *Pies lub Ptaki*,
Gałczyński K.I.: *Śpiąca dziewczynka Lub Wizyta*,
Harasymowicz J.: *Żniwa, Las*,
Kamieńska A.: *Koniec wakacji, Wozem*,
Konopnicka M.: *Dym lub Urbanowa, Nasza szkap, Pieśń o domu*,
Krasicki I.: *Bajki* (wybór),
Mickiewicz A.: *Pan Tadeusz* (fragm.),
Mickiewicz A.: *Lis i kozieł, Pies i wilk*,
Miłosz Cz.: *Ganek, Ojciec objaśnia lub Słońce*,
Orzeszkowa E.: *Legenda o Janie i Cecylii*, (w: *Nad Niemnem*)
Prus B.: *Katarynka*,
Sienkiewicz H.: *W pustyni i w puszczy*,
Tuwim J.: *Strofy o późnym lecie* (fragm.),
Wybór mitów greckich (m.in. mity o Syzyfie, Ikarze, Prometeuszu)

Lektura uzupełniająca:

Brandys M.: *Śladami Stasia i Nel*,
Broszkiewicz J.: *Wielka, większa i największa*,
Curwood J.O.: *Łowcy wilków*,
Domagalik J.: *Pięć przygód detektywa Konopki*,
Domańska A.: *Historia żółtej cizemki*,
Molnar F.: *Chłopcy z Placu Broni*,
Morcinek G.: *Łysek z pokładu Idy*,
Nowakowski Z.: *Przylądek Dobrej Nadziei*,
Oppman A.: *Legendsy warszawskie*,
Orzeszkowa E.: *A... B... C..., Dobra pani*,
Parandowski J.: *Przygody Odyseusza*,
Rudnicka H.: *Uczniowie Spartakusa*,
Prus B.: *Z legend dawnego Egiptu, Grzechy dzieciństwa, Kamizelka*,
Swift J.: *Podróże Guliwera* (wyd. dla młodzieży),
Szmaglewska S.: *Czarne stopy*,
Thackeray W.M.: *Pierścień i róża*,

Twain M.: *Przygody Tomka Sawyera*
Woroszyński W.: *Cyryl, gdzie jesteś,*
Żurakowska Z.: *Jutro niedziela i inne opowiadania*
Klasa VI

Lektura obowiązkowa:

Defoe D.: *Robinson Kruzoe* (wyd. dla młodzieży),
Jurgielewiczowa I.: *Ten obcy,*
Lem St.: *Bajki robotów* (wybór),
Przyborowski W.: *Szwedzi w Warszawie,*
Utwory z klasyki literackiej:

Mickiewicz A.: *Świtezianka, Trzech budrysów, Powrót taty* (do wyboru), *Pan Tadeusz* (fragm.),

Słowacki J.: *Hymn (Smutno mi Boże), Balladyna* (fragm.),

Konopnicka M.: *Wstań, o dziecię...*

Lenartowicz T.: *Kalina, Złoty kubek,*

Wybór nowel i opowiadań:

Dąbrowska M.: *Marcin Kozera,*

Orzeszkowa E.: *Tadeusz,*

Prus B.: *Na wakacjach,*

Sienkiewicz H.: *Orso lub Sachem,*

Wybór wierszy poetów polskich XX w.:

Gałczyński K. I. np.: *Pieśń o żołnierzach z Westerplatte,*

Herbert Z.: *Pudełko zwane wyobraźnią,*

Iwaszkiewicz J.: *Chciałbym napisać jak pies biegnie...*

Kamieńska A.: *Pastereczka, Widok z gór,*

Leśmian B.: *Odjazd, Wiosna (Młode jeszcze gałęzie...),*

Miłosz Cz.: *Przypowieść o maku,*

Różewicz T.: *Przepaść, Koncert życzeń,*

Staff L.: *Gęsiarka, Kieszeń,*

Tuwim J.: *Galąź, Gorące mleko, Rwanie bzu, Kapuśniaczek,*

Twardowski J.: *Do moich uczniów,*

Lektura uzupełniająca:

Bahdaj A.: *Wakacje z duchami,*

Centkiewiczowie A. i Cz.: *Czy foka jest biała?,*

Conan Doyle A.: *Przygody Sherlocka Holmesa* (wybór),

Hoffman E.T.A.: *Dziadek do orzechów,*

Lem St.: *Opowieść o pilocie Pirxie*

Knight E.: *Lessie, wróć!*

Kuczyński M.: *Atlantyda, wyspa ognia lub Katastrofa,*

May K.: *Skarb w srebrnym jeziorze*,
Montgomery L.M.: *Ania z Zielonego Wzgórza*,
Niziurski E.: *Sposób na Alcybiadesa*,
Mayne Reid T.: *Dolina bez wyjścia*,
Musierowicz M.: *Kwiat kalafiora lub Kłamczucha*,
Ożogowska H.: *Ucho od śledzia*,
Prus B.: *Anielka*,
Stevenson R.L.: *Wyspa skarbów, Piętnastoletni kapitan*,
Szkłarski A.: *Tajemnicza wyprawa Tomka*,
Terakowska D.: *Władca Lewawu*,
Twain M.: *Przygody Hucka*,
Verne J.: *Tajemnicza wyspa*, t. 1 i 2, *20 mil podmorskiej żeglugi*,
Wojtyzsko M.: *Bromba i inni*,

KLASA VII

Lektura obowiązkowa:

Asnyk A.: *Do młodych*,
Chryzostom Pasek: *Pamiętniki* (wybór)
Długosz J.: *Historia Polski* (fragm.)
Fredro A.: *Zemsta*
Kamiński A.: *Kamienie na szaniec*
Kasprowicz J.: *Rzadko na moich wargach*,
Karpiński F.: *Bóg się rodzi, Pieśń poranna, Pieśń wieczorna*
Kochanowski J.: *Fraszki* (wybór)
Krasicki I.: *Hymn (Święta miłości...), Żona modna*,
Mickiewicz A.: *Reduta Ordona*,
Pan Tadeusz (fragm.)
Dziady (cz. II)
Mrozek St.: *Woda, Wesele w Atomicach*
Prus B.: *Kroniki* (fragm.)
Przerwa-Tetmajer K.: *Fragment z wiersza dla mego synka, Na skalnym Podhalu* lub in.
Rej M.: *Żywot człowieka poczciwego* (fragm.)
Reymont W.St.: *Chłopi* (fragm.),
Sienkiewicz H.: *Krzyżacy*,
Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela lub Bartek Zwycięzca
Wańkiewicz M.: *Szkice spod Monte Cassino*
Wybór polskich pieśni patriotycznych i rewolucyjnych, np.:
Delavigne C.: *Warszawianka*
Ehrenberg G.: *Szlachta w roku 1831 (Gdy naród do boju...)*,

Konopnicka M.: *Rota*, i in.

Wybór wierszy poetów polskich XX w.:

J. Czechowicz, T. Czyżewski, K.I. Gałczyński, J. Lechoń, J. Liebert, M. Pawlikowska - Jasnorzewska, J. Przyboś, A. Słonimski, K. Wierzyński

Lektura uzupełniająca:

Burnett F.E.: *Tajemniczy ogród*,

Curwood J.: *Łowcy wilków*,

Dickens K.: *Opowieść wigilijna*,

Dygasiński A.: *Wilk, psy i ludzie*,

Górska H.: *Druga brama*,

Hugo W.: *Gavroche* (fragm. powieści *Nędznicy*)

Kraszewski J.I.: *Stara baśń*, *Dziecię Starego Miasta*,

London J.: *Zew krwi*, *Biały kiel*,

Makuszyński K.: *Szatan z siódmej klasy*,

Mickiewicz A.: *Grażyna*,

Nienacki Zb.: *Księga strachów*,

Ozogowska H.: *Za minutę pierwsza miłość*,

Porazińska J.: *Kto mi dał skrzydła*,

Pruszyński K.: *Opowiadania* (wybór),

Rodziejczówna M.: *Lato leśnych ludzi*,

KLASA VIII

Lektura obowiązkowa:

Dąbrowska M.: Wybór opowiadań, np. *Tu zaszła zmiana*, *Szczęśliwa istota*, *Szkiełko*, *Dzień pisarza*,

Hemingway E.: *Stary człowiek i morze*,

Iwazkiewicz J.: *Ikar*, *Podróże do Polski* (fragm.)

Kochanowski J.: *Pieśni* (wybór), *Treny* (wybór),

Kruczkowski L.: *Niemcy* (fragm.)

Lec St.: *Mysli nieuczesane* (wybór)

Leśmian B.: *Urszula Kochanowska*

Mickiewicz A.: *Pan Tadeusz*

Saint-Exupery A.: *Mały Książę*,

Sienkiewicz H.: *Latarnik* lub *Wspomnienie z Maripozy*,

Słowacki J.: *Podróż na Wschód* (fragm.), *Hymn o zachodzie słońca*,

Tuwim J.: *Kwiaty polskie* (fragm.)

Żeromski S.: *Dzienniki* (fragm.), *Szyfowe prace*, *Silaczka*, *Doktor Piotr*,

Echa leśne (do wyboru)

Wybór wierszy poetów polskich: K.K. Baczyński, M. Białoszewski, Wł. Broniewski, K.I. Gałczyński, Zb. Herbert, C.K. Norwid, Cz. Miłosz, T. Różewicz, W. Szyborska, J. Twardowski,

Lektura uzupełniająca:

Domagalik J.: *Koniec wakacji*,
Czechow A.: *Wybór nowel*,
Heyduk B.: *Legends i opowieści o Krakowie*,
Hemingway E.: *Wybór opowiadań*,
Kowalewski St.: *Czarne okna*,
Krzysztoń J.: *Wielbłąd na stepie*,
London J.: *Martin Eden*,
Mitchell M.: *Przeminęło z wiatrem*,
Nienacki Zb.: *Niesamowity dwór*,
Ożogowska H.: *Dziewczyna i chłopak, czyli heca na czternaście fajerek*,
Prus B.: *Placówka*,
Pruszyński K.: *Droga wiodła przez Narwik*,
Saint-Exupery A.: *Nocny lot, Ziemia planeta ludzi*,
Szaniawski J.: *Profesor Tutka*,
Szczepański J.: *Polska jesień*,
Wańkiewicz M.: *Ziele na kraterze*,
Wielowski J.M.: *Sułtan*

**WYKAZ LEKTUR PODSTAWOWYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH
dla szkół ponadpodstawowych**

KLASA I

Lektura podstawowa:

J. Parandowski: *Mitologia*
Homer: *Iliada, Odyseja* (fragmenty)
Sofokles: *Antygona*
Kwiatki św. Franciszka
J. Bedier: *Dzieje Tristana i Izoldy*
Biblia, Stary i Nowy Testament (wybór)
Gall Anonim: *Kronika polska* (fragm.)
Bogurodzica,
Legenda o św. Aleksym (fragm.)
M. Rej: *Żywot człowieka poczciwego* (fragm.)
J. Kochanowski: *Fraszki, Pieśni, Treny, Psalmy* (wybór)

- A. Frycz-Modrzewski: *O poprawie Rzeczypospolitej*
 P. Skarga: *Kazania sejmowe* (wybór, np. O miłości ku ojczyźnie)
 M. Sęp Szarzyński: *Sonety* (wybór)
 W. Szekspir: *Makbet, Romeo i Julia*
 D. Naborowski, J.A. Morsztyn, W. Potocki - wybór wierszy
 J.Ch. Pasek: *Pamiętniki* (fragmenty)
 Molier: *Świętoszek, Skąpiec*
 I. Krasicki: *Bajki, Satyry, Monachomachia*
 J. Wybicki: *Pieśń legionów polskich we Włoszech*
 Wolter: *Kandyd czyli optymizm*

Lektura uzupełniająca:

- F. Villon: *Wielki testament*
 Boccaccio G.: *Dekameron* (fragm.)
 J. Kochanowski: *Odprawa posłów greckich, Treny*
 M. Rej: *Krótką rozprawa*
 Sz. Szymonowic: *Sielanki*
 W. Potocki: *Wojna chocimska*
 J. Sobieski: *Listy do Marysieńki*
 P. Corneille: *Cyd*
 T. Tasso: *Jerozolima wyzwolona*
 W. Bogusławski: *Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale*
 I. Krasicki: *Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki*
 J.U. Niemcewicz: *Powrót posła*
 F. Zabłocki: *Fircyk w załotach, Sarmatyzm*
 J.J. Rousseau: *Nowa Heloiza*

KLASA II

Lektura podstawowa:

- A. Mickiewicz: *Oda do młodości, Ballady i romanse, Sonety krymskie, Dziady. Część III, Pan Tadeusz*
 J. Słowacki: *Kordian, liryki* (w tym *Grób Agamemnona*)
 A. Fredro: *Śluby panięskie*
 Z. Krasiński: *Nie-Boska komedia*
 C. Norwid: *Wybór wierszy*
 J. Byron: *Giaur*
 J.W. Goethe: *Cierpienia młodego Wertera, Faust*, wybrane ballady i liryki
 H. Balzac: *Ojciec Goriot*
 M. Gogol: *Płaszcz*
 F. Schiller: *Zbójcy, Rękawiczka*

- W. Szekspir: *Hamlet*
Wybór nowel (np.: M. Konopnicka: *Miłosierdzie gminy, Mendel Gdański*,
E. Orzeszkowa: *Gloria victis, ABC*,
B. Prus: *Omyłka, Grzechy dzieciństwa, Kamizelka*,
H. Sienkiewicz: *Bartek Zwycięzca, Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela*,
B. Prus: *Lalka*
H. Sienkiewicz: *Potop*
A. Asnyk: wybór wierszy

Lektura uzupełniająca:

- M. Malczewski: *Maria*
A. Mickiewicz: *Konrad Wallenrod, Liryki lozańskie*
J. Słowacki: *Balladyna, Beniowski, Lilla Weneda*,
M. Konopnicka: wybór wierszy
E. Orzeszkowa: *Nad Niemnem*
B. Prus: *Emancypantki, Faraon, Kroniki tygodniowe (wybór), Ogniem i mieczem, Pan Wołodyjowski*
K. Dickens: *Dawid Copperfield, Klub Pickwicka*
G. Flaubert: *Pani Bovary*

KLASA III

Lektura podstawowa:

- K. Przerwa-Tetmajer, J. Kasprówic - wybór wierszy
S. Żeromski: wybór opowiadań np. *Echa leśne, Rozdziobią nas kruki, wrony..., Ludzie bezdomni, Przedwiośnie*
S. Wyspiański: *Wesele*
W.S. Reymont: *Chłopi*
Ch. Baudelaire, A. Rimbaud - wybór wierszy
Z. Nałkowska: *Granica* lub M. Kuncewiczowa: *Cudzoziemka*
W. Gombrowicz: *Ferdydurke*
S.I. Witkiewicz: *W małym dworku, Szewcy*
B. Schulz: *Sklepy cynamonowe*
B. Leśmian, L. Staff, J. Tuwim, W. Broniewski, J. Przyboś, J. Czechowicz - wybór wierszy

Lektura uzupełniająca:

- S. Wyspiański: *Wyzwolenie, Noc listopadowa, Warszawianka*
G. Zapolska: *Moralność pani Dulskiej*
S. Żeromski: *Popioły, Wierna rzeka*

- J. Conrad: *Lord Jim*
 A. Czechow: wybór opowiadań, *Trzy siostry*
 F. Dostojewski: *Zbrodnia i kara*
 H. Ibsen: *Dzika kaczka*
 T. Żeleński-Boy: *Plotka o Weselu*
 M. Dąbrowska: *Noce i dnie, Ludzie stamtąd*
 B. Brecht: *Matka Courage i jej dzieci*
 M. Bułhakow: *Mistrz i Małgorzata*
 F. Kawka: *Proces*
 A. Saint-Exupery: *Ziemia planeta ludzi*
 A. Hutkiewicz: *Od czystej formy do literatury faktu* (wybór)

KLASA IV

Lektury do wyboru: POEZJA:

- K.K. Baczyński, Cz. Miłosz, T. Różewicz, Z. Herbert, M. Białoszewski
 - inni poeci polscy: J. Przyboś, K. Wierzyński, J. Lechoń, A. Słonimski, K.I. Gałczyński, A. Ważyk, W. Broniewski, J. Łobodowski, J. Twardowski, R. Brandstaetter
 A.Kamieńska, S. Grochowiak, T. Nowak, E. Bryll, E. Stachura, E. Lipska, T. Jastrun,
 - poezja powszechna, np.: A.Achmatowa, J.Brodski, B. Okudźawa i in.

LITERATURA FAKTU, PAMIĘTNIK, DZIENNIK, REPORTAŻ:

- G. Herling-Grudziński: *Inny świat*
 K. Moczarski: *Rozmowy z katem*
 M. Białoszewski: *Pamiętnik z powstania warszawskiego*
 M. Dąbrowska: *Dzienniki*
 H. Krall: *Zdążyć przed Panem Bogiem*
 R. Kapuściński: *Cesarz*
 Z. Nałkowska: *Dziennik czasu wojny, Medaliony*

PROZA FABULARNA:

- T. Borowski: *Opowiadania*, np. *Proszę państwa do gazu, Dzień na Har-
 menzach*
 G. Herling-Grudziński: opowiadania
 J. Andrzejewski: *Popiół i diament, Ciemności kryją ziemię albo Bramy
 raju*
 T. Konwicki: *Sennik współczesny, Mała Apokalipsa, Kronika wypadków
 miłosnych albo Bohiń*
 M. Hłasko: *Następny do raju*

- T. Nowak: *A jak królem, a jak katem będziesz...*
J. Iwaszkiewicz: *Panny z Wilka, Brzezina*
J.J. Szczepański: *Ikar, Wyspa*
M. Nowakowski: *Wesele raz jeszcze, opowiadania*
J. Strykowski: *Przed nieznanym tribunalem*
J.J. Szczepański: *Ikar, Wyspa i in.*
A. Camus: *Dżuma*
A. Sołżenicyn: *Jeden dzień Iwana Denisowicza*
G. Orwell: *Rok 1984, Folwark zwierzęcy*

DRAMAT:

- S. Mrozek: *Tango, Stoń, Emigranci*
F. Durrenmatt: *Fizycy, Wizyta starszej pani*
W. Gombrowicz: *Operetka*
T. Różewicz: *Kartoteka*
S. Beckett: *Czekając na Godota*

Oprac. M. Wojtas

WYKAZ NAZWISK PISARZY - PRZYNALEŻNOŚĆ JĘZYKOWA

według "Przewodnika Bibliograficznego"

styczeń - czerwiec 1995 r.

Adams Duglas /am./	820(73)-	Knol Patricia /ang./	820-
Adler Warren /am./	820(73)-	Kornbluth Cyril M.	820(73)-
Amiel Irit /hebr./	892.4-	Kreouac Jac /am./	820(73)-
Anthony Piers /am./	820(73)-	Kristof Agota /fr./	840-
Arguile Cheryl A. /am./	820(73)-	La Mure Pierre /am./	820(73)-
Armstrong Lindsay /ang./	820-	Lanzmann Claude /fr./	840-
Auden Wystan Hugh /ang./	820-	La Plaute Lynda /ang./	820-
Balassi Balint /węg./	894.511-	La Rochenfoucauld Fran- cois /fr./	840-
Barker Margaret /am./	820(73)-	Lennpux Marian /ang./	820-
Bauer Joseph Martin /niem./	830-	London Cait /am./	820(73)-
Bear Greg /am./	820(73)-	Lowell Elizabeth /am./	820(73)-
Bellman Carl Michael /szw./	839.7-	Ludstrom Evert /szw./	839.7-
Berenson Laurien /am./	820(73)-	Martini Steven Paul /am./	820(73)-
Bernhardt William /am./	820(73)-	Maudino Og /am./	820(73)-
Bieniek Horst /niem./	830-	May Julian /am./	820(73)-
Bischoff David Frederick /am./	820(73)-	McCaffrey Anne /am./	820(73)-
Bishop Elizabeth /am./	820(73)-	Michaels Barbara /am./	820(73)-
Brikner Friede /niem./	830-	Michaels Kasey /am./	820(73)-
Blythe Le Gette /am./	820(73)-	Michaels Leigh /ang./	820-
Bragg Melvyn /ang./	820-	Michener James A. /am./	820(73)-
Brown Dole /am./	820(73)-	Miller Henry /am./	820(73)-
Brown Rich /am./	820(73)-	Monsarat Nicholas /ang/	820-
Browning Amanda /ang./	820-	Mortimer John Clifford /ang./	820-
Bujold Lois Mc Master /am./	820(73)-	Morrow James /am./	820(73)-
Bruno Anthony /am./	820(73)-	Nathauson E.M. /am./	820(73)-
Callow Philip /ang./	820-	Neggers Carla /ang./	820-
Campbell Naomi /am./	820(73)-	Neiderman Andrew /am./	820(73)-
Carroll Gerry /am./	820(73)-	Nese Marco /wł./	850-
Cavanna /fr./	840-	O'Connell Carol /am./	820(73)-
Cassidy Carla Bracole /am./	820(73)-	Ocork Shannon /am./	820(73)-
Conroy Pat /am./	820(73)-	Ondaatje Michael /kanad./	820(71)-
Cook Robin /am./	820(73)-	Ormesson Jean d' /fr./	840-
Cornwell Bernard /ang./	820-	Orwig Sara /am./	820(73)-
Coughlin William Jeremiah /am./	820(73)-	Patterson Richard Norton /am./	820(73)-
Crosland Susan /am./	820(73)-	Piper H.Beam /am./	820(73)-
Crowley John /am./	820(73)-	Potter Patricia /am./	820(73)-
Dailey Janet /am./	820(73)-	Reiss Bob /am./	820(73)-
Darcy Lilian /ang./	820-	Richards Emilie /am./	820(73)-
Davis Christopher /am./	820(73)-	Richardson Linda /am./	820(73)-
Deutermann Peter T. /niem./	820(73)-	Rivers Francine /ang./	820-
Doctorow E.L. /am./	820(73)-	Robbins Harold /am./	820(73)-
Donaldson Stephan /ang./	820-	Roberts Nora /am./	820(73)-
Drawert Kurt /niem./	830-	Rogers Rosemary /am./	820(73)-

Driscoll Peter /ang./	820-	Roth Joseph /austr./	830(436)-
Drummond June /ang./	820-	Ross Jo Ann /ang./	820-
Duncan Dave /kanad./	820(71)	Sabatini Rafael /ang./	820-
Dunne Dominik /am./	820(73)-	Sagan Steve /am./	820(73)-
Duncan Lois /am./	820(73)-	Sandemo Marrgit /norw./	839.6-
Eco Umberto /wl./	850-	Sanders Glenda /kanad./	820(71)-
Edwards Jane /am./	820(73)-	Sanders Lawrance /am./	820(73)-
Ellis Bret Easton /am./	820(73)-	Sangare Omar /pol./	884-
Elstner Kay /am./	820(73)-	Savkovic' Dusan /serb./	886.11.2-
Erskine John /ang./	820-	Svela Efraim /ros./	882-
Fast Howard /am./	820(73)-	Shaw Bob /ang./	820-
Faust Frederick /am./	820(73)-	Shelby Philip /ang./	820(73)-
Ferreo Bruno /wl./	850-	Smith Clark Ashon /am./	820(73)-
Flannery Sean /am./	820(73)-	Amith Norma /am./	820(73)-
Foresti Traute /austr./	830(436)-	Smith Wilbur /pol.afr./	820(680)-
Gaborian Emilie /fr./	840-	Stil Mark Robert /ros./	882-
Gallagher Stephan /am./	820(73)-	Stryker Dew /am./	820(73)-
Gandolfi Simon /ang./	820-	Styron William /am./	820(73)-
Gandoll Peter /ang./	820-	Thomas D.M. /ang./	820-
Gilden Mel /am./	820(73)-	Thore Nicola /ang./	820-
Gill Barbara /ang./	820-	Toland John /am./	820(73)-
Gray Ginna /am./	820(73)-	Trump Ivana /am./	820(73)-
Groom Winston /am./	820(73)-	Vanoyeke Violaine /fr./	840-
Graves Robert /ang./	820-	Vachss Andres H. /am./	820(73)-
Guntrum Suzanne Simmons /am./	820(73)-	Vergilius Maro P. /aac./	871-
Hagberg David /am./	820(73)-	Yerby Frank /am./	820(73)-
Harrison Harry /am./	820(73)-	Yong Karen /am./	820(73)-
Hatcher Robin L. /am./	820(73)-	Wallenberg Anna /pol./	884-
Haudberg Ron /am./	820(73)-	Warren Julie /am./	820(73)-
Heaney Seamus /irlandz./	820(417)-	Watkins Graham /am./	820(73)-
Heller Joseph /am./	820(73)-	Webb Colin /ang./	820-
Henderson Lois T. /am./	820(73)-	Wenturi Maria /wl./	850-
Highsmith Patricia /am./	820(73)-	Wentworth Sally /ang./	820-
Hilli Grace Livingston /am./	820(73)-	Whitney Phyllis A. /am./	820(73)-
Hilsenrath Edgar /niem./	830-	Williams Barnaby /ang./	820-
Holt Victoria /ang./	820-	Williams Rosanne /am./	820(73)-
Hughes Ted /ang./	820-	Williams Tad /am./	820(73)-
Jackson Shirley /am./	820(73)-	Winsor Kathleen /am./	820(73)-
Jakes John /am./	820(73)-	Wolfe Gene /am./	820(73)-
James B.J. /am./	820(73)-	Wood Barbara /am./	820(73)-
Johansen Iris /am./	820(73)-	Woolrich Cornell /am./	820(73)-
Kanović Grigorij /ros./	882-	Wylie Jonathan /ang./	820-
Kaye Mary Margaret /ang./	820-		
Kenrick Tony /ang./	820-		

Oprac. Maria Szeliga

KALENDARZ ROCZNIC 1996 ROK

STYCZEŃ

- 350 roczn. ur. - Jan Chryzostom Pasek - pamiętnikarz
- 03.01. 90 roczn. ur. - Roman Brandstaetter - poeta, dramaturg, prozaik
- 04.01. 55 roczn. śm. - Henri Bergson - filozof, Nagroda Nobla 1927 r.
- 08.01. 100 roczn. śm. - Paul Marie Verlaine - poeta francuski
- 10.01. 45 roczn. śm. - Sinclair Lewis - pisarz amerykański, Nagroda Nobla 1930 r.
- 10.01. 60 roczn. śm. - Gabriel Korbut - historyk literatury i bibliograf
- 10.01. 10 roczn. śm. - Jarosław Seifert - poeta czeski, Nagroda Nobla 1984 r.
- 12.01. 20 roczn. śm., 105 roczn. ur. - Agata Christie - pisarka angielska
- 13.01. 55 roczn. śm., 75 roczn. ur. (06.11.) - James Joyce - pisarz irlandzki piszący w jęz. angielskim, autor powieści opartych na doświadczeniach żołnierza II wojny światowej
- 14.01. 100 roczn. ur. - Dos Passos - pisarz amerykański
110 roczn. ur. - Jones Lofting - pisarz i ilustrator amerykański
15 roczn. śm. - Wiera Badalska - autorka książek dla dzieci
- 18.01. 60 roczn. śm. - Rudyard Kipling - pisarz angielski, Nagroda nobla 1907 r
110 roczn. śm. - Michał Czajkowski - powieściopisarz, działacz polityczny
- 20.01. 170 roczn. śm. - Stanisław Staszic - uczony, filozof i pisarz polityczny
- 21.01. 95 roczn. ur. - Janusz Meissner - prozaik
- 22.01. 75 roczn. ur. - Krzysztof Kamil Baczyński - poeta, uczestnik powstania warszawskiego
- 26.01. 20 roczn. śm. - Witold Jan Doroszewski - wybitny językoznawca, autor licznych prac z językoznawstwa polskiego, słowotwórstwa, dialektologii, semantyki
- 27.01. 240 roczn. ur., 205 roczn. śm. - Wolfgang Amadeusz Mozart - klasyk wie-
deński
70 roczn. ur. - Michaił Saltykow-Szczedrin - pisarz rosyjski
- 29.01. 140 roczn. ur. - Aleksander Brückner - filolog polski, historyk języka i kul-
tury
130 roczn. ur. - Romain Rolland - powieściopisarz francuski, Nagroda No-
bla 1907
- 31.01. 40 roczn. śm. Alan Alexander Milne - pisarz angielski, autor popularnych
książek dla dzieci o Kubusiu Puchatku

LUTY

- 450 roczn. ur. - Piotr Skarga - pisarz, poeta, kaznodzieja
- 04.02. 250 roczn. ur. - Tadeusz Kościuszko - polski bohater narodowy, generał,
Najwyższy Naczelnik Sił Zbrojnych
- 05.02. 130 roczn. ur. - Ignacy Chrzanowski - historyk literatury
- 10.02. 110 roczn. ur. - Jerzy Szaniawski - dramaturg i prozaik
- 11.02. 155 roczn. ur. - Józef Brandt - malarz
80 roczn. ur. - Seweryna Szmaglewska - prozaik
- 15.02. 80 roczn. śm. - Michał Arct - księgarz i wydawca
50 roczn. śm. - Witold Makowiecki - pisarz, autor utworów dla młodzieży
- 17.02. 140 roczn. śm. - Heinrich Heine - poeta niemiecki, romantyk
- 18.02. 30 roczn. śm. - Stanisław Cat-Mackiewicz - pisarz
65 roczn. ur. - Toni Morrison - powieściopisarka i eseistka amerykańska,
Nagroda Nobla 1993 r.

- 19.02. 45 roczn. śm. - André Gide - pisarz francuski, Nagroda Nobla 1947 r.
 24.02. 55 roczn. śm. - Emil Zegadłowicz - poeta, powieściopisarz i dramaturg, założyciel grupy poetyckiej "Czartak"
 210 roczn. ur. - Wilhelm Grimm - pisarz niemiecki
 25.02. 120 roczn. śm. - Seweryn Goszczyński - poeta, publicysta, działacz polityczny, uczestnik powstania listopadowego
 28.02. 90 roczn. ur. - Wiesław Wernic - publicysta, prozaik, autor książek dla młodzieży
 80 roczn. śm. - Henry James - powieściopisarz i nowelista amerykański
 20 roczn. śm. - Jerzy Wittlin - poeta, prozaik

MARZEC

- 03.03. 250 roczn. ur. - Izabela Czartoryska z Flemingów - piskra, mecenas kultury
 05.03. 95 roczn. ur. - Julian Przyboś - poeta i eseista
 07.03. 140 roczn. śm. - Kajetan Koźmian - poeta, krytyk literacki i teatralny, publicysta, przywódca i czołowy przedstawiciel obozu klasyków
 08.03. 205 roczn. ur. - Kazimierz Brodziński - poeta i krytyk literacki, prekursor romantyzmu
 95 roczn. śm. - Aleksander Gierymski - malarz, przedstawiciel realizmu
 11.03. 100 roczn. ur. - Edward Rydz Śmigły - marszałek Polski od 1936 r., bliski współpracownik J. Piłsudskiego; artysta malarz
 90 roczn. ur. - Józef Kapeniak - powieściopisarz
 14.03. 195 roczn. śm. - Ignacy Krasicki - najwybitniejszy pisarz polskiego oświecenia
 17.03. 170 roczn. śm. - Józef Maksymilian Ossoliński - historyk, powieściopisarz, fundator Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie
 55 roczn. śm. - Izaak Babel - pisarz rosyjski
 22.03. 210 roczn. ur. - Joachim Lelewel - historyk, numizmatyk, bibliograf, działacz patriotyczny
 23.03. 115 roczn. ur. - Roger Martin du Gard - pisarz francuski, autor powieści psychologiczno-społecznych, Nagroda Nobla 1937 r.
 27.03. 125 roczn. ur. - Henryk Mann - antyfaszystowski pisarz niemiecki
 28.03. 55 roczn. śm. - Virginia Woolf - powieściopisarka angielska
 31.03. 400 roczn. ur. - René Descartes (Kartezjusz) - francuski filozof i matematyk, przedstawiciel racjonalizmu i sceptycyzmu poznawczego

KWIECIEŃ

- 01.04. 100 roczn. ur. - Pola Gojawiczyńska - powieściopisarka i nowelistka
 03.04. 110 roczn. ur. - Władysław Tatarkiewicz - filozof, historyk filozofii, estetyk i historyk sztuki
 08.04. 65 roczn. Śm. - Erik Axel Karlfeldt - poeta szwedzki, Nagroda Nobla 1931 r. (pośmiertna)
 09.04. 175 roczn. ur. - Charles Baudelaire - poeta francuski i prekursor symbolizmu
 10.04. 30 roczn. śm. - Evelyn Arthur Waugh - powieściopisarz i nowelista angielski
 13.04. 30 roczn. śm. - Georges Duhamel - pisarz francuski
 90 roczn. ur. - Samuel Beckett - dramaturg, prozaik i eseista irlandzki piszący po angielsku i francusku, Nagroda Nobla 1969 r.
 14.04. 210 roczn. ur. - Walerian Łukasiński - działacz patriotyczny, współzałożyciel Wolnomularstwa Narodowego

- 16.04. 50 roczn. ur. - Maciej Wojtyzsko - autor ksiązek dla dzieci i mlodziezy
 17.04. 200 roczn. ur. - Stanislaw Jachowicz - pedagog, poeta, pionier polskiej literatury dziecicej
 23.04. 380 roczn. śm. - William Szekspir - najwiekszy dramaturg swiata
 380 roczn. śm. - Miguel de Cervantes Saavedra - pisarz hiszpański, twórca nowożytnej powieści europejskiej
 24.04. 110 roczn. ur. - Juliusz Kleiner - historyk i teoretyk literatury, filolog
 26.04. 265 roczn. śm. - Daniel Defoe - angielski pisarz i publicysta, wybitny przedstawiciel oświecenia

MAJ

- 02.05. 170 roczn. śm. - Antoni Malczewski - poeta
 03.05. 105 roczn. ur. - Tadeusz Peiper - poeta i krytyk literacki, teoretyk Awangardy Krakowskiej
 05.05. 150 roczn. ur., 80 roczn. śm. - Henryk Sienkiewicz - powieściopisarz i nowelista polski, Nagroda Nobla 1905 r.
 07.05. 30 roczn. śm. - Stanislaw Jerzy Lec - poeta i satyryk
 08.05. 145 roczn. ur. - Stanislaw Witkiewicz - krytyk sztuki, malarz i pisarz, twórca stylu zakopiańskiego
 11.05. 25 roczn. śm. - Rafał Wojaczek - poeta
 80 roczn. ur. - Maria Kann - autorka ksiązek dla mlodziezy
 12.05. 30 roczn. śm. - Ludwik Hieronim Morstin - poeta, prozaik
 13.05. 80 roczn. śm. - Alechem Szolem (właśc. Szalom Rabinowicz) - żydowski powieściopisarz i nowelista
 14.05. 105 roczn. ur. - Michał Buihakow - rosyjski pisarz i nowelista
 19.05. 25 roczn. śm. - Czesław Janczarski - poeta, autor ksiązek dla dzieci i mlodziezy
 21.05. 155 roczn. m. - Julian Ursyn Niemcewicz - pisarz i działacz polityczny
 23.05. 90 roczn. śm. - Henrik Ubsen - dramaturg norweski i o światowym znaczeniu
 25.05. 35 roczn. śm. - Janusz Makarczyk - autor ksiązek dla dzieci
 28.05. 15 roczn. śm., 95 roczn. ur. - ks. prymas Stefan Wyszyński - prymas tysiąclecia
 29.05. 65 roczn. śm. - Zofia Żurakowska - prozaik, autorka ksiązek dla dzieci i mlodziezy

CZERWIEC

- 06.06. 390 roczn. ur. - Pierre Corneille - dramaturg francuski, twórca komedii klasycystycznej
 155 roczn. ur. - Eliza Orzeszkowa - pisarka, czołowa przedstawicielka okresu pozytywizmu
 50 roczn. śm. - Gerhart Hauptmann - dramaturg i powieściopisarz niemiecki, Nagroda Nobla 1912 r.
 08.06. 40 roczn. śm. - Jan Lechoń (właśc. Leszek Serafinowicz) - poeta współtwórca grupy poetyckiej "Skamander"
 12.06. 55 roczn. śm. - Witold Hulewicz - poeta
 14.06. 60 roczn. śm. - Gilbert Keith Chesterton - poeta, powieściopisarz angielski
 17.06. 300 roczn. śm. - Jan III Sobieski - hetman wielki koronny, król polski, wybitny wódz, pogromca Turków pod Chocimiem i Wiedniem
 18.06. 60 roczn. śm. - Maksym Gorki - pisarz rosyjski
 19.06. 75 roczn. śm. - Tadeusz Rittner - dramaturg i prozaik, jeden z twórców

- nowoczesnej komedii polskiej
 65 roczn. śm. - Jerzy Libert - poeta
 20.06. 65 roczn. ur. - Urszula Koziol - poetka, pisarka, publicystka
 21.06. 85 roczn. ur. - Hanna Malewska - prozaik, publicysta
 22.06. 40 roczn. śm. - Vaclav Rezac - pisarz czeski
 24.06. 200 roczn. ur. - Jan Czeczot - poeta, etnograf, autor pieśni filareckich i filomackich, przyjaciel A. Mickiewicza
 29.06. 55 roczn. śm. - Ignacy Paderewski - światowej sławy pianista, kompozytor, polityk, działacz społeczny
 30.06. 85 roczn. ur. - Czesław Miłosz - prozaik, poeta, eseista, tłumacz, Nagroda Nobla 1980 r.

LIPIEC

- 01.07. 100 roczn. śm. - Harriet Elizabeth Beecher-Stowe - amerykańska pisarka i działaczka społeczna
 02.07. 35 roczn. śm. - Ernest Hemingway - prozaik amerykański, Nagroda Nobla 1954 r.
 30 roczn. śm. - Jan Brzechwa - poeta, autor utworów dla dzieci,
 03.07. 55 roczn. śm. - Tadeusz Boy-Zeleński - poeta, satyryk, wybitny tłumacz, krytyk teatralny i literacki, publicysta
 45 roczn. śm. - Tadeusz Bórowski - prozaik, poeta i publicysta
 04.07. 20 roczn. śm. - Antoni Słonimski - poeta, współzałożyciel grupy poetyckiej "Skamander"
 06.07. 200 roczn. śm. - Adam Naruszewicz - poeta, historyk, jezuita
 07.07. 130 roczn. ur. - Jan Lemański - pisarz, poeta, satyryk i tłumacz
 08.07. 40 roczn. śm. - Giovanni Papini - pisarz włoski
 09.07. 300 roczn. śm. - Wacław Potocki - poeta
 80 roczn. ur. - Stanisław Pagaczewski - prozaik, autor książek dla dzieci i młodzieży
 10.07. 105 roczn. ur. - Marcel Proust - powieściopisarz francuski
 12.07. 460 roczn. śm. - Erazm z Rotterdamu - holenderski filolog i filozof, jeden z najwybitniejszych humanistów odrodzenia
 35 roczn. śm. - Mazo de la Roche - powieściopisarka kanadyjska
 15.07. 120 roczn. śm. - Aleksander Fredro - komediopisarz
 19.07. 95 roczn. ur. - Bruno Jasieński - poeta, prozaik, współtwórca polskiego futuryzmu
 100 roczn. ur. - Archibald Joseph Cronin - powieściopisarz angielski
 22.07. 30 roczn. śm. - Tadeusz Sinko - filolog klasyczny i historyk literatury polskiej, twórca krakowskiej szkoły filologicznej
 24.07. 5 roczn. śm. - Isaac Bashevis Singer - pisarz amerykański, z pochodzenia Polak, Nagroda Nobla 1978 r.
 70 roczn. śm. - Edward Słoiński - poeta, prozaik
 26.07. 140 roczn. ur. - George Bernard Shaw - angielski dramaturg, publicysta, odnowiciel wielkiej sztuki dramatycznej w Anglii, Nagroda Nobla 1925 r.
 27.07. 155 roczn. śm. - Michaił Lermontow - poeta rosyjski, mistrz liryki
 50 roczn. śm. - Gertruda Stein - powieściopisarka i poetka amerykańska

SIERPIEŃ

- 01.08. 70 roczn. śm. - Jan Kasprówic - poeta
 02.08. 35 roczn. śm. - Józef Bieniasz - powieściopisarz
 03.08. 110 roczn. śm. - Jan Lam - powieściopisarz, satyryk

- 04.08. 90 roczn. ur. - Wanda Grodzieńska - poetka, prozaik
 110 roczn. ur. - Jerzy Hulewicz - dramaturg, malarz
 07.08. 75 roczn. śm. - Aleksander Błok - poeta rosyjski, przedstawiciel symbolizmu
 55 roczn. śm. - Rabindranath Tagore - indyjski poeta, pisarz, filozof, kompozytor i malarz, Nagroda Nobla 1913 r.
 09.08. 80 roczn. ur. - Eugeniusz Paukšta - pisarz i publicysta
 10.08. 100 roczn. ur. - Stefan Wiechecki (Wiech) - felietonista i satyryk
 12.08. 130 roczn. ur. - Jacinto Benavente y Martinez - dramaturg hiszpański, Nagroda Nobla 1922 r.
 13.08. 50 roczn. śm. - Herbert George Wells - pisarz angielski
 14.08. 40 roczn. śm. - Bertold Brecht - pisarz niemiecki, jeden z najwybitniejszych dramaturgów świata
 75 roczn. ur. - Julia Hartwig - poetka, autorka książek dla dzieci
 15.08. 225 roczn. ur. - Walter Scott - narodowy pisarz szkocki, poeta oraz twórca nowoczesnej powieści historycznej
 60 roczn. śm. - Grazia Deledda - powieściopisarka i nowelistka włoska, Nagroda Nobla 1926 r.
 17.08. 100 roczn. ur. - Józef Wittlin - powieściopisarz
 19.08. 60 roczn. śm. - Federico Garcia Lorca - poeta i dramaturg hiszpański
 20.08. 95 roczn. ur. - Salvatore Quasimodo - poeta włoski, krytyk teatralny i dziennikarz, Nagroda Nobla 1959 r.
 25.08. 105 roczn. ur. - Gustaw Morcinek - autor powieści tematycznie związanych z życiem ludu śląskiego
 20 roczn. śm. - Eyvind Johnson - prozaik szwedzki, Nagroda Nobla 1974 r.
 27.08. 125 roczn. ur. Teodor Dreiser - pisarz amerykański ; autor powieści naturalistycznych i opowiadań
 29.08. 240 roczn. ur. - Jan Śniadecki - matematyk, astronom i filozof, organizator zucia naukowego w Polsce, zapoczątkował polską terminologię matematyczną
 31.08. 185 roczn. ur. - Theophile Gautier - pisarz francuski, przedstawiciel romantyzmu, prekursor parnasizmu, autor hasła "sztuka dla sztuki"

WRZESIEŃ

- 02.09. 20 roczn. śm. - Stanisław Grochowiak - poeta, prozaik, dramaturg i publicysta
 105 roczn. ur. - Zenon Klemensiewicz - językoznawca, polonista, pedagog
 06.09. 230 roczn. ur. - John Dalton - angielski fizyk i chemik, sformułował atomistyczną teorię materii, odkrył prawo ciśnień cząstkowych, opisał daltonizm
 85 roczn. ur. - Maria Krüger - autorka książek dla dzieci i młodzieży
 08.09. 375 roczn. ur. - Jean de La Fontaine - poeta francuski, autor słynnych bajek alegorycznych
 10.09. 175 roczn. śm. - Franciszek Zabłocki - najwybitniejszy komediopisarz polskiego oświecenia
 12.09. 75 roczn. ur. - Stanisław Lem - prozaik, eseista
 15 roczn. śm., 100 roczn. ur.(12.10.) - Eugenio Montale - poeta włoski, krytyk literacki, Nagroda Nobla 1975 r.
 13.09. 65 roczn. ur. - Wiktor Zawada - autor książek dla dzieci
 14.09. 80 roczn. śm. - Jose Echegaray y Eizaguirre - dramaturg hiszpański, Nagroda Nobla 1904 r.
 15.09. 65 roczn. ur. - Janina Wierczerska - autorka książek dla dzieci i młodzieży
 19.09. 85 roczn. ur. - William Golding - prozaik angielski, główny przedstawiciel powieści społeczno-moralnej, Nagroda Nobla 1993 r.

- 20.09. 25 roczn. śm. - Jorgos Seferis (właśc. J.Stillanos Seferiadis) - poeta i eseista grecki, jeden z czołowych przedstawicieli greckiej poezji filozoficzno-intelektualnej, Nagroda Nobla 1963 r.
- 24.09. 100 roczn. ur. - Scott Key Fitzgerald - pisarz amerykański
- 30.09. 85 roczn. ur. - Jerzy Kierst - poeta

PAŹDZIERNIK

- 01.10. 95 roczn. ur. - Stanisława Przybyszewska - pisarka i malarka, autorka słynnych dramatów o rewolucji francuskiej
- 02.10. 50 roczn. śm. - Ignacy Mościcki - prezydent RP w latach 1926-39, chemik, technolog, autor ponad 60 prac naukowych
- 04.10. 255 roczn. ur. - Franciszek Karpiński - poeta, reprezentant polskiego sentymentalizmu
- 05.10. 140 roczn. ur. - Oscar Wilde - poeta, dramaturg i powieściopisarz angielski, pochodzenia irlandzkiego, czołowy reprezentant angielskiego modernizmu, mistrz paradoksu
- 15.10. 35 roczn. śm. - Tadeusz Zelenay - poeta autor opowiadań
- 17.10. 95 roczn. śm. - Michał Bałucki - komediopisarz, poeta
- 18.10. 110 roczn. ur. - Helena Boguszewska - powieściopisarka, współzałożycielka grupy literackiej "Przedmieście"
- 21.10. 110 roczn. śm. - Jose Hernandez - poeta argentyński
- 22.10. 90 roczn. śm. - Paul Cezanne - malarz francuski, jeden z twórców malarstwa współczesnego
- 25.10. 95 roczn. ur. - Władysław Jan Grabski - prozaik, publicysta
- 30.10. 175 roczn. ur. - Fiodor Dostojewski - przedstawiciel rosyjskiej powieści realistycznej
- 31.10. 150 roczn. ur. - Edmondo de Amicis - pisarz włoski

LISTOPAD

- 01.11. 500 roczn. śm. - Kallimach (właśc. Filippo Buonaccorsi) - włoski humanista, pisarz i dyplomata działający w Polsce, nauczyciel królewskich synów, wykładowca Akademii Krakowskiej
- 02.11. 25 roczn. śm. - Janina Porazińska - autorka książek dla dzieci i młodzieży
- 85 roczn. ur. - Odyseas Elitis (właśc. Odyseas Alepudelis) - poeta grecki, Nagroda Nobla 1979 r.
- 04.11. 65 roczn. śm. - Artur Oppman (pseud. Or-Ot) - poeta, autor patryotycznych wierszy lirycznych, poematów historycznych i wierszy o starej Warszawie
- 10.11. 105 roczn. śm. - Jean Arthur Rimbaud - poeta francuski, prekursor symbolizmu i surrealizmu
- 22.11. 80 roczn. śm. - Jack London (właśc. John Griffith) - pisarz amerykański
- 20 roczn. śm. - Natalia Gałczyńska (pseud. Anna Glińska) - powieściopisarka
- 23.11. 95 roczn. ur. - Andre Malraux - pisarz i polityk francuski
- 80 roczn. ur. - Tadeusz Hołuj - prozaik, dramaturg, poeta i publicysta
- 27.11. 120 roczn. ur. - Władysław Orkan - pisarz, poeta
- 28.11. 125 roczn. ur. - Andrzej Strug (właśc. Tadeusz Gałdecki) - pisarz, legionista, działacz PPS

GRUDZIEŃ

- 10.12. 100 roczn. śm. - Alfred Nobel - szwedzki chemik i przemysłowiec, wynalazca dynamitu i innych środków wybuchowych, fundator nagrody zwanej jego imieniem

- 60 roczn. śm. - Luigi Pirandello - pisarz i dramaturg włoski, Nagroda Nobla 1934 r.
- 12.12. 410 roczn. śm. - Stefan Batory - zasłużony król polski, twórca piechoty wybranieckiej, założyciel Akademii w Wilnie
- 175 roczn. ur. - Gustaw Flaubert - francuski powieściopisarz, realista, autor opowiadań
- 15.12. 30 roczn. śm. - Walt Disney - amerykański reżyser i producent filmów rysunkowych
- 17.12. 75 roczn. śm. - Gabriela Zapolska - dramatopisarka, powieściopisarka i nowelistka
- 21.12. 200 roczn. ur. - Tomasz Zan - poeta, przyjaciel A. Mickiewicza - współzałożyciel Towarzystwa Filomatów, przywódca Promienistych, prezydent Towarzystwa Filaretów
- 24.12. 200 roczn. ur. - Tytus Działyński - założyciel Biblioteki Kórnickiej, współzałożyciel Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, wydawca źródeł historycznych, mecenas sztuki
- 25.12. 120 roczn. śm. - Narcyza Żmichowska (pseud. Gabryella) - pisarka, przywódczyni "entuzjastek", jedna z inicjatorek polskiej powieści psychologicznej
- 27.12. 60 roczn. śm. - Leon Wyczółkowski - malarz i grafik, jeden z najwybitniejszych polskich artystów przełomu XIX i XX wieku
- 29.12. 75 roczn. ur. - Ludwik Jerzy Kern - poeta, autor utworów dla dzieci
- 70 roczn. śm. - Reiner Maria Rilke - austriacki poeta, powieściopisarz
- 31.12. 225 roczn. ur. - Kajetan Koźmian - przedstawiciel polskiego pseudoklasycyzmu, poeta i prozaik
- 20 roczn. śm. - Elżbieta Jackiewiczowa - prozaik, publicysta
- 10 roczn. śm. - Olgierd Terlecki - pisarz

Oprac. Danuta Zwolińska i Anna Kuszczak

ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

REWALIDACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

zestawienie bibliograficzne

1. Biuletyn Towarzystwa Walki z Kalectwem. Warszawa 1979
2. Brzózka B., Kozakiewicz W.: Biblioteka szpitalna dla pacjentów. Warszawa 1987
3. Człowiek w sytuacji trudnej. Pr. zb. pod red. Brunona Hołyska. Warszawa: PTHP, 1991
4. Czytelnictwo niewidomych, niedowidzących oraz osób starszych. Materiały pod red. F.Czajkowskiego, M.Skarżyńskiej. Toruń 1985
5. Dziecko niepełnosprawne w rodzinie. Pod red. Ireny Obuchowskiej. Warszawa 1991
6. Geppertowa L.: Elementy psychologii dzieci głuchych. Materiały do nauczania psychologii. Seria IV, t.4. Warszawa 1970
7. Gierszewska B.: Wczesna interwencja jako program opieki nad dziećmi z zaburzeniami rozwojowymi w Stanach Zjednoczonych. AUNC Pedagogika XX. Toruń 1994
8. Gostyńska D.: Terapia wielkiego ładu. Kraków 1984
9. Grzegorzewska M.: Pedagogika specjalna. Warszawa 1964
10. Grzegorzewska M.: Wybór pism. Warszawa 1964
11. Hulek A.: Stan obecny i kierunki przebudowy kształcenia specjalnego w Polsce. Warszawa 1989
12. Hulek A.: Świat ludzi niepełnosprawnych. Warszawa 1992
13. Jak pomóc dziecku z mózgowym porażeniem dziecięcym. Poradnik bibliograficzny. Oprac. Arleta Tuleya. Toruń 1991
14. Jak pomóc rodzicom dzieci niepełnosprawnych. Poradnik bibliograficzny. Oprac. Arleta Tuleya. Toruń 1994
15. Janiszewski M.: Rekreacja ruchowa dla osób niepełnosprawnych. Bibliografia. Łódź 1989
16. Jedynek J.: Wybrane zagadnienia z terapeutycznej funkcji czytelnictwa. Prace Pedagogiczne IV; pod red. Jadwigi Baran. Kraków 1983
17. Knobloch M.: Chcę coś zrobić. T.1: Współczesna cywilizacja a praca ludzkich rąk. T.2: Poradnik praktyczny. Warszawa 1990
18. Kosakowski Cz.: Kształcenie pedagogów specjalnych na tle przemian. W: Człowiek niepełnosprawny. Charakteria dla Profesor Zofii Sękowskiej. Red. M. Chodkowska. Lublin 1994
19. Kościelska M.: Oblicza upośledzenia. Warszawa 1994
20. Kratochwil S.: Psychoterapia. Warszawa 1974

21. Krzemińska W.: Literatura piękna a zdrowie psychiczne. Warszawa 1973
22. Książki zalecane chorym: wybór z lat 1986-1988. Adnotowany zestaw bibliograficzny pod red. Marii Skarżyńskiej. Toruń 1989
23. Larkowa H.: Psychologiczne podstawy rewalidacji jednostek z odchyleniami od normy. W: Pedagogika rewalidacyjna. Red. A. Hulek. Warszawa 1977
24. Lipkowski O. : Pedagogika specjalna. Warszawa 1977
25. Lipkowski O.: Wychowanie dzieci społecznie niedostosowanych. Warszawa 1966
26. Literatura i muzyka dla osób ze schorzeniami serca i układu krążenia. Toruń 1993
27. Maria Grzegorzewska - pedagog w służbie dzieci niepełnosprawnych. Pr. zb. pod red. E. Zabczyńskiej. Warszawa 1994
28. Momot B.: Problemy osób niepełnosprawnych w literaturze polskiej i zagranicznej. Adnotowany zestaw bibliograficzny. Toruń 1989
29. Muzyka w pracy bibliotekarza i biblioterapeuty. Oprac. M. Kierył, M. Skarżyńska. Warszawa, Toruń 1990
30. Nawrot J.: Dziecko niepełnosprawne w rodzinie. Warszawa 1990
31. Olechnowicz H.: Dziecko własnym terapeutą. Warszawa 1994
32. Olechnowicz H.: Wyzwalanie aktywności dzieci głębiej upśledzonych umysłowo. Warszawa 1994
33. Ostrowska A.: Projekt badań nad problematyką niepełnej sprawności w Polsce. Problemy Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej 1993 nr 1, 2
34. Osuchowska I.: Wykorzystanie bajek i baśni w psychoterapii. Warszawa 1973
35. Pacek S.: Doskonalenie siebie. (O Przewyciężaniu Niepełnosprawności). Warszawa 1988
36. Problematyka rewalidacyjna. Pod red. A. Hulka. Warszawa 1989
37. Podmiotowa rola rodziców w rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych. Materiały z Międzynarodowego Polsko-Holenderskiego Sympozjum (18-19 lutego 1992). Zielona Góra 1993
38. Prawo do czytania. Materiały z Międzynarodowego Seminarium (24-25 października 1994). Toruń 1994
39. Rozwój psychiczny i motoryczny oraz postawa ciała dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Pod red. J. Ślężyńskiej. Katowice 1991
40. Skarżyńska M., Czajkowski F.: Problemy osób niepełnosprawnych w literaturze. Poradnik bibliograficzny. Toruń 1993
41. Szocki J.: Biblioteka w procesie rewalidacji dzieci niepełnosprawnych. Wrocław 1985

42. Sztuka a niepełnosprawność : poradnik nauczania. Katowice: Stowarzyszenie Rewalidacyjne "Atlas", 1993
43. Szulc W.: Biblioterapia. Biuletyn Gł.Bibl. Lek. 1990
44. Szulc W.: Kulturoterapia. Wydaw. AM w Poznaniu. Poznań 1988
45. Świat o niepełnosprawnych. Warszawa 1989
46. Tomasiak E., Kornet G.: Zagadnienia pedagogiki specjalej w literaturze. Przewodnik bibliograficzny. Warszawa 1986
47. U źródeł rozwoju dziecka: o wspomaganiu rozwoju prawidłowego i zakłóconego. Pod red. H. Olechnowicz
48. Witkowski T.: Rozumieć problemy osób niepełnosprawnych: 13 rodzajów niepełnosprawności. Warszawa 1993
49. Zawistowski S.: Kształtowanie właściwych postaw za pomocą literatury pięknej u dzieci sercowo chorych. Małe Formy Medyczne. Bibliotekoznawstwo 2/88. Wrocław 1988
50. Zawistowski S.: Przeciwdziałanie poczucia mniejszej wartości w procesie biblioterapii. W: Arteterapia. Zeszyty Naukowe nr 52. Sesja Naukowa w Radziejowicach k. Warszawy (16-18 marca 1989) s. 102-113

Artykuły w czasopismach

1. Bielawska M.: Biblioteka - sercem i mózgiem kultury (w sanatorium). Kultura i Ty 1986 nr 4 s.10-12
2. Chojnowska H.: Książka i biblioteka w opinii czytelników - pacjentów szpitala. Bibliotekarz Lubelski 1980 nr 1/2 s.10-13
3. Cwynar S.: Biblioterapia. Szpitalnictwo Polskie 1972 T.16 s. 263 -265
4. Czajkowski F.: O biblioterapii. Służba Zdrowia 1987 nr 9 s.4
5. Czajkowski F.: Prawo do czytania. Dziesięć lat działalności Ośrodka Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych w Toruniu. Por. Bibl. 1994 nr 6 s.9-12
6. Czajkowski F.: Tak było jeszcze niedawno. Por. Bibl. 1994 nr 9 s.7-9
7. Derlak M.: Pilnie poszerzyć ofertę dla niepełnosprawnych. Por. Bibl. 1994 nr 3 s.6-9
8. Fedorowicz M.: Obsługa czytelników niepełnosprawnych w Ośrodku Czytelnictwa Chorych i Niepełnosprawnych w Toruniu. Por. Bibl. 1995 nr 2 s.19-22
9. Gostyńska D.: Biblioterapia kliniczna i społeczna. Szpitalnictwo Polskie 1972 z. 6 s.274-277
10. Gostyńska D.: Z problemów biblioterapii. Biuletyn Informacyjno-Instrukcyjny MBP w Krakowie 1979 nr 120 s.63-64
11. Hora Z.: Terapia książki. Biuletyn Gł. Bibl. Lek. 1984 nr 336 s.13-14

12. Ippold L.: Formy pracy z niepełnosprawnym czytelnikiem indywidualnym. Bibliotekarz 1995 nr 5 s.21-25
13. Kozakiewicz W.: Biblioterapia w teorii i praktyce. Przegląd Biblioteczny 1977 R. 45 nr 1 s.47-48
14. Lach J.: Książka leczy. Życie i Zdrowie 1984 nr 22 s.12
15. Rybak S.: Książka w życiu dziecka przewlekle chorego. Nowa Szkoła 1964 nr 10 s.42-43
16. Skarżyńska M.: Porady dla rodziców. Por. Bibl. 1994 nr 11/12 s.31-32
17. Skorny Z.: Rewalidacja dzieci chorych i niepełnosprawnych fizycznie a uczestnictwo w działaniu. Szkoła specjalna 1986 nr 1 s.7-14
18. Szlachta W.: Czy należy promować twórczość osób niepełnosprawnych? Por. bibl. 1994 nr 3 s.22-33
19. Szlachta W.: Festiwal Bardzo Szczególnych Sztuk w Katowicach. Por. bibl. 1994 nr 4 s.26-27
20. Szocki J.: Rola książki w wychowaniu dzieci niepełnosprawnych. Oświata i Wychowanie 1982 nr 17 s.14-17
21. Tomasik E.: O potrzebie traktowania czytelnictwa jako jednej z metod pedagogiki specjalnej. Szkoła Specjalna 1982 nr 1 s.7-13
22. Tuleya A.: Nowe poradniki dla bibliotekarzy. Por. Bibl. 1994 nr 5 s.41-42
23. Tymowska L.: Czytanie bez granic. Por. Bibl. 1995 nr 2 s.21-22
24. Wołosz J.: Książka dla niewidomych w Danii. Por. Bibl. 1995 nr 4 s.6-8
25. Zaucha Z.: Dziecko chore i niepełnosprawne w literaturze. Zestawienie bibliograficzne. Por. Bibl. 1995 nr 5 s.27-31
26. Żuraw H.: Bibliotekarz i czytelnik niepełnosprawny. Oświata i Wychowanie 1983 nr 5 s.32-35

POLSKA LITERATURA WSPÓŁCZESNA
Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wydawnictwa zwarte

1. Bartelski Lesław: Polscy pisarze współcześni 1939-1991. Warszawa: PWN, 1995
2. Bursztyńska Halina: Nad twórczością J. I. Kraszewskiego. Kraków: Wyd. Naukowe WSP, 1993
3. Czaplński Przemysław: Tadeusz Konwicki. Poznań: Rebis, 1994
4. Czarnik Oskar Stanisław: Między dwoma sierpniami. Polska kultura literacka w l. 1944-1980. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1993
5. Czesława Miłosza autoportret przekorny. Rozmowy przeprowadził Aleksander Fiut. Kraków: Wyd. Literackie, 1994
6. Czytanie Schulza: Materiały międzynarodowej sesji naukowej: "Bruno Schulz - w stulecie urodzin i pięćdziesięciolecie śmierci", Kraków 8-10 czerwca 1992. Kraków: Oficyna Naukowa i Literacka TIC, 1994
7. Drozdowski B., Urbankowski B.: Od Staffa do Wojaczka. Poezja polska 1939-1988. Łódź: Wyd. Łódzkie, 1994
8. Dudek Jolanta: Poeci polscy XX wieku. T.1-2. Warszawa: IMPULS, 1994
9. Glosariusz od Młodej Polski do współczesności. Pod red. Tadeusza Patrzyka. Warszawa: Ossolineum, 1995
10. Gombrowicz Rita: Gombrowicz w Europie 1963-1969. Kraków: Wyd. Literackie, 1993
11. Kijowski Andrzej: Granice literatury. Warszawa 1991
12. Kijowski Andrzej: Rachunek naszych słabości. Warszawa: Dom Książki, 1994
13. Kolbuszewski Jan: Od Pigalle po Kresy. Krajobrazy literatury popularnej. Wrocław: Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, (1994)
14. Literatura polska 1918-1975. Warszawa: Wiedza Powszechna, 1994
15. Łow Ryszard: Znaki obecności. O polsko-hebrajskich i polskozydowskich związkach literackich. Kraków: Uniwersytet, 1995
16. Łukasiewicz Jacek: Rytm czyli powinność: szkice o książkach i ludziach po roku 1980. Wrocław 1993
17. Marx Jan: Legendarni i tragiczni. Warszawa: Alfa-Wero, 1994
18. Matuszewski Ryszard: Literatura polska 1939-1991. Warszawa: WSiP, 1994
19. Matuszewski Ryszard: Poezja polska 1939-1991. Antologia. Warszawa: WSiP, 1994

20. Na skraju nieba. Młodzi autorzy z Niemiec i z Polski. Red. P. Grosz. Moguncja 1995 (wydanie dwujęzyczne)
21. Niewiadomski Andrzej, Smuszkiewicz Antoni: leksykon polskiej literatury fantastycznonaukowej. Poznań 1990
22. Określona epoka. Nowa Fala 1968-93. Wiersze i komentarze. Kraków: Oficyna Literacka, 1994
23. Ożóg Jan Bolesław: Obrazy świata. (Z poezji i prozy polskiej). Kraków: Wyd. Literackie, 1989
24. Pieszczachowicz Jan: Koniec wieku. Szkice o literaturze. Warszawa: Książka i Wiedza, 1994
25. Pieszczachowicz Jan: Pegaz na rozdrozu: szkice o poezji współczesnej. Łódź 1991
26. Powiedz prawdę. Antologia poezji "pokolenia 68" (1968-1981). Gliwice 1990
27. Przybylski K. Ryszard: Wszystko inne. Szkice o literaturze, sztuce i kulturze współczesnej. Poznań: Obserwator, 1995
28. Stankiewicz-Podhorecka Temida: Listy Marka Hłaski. Warszawa: Ypsilon, 1994
29. Stawisko. Almanach Iwazskiewiczowski. Podkowa Leśna 1994. T.1: Miejsce Iwazskiewicza - w setną rocznicę urodzin. Materiały z konferencji naukowej 20-22 lutego 1994. Podkowa Leśna 1994
30. Świat integralny. Pół wieku twórczości Tadeusza Różewicza. Materiały konferencji literackiej 14 listopada 1994, pod red. M. Kisiela. Katowice: Górnośląskie Towarzystwo Literackie, 1994
31. Tazbir Janusz: Od Haura do Isaury. Szkice o literaturze. Warszawa: PIW, 1989
32. Tomkowski Jan: Literatura powszechna. Warszawa: Print Shops Rego, 1995
33. Wasilewski Piotr: Śladami Marka Hłaski. Kraków: Parol, 1994
34. Winklowska Barbara: Karol Irzykowski. Życie i twórczość. T.3. Kraków: Wyd. Literackie, 1994
35. Współcześni polscy pisarze i badacze literatury. Słownik biobibliograficzny. Pr. zb. pod red. J. Czachowskiej i A. Szałagan. T.1, A-B. Warszawa: WSiP, 1994
36. Wyka Kazimierz: Pogranicze powieści. Warszawa: Czytelnik, 1989
37. Wyka Kazimierz: Pokolenie literackie. Z "Pism" K. Wyki. Kraków: Wyd. Literackie, 1989
38. Zaworska Helena: Lustra Polaków. Szkice o literaturze współczesnej. Łódź: JUKA, 1994

39. Żeleński Tadeusz: Boy o literaturze niemoralnej. Warszawa: Czytelnik, 1990

Wydawnictwa ciągłe

1. Bereża Henryk: Oniriada (O Marku Hłasce, wybór zapisów). Twórczość 1995 nr 7/8 s. 205-232
2. Biały Eugeniusz: Ślęczenia i ekstazy. (O najnowszej poezji polskiej). Czas Kultury 1994 nr 3 s. 18-27
3. Burek Tomasz: Ostatni krzyk tamtej młodości. Twórczość 1995 nr 7/8 s. 69-76
4. Drzewucki Janusz: Kolano Iwaszkiewicza. Twórczość 1995 nr 7/8 s.236-243
5. Grzeniewski Ludwik Bohdan: "Pomyśl o barwie czasu, która się znowu zmienia" (O Adamie Ważyku). Twórczość 1995 nr 7/8 s. 233-235
6. Kania Kazimierz: Prowokacje Lema. Akcent 1991 nr 1 s. 56-65
7. Kempny Paweł: Arlekinada i egzystencja. (Wokół prozy Manueli Gretkowskiej). Czas Kultury 1994 nr 5/6 s. 46-47
8. Kiec Izolda: Ostatnia szansa krytyka. Czas Kultury 1994 nr 2 s. 16-18
9. Koehler Krzysztof: W cieniu doświadczenia. Wywiad przeprowadzili J.Borowczyk, W.Ratajczak. Czas Kultury 1994 nr 3 s. 28-34
10. Komendant Tadeusz: Sama proza. (Bibliografia prozy drukowanej w "Twórczości" 1976-1994). Twórczość 1995 nr 7/8 s. 137-160
11. Kunstler-Langner Danuta: Tak różne są przypadki ludzkiego cierpienia. (O poezji Adama Czerniawskiego). Kultura 1994 nr 12 s. 121-128
12. Lebioda Dariusz Tomasz: Poeci tragiczni a pragnienie śmierci. Miesięcznik Literacki 1990 nr 1 s. 44-52
13. Leszkowicz Paweł: Metamorfozy pożądania. Czas Kultury 1994 nr 3 s.50-53
14. Niewiadomski Andrzej: Kilka uwag o młodej poezji. Brulion 1989 nr 10 s. 72
15. Perzyna Łukasz: Doświadczenie stanu wojennego w literaturze polskiej. Miesięcznik Literacki 1990 nr 2/3 s.59-70
16. Rodak Paweł: Dwa dzienniki (Bobkowski i Trzebiński). Twórczość 1995 nr 3 s. 75-90
17. Wilczyński Marek: Antymodernizm polski. Czas Kultury 1994 nr 5/6 s. 4-7

EDUKACJA ZDROWOTNA LUDZI TRZECIEGO WIEKU W ŚWIETLE BADAŃ I TEORII EDUKACYJNYCH

- Czajkowi K.: Wychowanie do rekreacji. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1979
- Czynniki rozwoju człowieka. Wstęp do ekologii człowieka. Red. N. Wolański. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Naukowe, 1987
- Demel M.: O wychowaniu zdrowotnym. Warszawa: Polskie Zakłady Wydawnictw Szkolnych, 1968
- Gerontologia dla pracowników socjalnych. Red. K. Wiśniewska-Roszkowska. Warszawa: Polskie Zakłady Wydawnictw Lekarskich, 1987
- Higiena i ochrona zdrowia: podręcznik dla studentów akademii medycznych. Red. Z.J.Brzeziński, C.W.Korczak. Warszawa Polskie Zakłady Wydawnictw Lekarskich, 1978
- Kuński H.: Ruch i zdrowie. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych, 1987
- Mikulin A.: Aktywna długowieczność. Warszawa: Sport i Turystyka, 1984
- Oświata zdrowotna. Red. H. Wontlandt. Warszawa: Państwowy Zakład Wydawnictw Lekarskich, 1980
- Piotrowski J.: Miejsce człowieka starego w rodzinie i społeczeństwie. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1973
- Szwarc H.: Problemy społeczne turystyki III wieku [w:] Społeczne aspekty turystyki, cele i realizacja. Warszawa, 1979
- Szwarc H., Wasilewska R., Wolańska T.: Rekreacja ruchowa osób starszych. Warszawa: AWF, 1979
- Turos L.: Andragogika. Warszawa: PWN, 1980
- Wojciechowski K.: Wychowanie dorosłych. Wrocław: Ossolineum, 1973
- Wolański N.: Rozwój biologiczny człowieka. Warszawa: PWN, 1987

Wydawnictwa ciągłe:

- Anderson R.: Koncepcje i zasady promowania zdrowia. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 1988 nr 2 s. 49-50
- Bejnarowicz J.: Kilka uwag na temat promocji zdrowia. Lider 1992 nr 2 s. 6

- Celejowa I.: W sprawie powszechnego wychowania zdrowotnego w Polsce. Lider 1992 nr 9 s. 4-7
- Cendrowski Z.: Kongres Promocji Zdrowia. Lider 1993 nr 7/8 s. 4-5
- Coubertin P. de: Sport a sztuka starzenia się. Kultura Fizyczna 1990 nr 1/2 s. 29
- Dziubiński Z.: Zdrowie - wartość dana czy kreowana. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 1989 nr 2 s. 44-46
- Hawrysz F.: Salezjańskie centrum sportowe "Amico". Lider 1993 nr 3
- Janczewska A.: Problem człowieka starego. Biologia w Szkole 1976 nr 1 s. 26
- Karski J.B.: Zdrowe miasta. Lider 1992 nr 10 s. 7-9
- Kondratowicz M., Skibińska K.: Uczestnictwo mieszkańców osiedla Ursynów-Natolin w sporcie i rekreacji. Kultura Fizyczna 1993 nr 1/2 s. 13-15
- Kosiewicz J.: Czas wolny w perspektywie dialektycznej koncepcji człowieka i kultury fizycznej. Kultura Fizyczna 1989 nr 3/4 s. 5-7
- Kozłowski S.: Aktywność ruchowa człowieka a jego wydolność fizyczna w starszym wieku. Kultura Fizyczna 1969 nr 7
- Krasucki P.: Kondycja zdrowotna społeczeństwa polskiego i drogi jej poprawy. Ethos 1992 nr 2/3 s. 120-128
- Kuczyński J.: Homo universalis jako przedmiot i podmiot metamedycyny. Lider 1993 nr 2 s. 3-9
- Łożewicz T.: Potrzeby Turystyczne ludzi Trzeciego wieku a możliwości ich zaspokajania. Kultura Fizyczna 1987 nr 9/10 s. 19-21
- Łożewicz T.: Potrzeby turystyczne ludzi trzeciego wieku. Kultura Fizyczna 1988 nr 9/10 s. 19-21
- Łożewicz T., Krzemieńska D., Stefańska M.: Wpływ leczenia sanatoryjnego na całoroczną aktywność rekreacyjną ludzi w starszym wieku. Badania. Kultura fizyczna 1991 nr 1/2 s. 7-9
- Narodowy Program Zdrowia. Lider 1993 nr 5 s. 8-13
- Okólski M.: Kryzys zdrowotny w Polsce. Polityka Społeczna 1993 nr 1 s. 8-15
- Pawłucki A.: Wychowanie zdrowotne jako dziedzina wychowania do wartości ciała. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 1993 nr 3 s. 96-99
- Promińska E.: Stan biologiczny ludności polskiej. Problemy Rodziny 1993 nr 2 s. 8-13
- Sadowski G.: Wpływ wysiłku wytrzymałościowego na organizm ludzi w wieku średnim i starszym we współczesnej literaturze fachowej. Kultura Fizyczna 1984 nr 5/6 s. 16-20

- Słońska Z.: Modele edukacji zdrowotnej a promocja zdrowia. Lider 1992 nr 7/8
- Synak B.: Człowiek stary i jego rodzina w zmieniającej się rzeczywistości ekonomicznej w Polsce. Problemy Rodziny 1992 nr 1
- Szczypiorska B.: Zjemy coraz krócej. Głos Nauczycielski 1993 nr 5 s. 6
- Szyszko-Wydra B.: Wpływ ćwiczeń fizycznych na zmiany w sile mięśniowej u osób starszych. Kultura Fizyczna 1986 nr 5/6 s. 20-21
- Śmigłowski E.: Na zdrowie (ankieta na temat zachowań zdrowotnych Polaków). Wprost 1993 nr 8 s. 68-69
- Wanat S.: Rola kultury fizycznej w kształtowaniu osobowości. Kultura Fizyczna 1993 nr 1/2 s. 11-13
- Wentel P.: Sprawność fizyczna ludzi w wieku geriatycznym. Kultura Fizyczna 1974 nr 3
- Wieczorek H.: Projekt "Zdrowe Miasta" w Polsce. Lider 1993 nr 7/8 s. 1-13
- Wojtczak A.: Kierunki polityki zdrowotnej w świetle strategii : "Zdrowie dla Wszystkich". Kultura Fizyczna 1990 nr 3/4 s. 8-11
- Wolańska T.: Ustawiczne wychowanie do rekreacji. Kultura Fizyczna 1989 nr 5/6 s. 17
- Woynarowska B.: Filozofia zdrowia końca XX wieku a szkoła. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 1989 nr 1 s. 7-9
- Woynarowska B.: Promowanie zdrowia a wychowanie zdrowotne. Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne 1989 nr 2 s. 47-49
- Ziemiański S., Cieślak D.: Wpływ aktywności ruchowej na wydolność psychofizyczną i stan zdrowia starzejącego się ustroju. Kultura Fizyczna 1983 nr 1/2 s. 6-9

Oprac. Jadwiga Mańkowska - PBW w Zamościu

POLACY - ŻYDZI

Zestawienie bibliograficzne w wyborze

Wydawnictwa zwarte

- Albert A.: Najnowsza Historia Polski 1918-1980. Warszawa: Polonia, 1989 s. 876-888: Marzec 1968
- Czubiński A.: Najnowsze Dzieje Polski 1914-1983. Warszawa: PWN, 1987 s. 363-367: Kryzys polityczny lat 1966-1968
- Eisenbach A.: Z dziejów ludności żydowskiej w Polsce w XVIII i XIX wieku. Studia i szkice. Warszawa: PIW, 1983
- Eisler J., Kupiecki R., Sobańska-Bondaruk M.: Świat i Polska 1939-1992. Warszawa: OMNIA, 1993 s. 285-293: Marzec - przebieg - konsekwencje
- Fik M.: Marcowa kultura: wokół "Dziadów". Literaci i władza: kampania marcowa. Warszawa: Wydawnictwo Wodnika, 1995
- Gorodecka H.: Pamiętnik polskiej Żydówki. Gdańsk 1992
- Grott B.: Nacjonalizm chrześcijański. Myśl społeczno-państwowa formacji narodowo-katolickiej w Drugiej Rzeczypospolitej. Kraków 1991
- Kersten K.: Polacy - Żydzi - komunizm. Anatomia półprawd. Warszawa 1992
- Klugman A.: Psiakrew znowu Żydzi ... Warszawa 1991
- Poterański W.: Warszawskie getto. Warszawa: KiW, 1988
- Pragier R.: Żydzi czy Polacy. Warszawa 1992
- Tomaszewski J.: Ojczyzna nie tylko Polaków: mniejszości narodowe w Polsce w latach 1918-1939. Warszawa: MAW, 1985
- Wroński S., Zwolakowa M.: Polacy - Żydzi 1939-1945. Warszawa: KiW, 1971
- Żydzi polscy: dzieje i kultura. M.Fuks i in. Warszawa: "Interpress", 1982

Wydawnictwa ciągłe

- Bardach J.: U źródeł Marca. Polityka 1990 nr 13
- Bobrowski Cz.: Marzec 1968. Konflikt racji czy interesów? Odrodzenie 1988 nr 9
- Davies N.: Polski tygiel. Zróżnicowanie etniczne w Polsce XX wieku. Tygodnik Powszechny 1990 nr 51/52 s. 6, 9-11
- Drozdowski M.M.: Refleksje o stosunkach polsko-żydowskich w czasie drugiej wojny światowej. Kwartalnik Historyczny 1990 nr 3/4 s. 177-185

- Drożdżewski A.: Kielce 4 lipca 1946. Mówi świadek pogromu. *Polityka* 1990 nr 28
- Dunin-Wąsowicz K.: Socjaliści polscy wobec walki i zagłady Żydów. *Dzieje Najnowsze* 1993 nr 1 s. 41-59
- Eisler J.: Rok 1968. Zderzenie dwóch porządków. *Mówią Wieki - Magazyn Historyczny* 1991 nr 2 s. 1-5
- Frohwen Jochen: Wszyscy należymy do jakiejś mniejszości. *Odra* 1992 nr 11 s. 15-17
- Furdal A.: Opcja wyboru narodowości. *Odra* 1992 nr 11 s. 11-14
- Grass J.T.: Raport Jana Karskiego o stosunkach polsko-żydowskich w czasie wojny. *Mówią Wieki - Magazyn Historyczny* 1992 nr 4 s. 2-
- Hass L.: Ruch robotniczy a Żydzi i rok 1968. *Dzieje Najnowsze* 1988 nr 2 s. 115-129
- Holzer J.: Polacy i Żydzi w polskim tyglu. *Tygodnik Powszechny* 1991 nr 3 s. 5
- Horoszewicz M.: Stereotypy polsko-żydowskie w "Polin". *Kultura i Społeczeństwo* 1991 nr 2 s. 182-184
- Hołuszko M.: Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce. *Społeczeństwo Otwarte* 1993 nr 2 s. I-XVI
- Kania S.: Żydzi, Polacy, Auschwitz. *Społeczeństwo Otwarte* 1995 nr 4 s. 7-11
- Karski J. O Holocauście Shoah i antysemityzmie. *Odra* 1991 nr 10 s. 7
- Karski J.: Raport (...) o sytuacji Żydów na okupowanych ziemiach polskich na początku 1940 roku. *Dzieje Najnowsze* 1989 nr 2 s. 179-199
- Kersten K.: Władza -komunizm - Żydzi. *Polityka* 1991 nr 27
- Krakowski S.: Podziemie polskie wobec zagłady Żydów. *Odra* 1991 nr 4 s. 23-30
- Kula M.: Trudna sprawa. Stosunki polsko-żydowskie 1918-1989. *Przeгляд Powszechny* 1990 nr 7/8
- Lukas R.C.: Polacy i Żydzi. Fragm. książki "The forgotten Holocaust. Tł. P.Wojtaszek. *Znaki Czasu* 1990 nr 17 s. 234-271
- Marcinkowski R.: Polacy i Żydzi między powstaniem styczniowym a wybuchem drugiej wojny światowej. *Biuletyn Żydowskiego Instytutu Historycznego* 1990 nr 3/4 s. 183-186
- Moreń R.: Getto niezrozumienia. W 50 rocznicę powstania. *Spotkania* 1993 nr 15 s. 10-11
- Mroziewicz K.: Jako chrześcijanin a nawet Żyd. *Polityka* 1993 nr 22 s. 19
- Muller J.: Komunizm, antysemityzm i Żydzi. *Mówią Wieki - Magazyn Historyczny* 1991 nr 1 s. 15-17

- Podkowiński M.: ...i nikt o tym nie wiedział? Miesięcznik Literacki 1989 nr 6 s. 122
- O zjawisku antysemityzmu mówi prof. Daniel Grinberg. Wiadomości Historyczne 1992 nr 3 s. 129-137
- Prekkerowa T.: Podziemie żydowskie a podziemie polskie. Odra 1991 s. 30-36
- Smoleński S. J.: Mniejszości narodowe w początkach II Rzeczypospolitej. Prawo i Życie 1990 nr 46 s. 10
- Szaynak B., Wrona Z.: Pogrom kielecki w dokumentach. Dzieje Najnowsze 1991 nr 3 s. 75-117
- Tomaszewski J.: Mniejszości narodowe w Polsce po drugiej wojnie światowej. Mówią Wieki 1983 nr 2 s. 9-14, cz. 2 nr 3 s. 1-7
- Turowicz J.: Chrześcijanie, Polacy, Żydzi. Tygodnik Powszechny 1991 nr 7
- Wierzycka Ł., Hołuszko M.: Uwagi o mniejszościach narodowych w Polsce. Osiągnięcia i porażki w ochronie ich praw. Społeczeństwo Otwarte 1993 nr 9 s. I-XI
- Zarychta A., Gepner B.: Listy ...Stosunki polsko-żydowskie w okresie międzywojennym. Oprac. L.Z.Niekrasz. Przegląd Tygodniowy 1992 nr 12 s. 22
- Zalewska G.: Sprawa emigracji żydowskiej z Polski w drugiej połowie lat trzydziestych w świetle materiałów polskiego MSZ. Dzieje Najnowsze 1988 nr 1 s. 85
- Zieliński S.: Spisek żydowski? Polska w oczach Żydów amerykańskich. Więź 1991 nr 11/12 s. 284-285

Oprac. Jadwiga Mańkowska - PBW w Zamościu

TO WARTO WIEDZIEĆ

KONKURS FUNDACJI KULTURY

"Małe Ojczyzny - tradycja dla przyszłości".

Drodzy Państwo!

*Przekazujemy Państwu informację o programie
i trzeciej edycji konkursu Fundacji Kultury
pod nazwą "Małe Ojczyzny - tradycja dla przyszłości".*

*Liczymy na wzbudzenie zainteresowania Państwa
naszymi propozycjami i udział w konkursie.*

*Wdzięczni będziemy za poinformowanie i zachęcenie innych,
którym idea małych ojczyzn może być bliska.*

FUNDACJA KULTURY

Zarząd Fundacji
ul. Ordynacka 13/6
00-364 Warszawa
tel., fax (0-22) 27-97-16

AKADEMIA MAŁYCH OJCZYZN

ul. Podzamecze 11/15
87-100 TARNÓW
tel./fax (056) 271-35

Co to jest mała ojczyzna?

Jest to najbliższy świat, w którym żyjemy na codzień: przyroda, ludzie i tworzona przez nich nieustannie kultura. Można by powiedzieć, że jest to nasz "ojczyznobraz", nasze małe państwo, nasza "mała patria". Może to być nasze najbliższe sąsiedztwo: wieś, miasteczko, gmina, osiedle lub dzielnica wielkomiejska. Będąc częścią większej całości i granicząc z sąsiednimi małymi ojczyznami wspólnie z nimi tworzy ona krainy, państwa i regiony - duże ojczyzny.

Mała ojczyzna to przeszłość i tradycja - wszystko, co złożyło się na jej obecny kształt, jaki zastaliśmy i w jakim teraz żyjemy. Nie ma miejsca w naszym otoczeniu, które by nie było świadkiem przeszłości! Przeszłość jest obecna w przyrodzie i we wszystkim, co stworzyli nasi poprzednicy. Istnieje ona w pamięci ludzi, w dokumentach, w zachowanych lokalnych odrębnościach i obyczajach. Żyje też w czymś nieuchwytnym a bliskim: w specyficznych pejzażach, zmieniających się z porami roku, w swoich zachodach słońca, dźwiękach i zapachach wieczorów...

Mała ojczyzna to teraźniejszość - wszystko to, co sami u siebie teraz czynimy, także i to, co niepotrzebne i pozbawione sensu. Ale jednak

przede wszystkim to, co dobre, mądre, użyteczne i co daje nam tyle powodów do dumy i radości i czym tak lubimy szczeni się wobec innych.

Mała ojczyzna to przyszłość - zarówno najbliższa, jak i ta bardziej odległa. Jaka ona powinna być, jak zrealizować te pomysły? Może czekać jeszcze z myślą, że zrobią to za nas inni, niech się martwi o to duża ojczyzna - państwo? A może zajęcie się swoją małą ojczyzną to jedna z tych rzeczy, które właśnie teraz mają sens? I ci, którzy to sobie uświadomią i zaczną już teraz zmieniać swój najbliższy świat, rzeczywiście będą mieli wpływ na niego i uczynią go lepszym i bardziej własnym?

Program Fundacji Kultury Małe ojczyzny - tradycja dla przyszłości

Trzecia edycja konkursu

Fundacja Kultury rozpoczęła realizację programu "Małe ojczyzny - tradycja dla przyszłości" w roku 1993. Istotnym motywem jego utworzenia było dążenie Fundacji do ożywienia i rozwoju sił kulturotwórczych środowisk lokalnych współczesnej Polski - przede wszystkim tych, które położone są poza wielkimi centrami kultury.

Zainicjowaliśmy program "Małe ojczyzny" w przekonaniu, że przemianom dokonującym się obecnie w Polsce musi towarzyszyć rozwój kultury. Proces rozwoju ograniczony tylko do wzrostu zamożności grozi rozbięciem i utratą tożsamości kulturowych społeczności lokalnych, zanikiem tradycyjnych więzi, nasileniem konfliktów między różnymi grupami społecznymi, narodowościowymi i wyznaniowymi. Bez uświadomienia celów i bez ożywienia motywacji obywateli małych ojczyzn do współtworzenia swojego środowiska według wzorów wywiedzionych z własnych, lokalnych i oryginalnych tradycji a zarazem zharmonizowanych z tym, co najbardziej wartościowe w kulturze współczesnej łatwo może nastąpić przerwanie ciągłości rozwoju kulturalnego ze skutkami daleko wykraczającymi poza sferę kultury.

Brak własnej, lokalnej i dynamicznej kultury, którą współtworzą i z którą utożsamiają się społeczności lokalne, czynnik je bezwolnymi i bezbronnymi wobec łatwej, ekspansywnej i jakże bezwzględnej w uzależnianiu od siebie kultury masowej współczesnej nam cywilizacji "pospiechu i sukcesu".

Podstawową formą realizacji programu jest otwarty konkurs na najciekawsze projekty rozwoju kulturalnego własnej małej ojczyzny. Odbyły się już dwie edycje konkursu do których zgłoszone zostały 253 projekty.

Spośród nich nagrodzono 39 programów. Na nagrody i wyróżnienia Fundacja Kultury przeznaczyła dotąd 400 tysięcy złotych (4 miliardy starych złotych).

Cele konkursu

Celem konkursu jest ożywienie i wsparcie twórczego ruchu kulturalnego i społecznego na rzecz rozwoju małych ojczyzn.

Intencją naszą jest wzmocnienie istniejących i pobudzenie nowych sił w elitach kulturotwórczych środowisk lokalnych współczesnej Polski do skutecznej pracy na rzecz zachowania wartości, zrodzonych w przeszłości i twórczego spożytkowania tradycji dla przyszłości. Pragniemy ożywić postawy szacunku dla dziedzictwa kultury lokalnej jako jednego z wielu owoców i pełnoprawnych składników wielkiego uniwersum kultury. Chcemy, aby dziedzictwo i tradycja stały się źródłem wskazań dla kształtowania i wzmocnienia własnej tożsamości i niezależności kulturowej. Założenia te prowadzą - jak dowiódł tego przebieg pierwszej i drugiej edycji naszego konkursu - do rozpoczęcia przemyślanej i trwałej pracy organicznej u siebie, na rzecz swojej małej ojczyzny i na rzecz siebie - jej pełnoprawnego obywatela.

Gromadzimy i jednoczymy wokół idei małych ojczyzn animatorów i twórców szeroko pojmowanej kultury - zarówno z dużych ośrodków jak i mniejszych, lokalnych.

Pragniemy, aby wokół małych ojczyzn i w nich samych rozwijał się ruch solidaryzmu społecznego, skupionego na wyraźnych i bliskich celach, łagodzącego konflikty, jednoczącego ludzi różnych wyznań i poglądów, różnych narodowości, zawodów, pozycji społecznej i różnego wieku.

Stwarzamy szansę i oparcie zarówno osobom aktywnym i pełnym nadziei, jak i zniechęconym obecną sytuacją, odsuniętym na bok, osamotnionym a bardzo wartościowym. Zależy nam na odrodzeniu przekonania o fundamentalnym znaczeniu kultury dla każdego człowieka.

Chcemy nadal, wspólnie z Wami drodzy sympatycy i uczestnicy konkursu, przekraczając ogólnie przyjęte stereotypy myślenia i działania pozbywać się poczucia bezradności i bycia gorszym - owego zniewalającego kompleksu prowincji i zaściankowości. Przecież "Pan Tadeusz" Adama Mickiewicza to wielka pochwała zaścianka i jego wcale nie zaściankowych związków z Europą! Podobnie "Wielopole, Wielopole" Tadeusza Kantora, tak znane i cenione na całym świecie! Jakże wiele najbardziej

znaczących zjawisk w kulturze światowej powstało właśnie dzięki pochyleniu się ich twórców nad swoimi małymi ojczyznami.

Dążymy do rozbudzania i poszerzania praktyk demokratycznych przez ożywianie istniejących lokalnych struktur samorządowych i społecznych, a także wspieranie nowych, jeśli zostaną przez Was zainicjowane.

Zależy nam na wzmacnianiu poczucia dumy i patriotyzmu lokalnego, jako ciągle jeszcze nie w pełni wykorzystanych źródeł energii dla rozwoju kulturalnego i cywilizacyjnego społeczności lokalnych - a więc takiego patriotyzmu, który rzeczywiście i przede wszystkim czyni nas obywatelami dużej ojczyzny.

Chodzi nam też o rozwijanie i nabywanie umiejętności rozpoznania, zapobiegania i radzenia sobie z zagrożeniami wewnętrznymi i zewnętrznymi lokalnej kultury w naszych małych ojczyznach.

Chcemy wspierać i współtworzyć postawy otwarte wobec odmienności kulturowych, narodowościowych, religijnych i światopoglądowych. Naszą intencją jest, aby tworzenie przyszłości małej ojczyzny było procesem porozumiewania się ludzi, którzy świadomie odrzucają ksenofobię, nacjonalizm i nietolerancję, niechęć do "obcych" i "innych", i nie godzą się na ograniczenie wolności własnej kultury lokalnej przez jakąkolwiek jej unifikację. Wielość, różnorodność, odmienność i wzajemna tolerancja stanowią o istocie i sile kultury i dopiero w oparciu o tak pojmowaną i kształtowaną kulturę można budować silne, samorządne społeczeństwo i państwo.

Staramy włączać się w międzynarodowy ruch na rzecz rozwoju szeroko pojmowanych kulturotwórczych inicjatyw regionalnych w partnerski sposób korzystając z cudzych doświadczeń i udzielanej nam pomocy, pomagając też innym i dzieląc się własnymi doświadczeniami. Odnosi się to do ochrony dziedzictwa i dóbr kultury, ale także ochrony przyrody i działań proekologicznych, wzmacniania demokracji lokalnej i udziału w programach edukacyjnych. Wiąże się to też z ochroną zdrowia (głównie profilaktyką) oraz rozwojem turystyki (szczególnie jej "łagodnych" odmian) i związanego z tym procesu stwarzania odpowiednich warunków: nowoczesne środki łączności, baza pobytowa, wytwarzanie zdrowej żywności, usługi towarzyszące - a to oznacza rozwój ekonomiczny i stwarzanie nowych miejsc pracy, także dla osób niepełnosprawnych. Zamierzamy też pomagać w nawiązywaniu bezpośrednich kontaktów między małymi ojczyznami z różnych krajów, zwłaszcza sąsiedzkich, poprzez - między innymi - wyjazdy poznawcze i stypendialne.

Nadal będziemy starać się pozyskiwać do współpracy różne organizacje i instytucje, stowarzyszenia, związki, fundacje a także firmy państwowe i prywatne - działające zarówno w Polsce jak i poza jej granicami.

Współzawodnictwo oznacza dla nas przyjazną rywalizację - kierując się tą właśnie zasadą dokonaliśmy wyboru najlepszych programów i sposobów ich realizacji - przede wszystkim dla dobra małych ojczyzn, a nie tylko dla samych nagród. Służył temu niekonwencjonalny sposób przeprowadzenia konkursu: na przykład jury nie było tylko tajemniczą komisją anonimowych i surowych sędziów, ale również zespołem życzliwych doradców.

Przedmiot i zakres konkursu

Oczekujemy niekonwencjonalnych, śmiałych i "nie bojących się marzeń", głęboko jednak przemyślanych i realnych programów ożywienia, odbudowy i rozwoju małych ojczyzn, skoncentrowanych na kulturze i jej powiązaniach z innymi dziedzinami ludzkiej aktywności. Chodzi nam o powstanie programów, wykorzystujących silne strony regionu i jego żywe tradycje, ale także ujawniających słabe strony lokalnej rzeczywistości: zaniedbania, palące potrzeby i wskazujących sposoby ich przezwyciężania. Muszą to być jednak programy realne, z którymi utożsamiać się mogą społeczności i samorządy lokalne i które będą miały wyraźną szansę ich urzeczywistnienia. Cenić sobie zwłaszcza będziemy inicjatywy, które już są realizowane od pewnego czasu i stanowią dobry fundament dla planowanych dalszych działań.

Podstawą programu jest zauważenie własnej małej ojczyzny - uświadomienie sobie jej istnienia, wyodrębnienie z otoczenia i określenie czym różni się od innych i jaka jest obecnie. Trzeba spojrzeć na swoją małą ojczyznę oczyma pełnoprawnego, świadomego jej wartości obywatela i zatroskanego gospodarza. Ogarnąć ją trzeba nie tylko myślą, ale również sercem, traktując ją z szacunkiem, sympatią i miłością, ale także z ojcowską surowością.

Program może objąć swoim zakresem następujące obszary:

Szeroko rozumianą tradycję lokalną. Dające się zauważyć lokalne odrębności kulturowe związane z różnymi wyznaniem, narodowościami, domem i rodziną, zbiorowością społeczną i wykonywaną pracą. Miejscowe odrębności w budownictwie, rzemiośle i rękodziele, w gwarze, ubio-

rze, muzyce i śpiewie. Tradycyjnie kulturotwórczą rolę samorządów obywatelskich, nauczycieli, szkoły i oświaty pozaszkolnej, lokalnych towarzystw, organizacji społecznych i sportowych. Obecność i znaczenie amatorskiego ruchu artystycznego. Tradycje lokalnych wydawnictw i czasopism. Znaczenie znalezisk archeologicznych, obiektów zabytkowych, muzeów, izb pamięci, pomników, cmentarzy i miejsc świadczących o wydarzeniach i osobach szczególnie ważnych zarówno dla małej, jak i dużej ojczyzny: Polski, regionu, Europy czy całego świata.

Stan kultury. Aktualny stan i funkcje kulturotwórcze lokalnych instytucji kultury, władz samorządowych, towarzystw i organizacji, kościołów i związków wyznaniowych, szkół, wydawnictw, twórców i animatorów kultury. Rzeczywiste uczestnictwo w kulturze społeczności lokalnej (dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych). Istnienie ciekawych, osobliwych i niekonwencjonalnych zjawisk, nie dających się jednoznacznie sklasyfikować w obrębie tradycyjnie pojmowanej kultury. Wzięcie pod uwagę również zjawisk w obrębie tak zwanego "marginesu" - nie zawsze trafnie ocenianych, najczęściej nieznanymi i negowanymi (na przykład specyficzne subkultury młodzieżowe). Stan obiektów i miejsc służących lub mogących służyć kulturze. Powiązanie kultury z życiem gospodarczym regionu (na przykład możliwości rozwoju usług turystycznych).

Przyrodę i ekologię. Walory środowiska naturalnego, szczególnie cenne fragmenty regionu pod względem krajobrazowym, walorów turystycznych czy zdrowotnych. Wszelkie rezerваты i pomniki przyrody, osobliwości i rzadkie gatunki flory i fauny. Stan ekologiczny środowiska, zakres i źródła jego dewastacji i skażenia, podjęte działania dla poprawy tego stanu. Szanse wytwarzania zdrowej żywności metodami ekologicznymi lub biodynamicznymi. Możliwości zastosowania nieuciążliwych dla środowiska alternatywnych źródeł energii (wiatru, wody czy biogazu).

Warunki uczestnictwa, przebieg i regulamin konkursu

1. Konkurs ma charakter otwarty.
2. Konkurs adresowany jest przede wszystkim do przedstawicieli samorządów lokalnych, stowarzyszeń regionalnych i kulturalnych, instytucji

kultury i edukacji oraz wszelkiego rodzaju ruchów społecznych i kulturotwórczych.

3. W konkursie mogą też uczestniczyć osoby prywatne występujące we własnym imieniu i działające indywidualnie lub w zespołach autorskich.
4. Z udziału w konkursie wyłączeni są laureaci sześciu głównych nagród w edycji konkursu w roku 1993 i trzech nagród w 1994 roku.
5. Deklaracje udziału w konkursie przyjmowane będą w siedzibie Akademii Małych Ojczyzn, ul. Przedzamcze 11/15, 87-100 Toruń, fax 0-56 271-35 - można uczynić to listownie, telefonicznie lub osobiście. Tam też można uzyskać wszelkie bliższe informacje o konkursie.
6. Każdy, kto zgłosi taką deklarację w terminie do 1 listopada 1995 roku otrzyma "Kartę zgłoszenia udziału w konkursie" wraz ze szczegółowymi wskazówkami na temat sposobu opracowania programu konkursowego.
7. Programy konkursowe należy składać w Biurze Akademii Małych Ojczyzn w Toruniu w terminie do 1 marca 1996 roku.
8. Programy oceniane będą w dwóch kategoriach, w zależności od wielkości i specyfiki małej ojczyzny. Jedną kategorię stanowić będą programy, obejmujące niewielkie środowiska lokalne: wsie, gminy i małe miasta - drugą zaś programy pochodzące z dużych miast (około i powyżej 100 tysięcy mieszkańców) i obejmujące tylko pewną część miasta (dzielnice, osiedle, przedmieście itp.). Wprowadzenie takiego podziału jest wynikiem doświadczeń wyniesionych z uprzednich dwóch edycji konkursu.
9. Po zapoznaniu się jurorów - ekspertów ze złożonymi programami w kwietniu 1996 roku nastąpi rozstrzygnięcie pierwszego etapu konkursu i wybór najciekawszych programów. Wyniki ogłoszone zostaną w dniu 30 kwietnia 1996 roku.

10. W maju, czerwcu i lipcu jurorzy odwiedzać będą miejscowości objęte programami zakwalifikowanymi do drugiego etapu, konfrontując na miejscu programy z ich małoobjętnymi realiami celem uzyskania pełniejszego i bardziej obiektywnego obrazu całości.
11. Autorzy programów zakwalifikowanych do drugiego etapu konkursu wezmą udział w czterodniowej Sesji Akademii Małych Ojczyzn, która odbędzie się w dniach 15-18 sierpnia 1996 roku. W czasie wykładów, dyskusji i warsztatów eksperci będą mieli możliwość poznania autorów i bezpośredniego przekazania im swoich uwag krytycznych o ocenionych programach. Autorzy będą zaś mogli, korzystając z pomocy ekspertów, udoskonalić i sprecyzować swoje zamierzenia i przygotować ostateczne ich wersje (w formie wniosków o granty na konkretne przedsięwzięcia) do drugiego, finalnego etapu konkursu.
12. Programy finałowe, w ostatecznej ich wersji, złożyć trzeba do 31 października 1996 roku w Akademii Małych Ojczyzn w Toruniu.
13. Rozstrzygnięcie finału konkursu nastąpi w dniach 6 i 7 grudnia, zaś ogłoszenie wyników i uroczystość wręczenia nagród będzie miała miejsce w dniu 8 grudnia 1996 roku.
14. W naszym konkursie ważne jest wsparcie programów zarówno w formie nagród finansowych, jak i w postaci fachowych porad, ułatwiania kontaktów z partnerami polskimi i zagranicznymi, a także promocji nagrodzonych programów w telewizji i innych środkach masowego przekazu.
15. Przyznane zostaną nagrody i wyróżnienia, które będą miały postać grantów na realizację nagrodzonych programów lub wybranych elementów z tych programów.
16. Przewidujemy także nagrody i wyróżnienia indywidualne w postaci finansowej, rzeczowej lub w formie stypendiów dla autorów najciekawszych programów.

17. Decyzje w sprawie charakteru i wysokości przyznanych nagród i wyróżnień podejmuje Jury Konkursu, powołane przez Fundację Kultury.

18. Organizatorzy konkursu zastrzegają sobie prawo do publikacji w całości lub we fragmentach nadesłanych prac konkursowych w środkach masowego przekazu i w wydawnictwach Fundacji Kultury z zachowaniem obowiązujących praw autorskich.

Stefan Starczewski

Dyrektor d/s Promocji

Przewodniczący Jury

Witold Chmielewski

Dyrektor Programu

„Małe Ojczyzny”

Pierwsza edycja konkursu w 1993 roku

Po analizie 15 projektów konkursowych zakwalifikowanych do drugiego etapu konkursu jury postanowiło przyznać trzy nagrody główne, trzy nagrody specjalne oraz dziewięć wyróżnień.

Trzy nagrody główne po 500 mln zł.:

- "Czarna Bieszczadzka - Zdrój" - program opracowany przez zespół autorski Stowarzyszenia Kultury Ziemi w Czarnej Bieszczadzkiej w województwie krośnieńskim.

- "Węgorzewo - Nasz Dom" - program opracowany przez zespół autorski Muzeum Ludowego w Węgorzewie, województwo suwalskie.

- "Nasza Mała Ojczyzna - Zduńska Wola" - program opracowany przez Towarzystwo Przyjaciół Zduńskiej Woli, województwo sieradzkie.

Trzy nagrody specjalne po 300 mln zł.:

- "Miejsce - Pamięć - Obecność" - program opracowany przez zespół Teatru NN z Lublina.

- "Dom Sąsiedztwa. Nasza Mała Ojczyzna Ziemia Sejneńska" - program opracowany przez Miejski Ośrodek Kultury i Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Sejn i Sejneńszczyzny, województwo suwalskie.

- "Wolimierz - Międzyplanetarne Królestwo Sztuki" - program opracowany przez zespół Fundacji na Rzecz Wspierania Kultur Alternatywnych i Ekologicznych z Wolimierza w województwie jeleniogórskim.

Jury konkursu przyznało również dziewięć wyróżnień po 50 mln zł.:

- "Moja Ziemia - Moja Ciecz" opracowany przez zespół Rady Gminy z Chmielna w województwie koszalińskim.

- "Mosty nad Olzą - kultura ponad granicą" opracowany przez Związek Komunalny Ziemi Cieszyńskiej, województwo bielskie.

- "Mazurskie Małe Ojczyzny" opracowany przez Stowarzyszenie Wspólnota Mazurska z Giżycka w województwie suwalskim.

- "Lipnica Wielka na Orawie" opracowany przez Radę Gminy Lipnicy Wielkiej w województwie nowosądeckim.

- "Moje imię - Żuławiak" opracowany przez zespół autorski Jerzego Wcisły z Nowego Dworu Gdańskiego, województwo gdańskie.

- "Gminna Akademia Małych Ojczyzn" opracowany przez Towarzystwo Miłośników Przerośli w województwie suwalskim.

- "Jedź w Sandomierskie" - opracowany przez prywatną agencję Myjakpress z Sandomierza, województwo tarnobrzeskie.

- "Mały Supraśl w Dużej Puszczy" opracowany przez zespół autorski Jana Zmojdy z Supraśla, województwo białostockie.

- "Dwór na Wysokiej" opracowany przez Annę i Antoniego Pilchów z Wysokiej w województwie nowosądeckim.

Ponadto jury przyznało siedem nagród w postaci kamer video następującym projektom:

- "Towarzystwo Miłośników Ziemi Michałowskiej" opracowany przez Grzegorza Grabowskiego z Brodnicy w województwie toruńskim.

- "Bory Tucholskie - moja mała ojczyzna" opracowany przez Jana Sabiniarza z Chojnic, województwo bydgoskie.

- "Ciechanów - indywidualny kształt miasta" opracowany przez Ryszarda Małowieckiego z Ciechanowa.

- "Bezkresy" opracowany przez zespół autorski "Podlasie" z Mielnika województwo białostockie.

- "Stare miasto - serce Lublina" opracowany przez zespół "Galerii na Prowincji" z Lublina.
- "Nie rujnij a podnoś ruiny" opracowany przez Stowarzyszenie Chyliżczanki z Piaseczna w województwie warszawskim.
- "Wielki i Nowy Buczek na Złotowszczyźnie" opracowany przez Jowitę Kęcińską z Wielkiego Buczka w województwie pilskim.

Druga edycja konkursu w 1994 roku

Po analizie 27 projektów konkursowych zakwalifikowanych do drugiego etapu konkursu jury postanowiło nie przyznawać nagrody głównej. Przyznało natomiast dwie nagrody równorzędne i jedną nagrodę specjalną:

Nagrody po 20 tys. zł (stare 200 mln)

- "Podkowa Otwarta" - program zgłoszony przez "Koło Podkowy" - Ośrodek Kultury w Podkowie Leśnej koło Warszawy. Twórcami projektu są pracownicy Ośrodka pod kierownictwem Piotra Mitznera.
- "Lipnickie ławy..." - program przedstawiony przez wójta gminy Franciszka Adamczyka wraz z Radą Gminy i Samorządem Lipnicy Wielkiej na Orawie (województwo nowosądeckie). Stanowi on kontynuację programu zgłoszonego do pierwszej edycji konkursu "Małe ojczyzny..."

Nagroda Specjalna 15 tys. zł (stare 150 mln)

- "Park Drogowskazów" - program autorstwa Zbigniewa Czarnucha złożony przez Towarzystwo Przyjaciół Witnicy w województwie gorzowskim

Jury przyznało także dwanaście wyróżnień po 5 tys. zł (50 mln):

- "Kontakt suwerennych jednostek..." - liderem programu jest Adam Nowak, dyrektor Szkoły Podstawowej w Sławkowie, wsi w województwie kieleckim.
- "Ziarnko do ziarnka" - program zgłoszony przez grupę młodych rolników ze wsi Błotnowola w województwie kieleckim.
- "Burchat - to nasze drzewo życia" - program nadesłany przez Klub Małych Ojczyzn w Gostycynie w województwie bydgoskim autorstwa Henryki Grabowskiej.

- "Koniec i początek świata" - program przedstawiony przez zespół Macieja Szałańskiego realizowany w Gudziszu, niewielkiej wsi w województwie gorzowskim.

- "Wspólnoty Barki - Małe Ojczyzny Najuboższych" - program przedstawiony przez Tomasza Sadowskiego, twórcę i animatora Wspólnoty Barka i realizowany przez Fundację Pomocy Wzajemnej "Barka" we Władysławowie, wsi w województwie poznańskim.

- "Jamna - dom i wioska św. Jacka" - program przedstawiony przez Duszpasterstwo Akademickie Dominikanów w Poznaniu - młodzież pod opieką ojców Jana Wojciecha Góry OP i Andrzeja Chlewickiego OP, realizowany w Jamnej w województwie tarnowskim.

- "Komuna Otwock buduje dom" - program zgłoszony przez anarchistyczną wspólnotę działającą w Otwocku, mieście oddalonym 30 km od Warszawy.

- "Uwierzyć w sukces" - program miasteczka i gminy Lewin Kłodzki w województwie wałbrzyskim. Autorką programu jest Barbara Drożyńska.

- "Stare Miasto - Serce Lublina" - autorami programu są Waldemar Mirek i Jan Kawecki z Fundacji "Galeria na Prowincji" w Lublinie. Program jest kontynuacją projektu wyróżnionego w I-iej edycji konkursu "Małe ojczyzny" w roku 1993.

- "Przystanek Olecko - w wędrówce ku przyszłości" - program nadesłany z Olecka, miasta i gminy w województwie suwalskim, zgłoszony przez Oleckie Centrum Kultury, którego liderem jest Bohdan Skrzypczak.

- "Parada - dom trzech kultur" - autorami projektu są Beata Justa i Grzegorz Potoczak, twórcy "Parady" Fundacji Polsko-Czesko-Niemieckiej Współpracy Kulturalnej z siedzibą w Niedamirowie w województwie jeleniogórskim.

- "Restauracja resursy obywatelskiej" - program przedstawiony przez Jerzego Stępkowskiego, realizowany przez Wojewódzki Ośrodek Kultury i Sztuki "Resursa" w Radomiu.

Nagrody indywidualne w wysokości 3 tys. zł (stare 30 mln) za najlepszą realizację programów nagrodzonych w 1993 roku otrzymali:

- Barbara Chludzińska z Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie,

- Antoni Pilch z Dworu na Wysokiej.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KULTURY I SZTUKI

z dnia 10 lipca 1995 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 458)

zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych.

Na podstawie art. 31 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. Nr 114, poz. 493 i z 1994 r. Nr 121, poz. 591) zarządza się, co następuje:

§ 1.

W rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 31 marca 1992 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych (Dz.U. Nr 35, poz. 152 i Nr 58, poz. »285, z 1993 r. Nr 42, poz. 197, z 1994 r. Nr 28, poz. 102, Nr 72, poz. 318 i Nr 120, poz. 587 oraz z 1995 r. Nr 17, poz. 81) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) Załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego rozporządzenia,
- 2) w załączniku nr 2 cz. I pkt. 1 tabel zaszeregowania stanowisk pracy otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia.

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 lipca 1995 r.

TABELE STAWEK WYNAGRODZENIA ZASADNICZEGO

I. Pracownicy bibliotek, domów kultury, ośrodków i klubów kultury, świetlic, ognisk artystycznych, galerii i centrów sztuki, ośrodków badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury, muzeów, domów pracy twórczej.

Kategoria zaszerogowania	Stawki miesięczne w złotych
I	260 -- 290
II	265 - 300
III	270 - 310
IV	275 - 320
V	280 - 330
VI	285 - 340
VII	290 - 355
VIII	295 - 380
IX	300 - 410
X	310 - 440
XI	320 - 470
XII	330 - 500
XIII	350 - 530
XIV	370 - 560
XV	390 - 590
XVI	410 - 620
XVII	430 - 660
XVIII	450-700
XIX	480 - 740
XX	510 - 780
XXI	540 - 820

**TABELA ZASZEREGOWANIA
BIBLIOTEKARSKICH STANOWISK PRACY**

I. Pracownicy działalności podstawowej

L p.	STANOWISKO	Kategoria zasze- regowania
1	2	3
1.	Starszy kustosz - dyrektor, główny instruktor - dyrektor, główny specjalista w zakresie działalności podstawowej, np. do spraw ochrony zbiorów filmowych - dyrektor, główny konserwator zbiorów filmowych - dyrektor, naczelny filmograf - dyrektor	XIX - XXI
2.	Starszy kustosz, główny instruktor, główny specjalista w zakresie działalności podstawowej, np. do spraw ochrony zbiorów filmowych, naczelny filmograf	XVIII-XIX
3.	Starszy konserwator w muzealnictwie - oraz przy badaniach i dokumentowaniu zabytków	XVI - XIX
4.	Kustosz zbioru filmowego, przy pracach bibliotecznych, w muzealnictwie oraz przy badaniach i dokumentowaniu zabytków	XV - XVI
5.	Konserwator w muzealnictwie oraz przy badaniach i dokumentowaniu zabytków	XIV-XVI
6.	Starszy specjalista w zakresie działalności podstawowej, starszy filmograf, starszy instruktor do spraw programowych filmowych, starszy konserwator taśmy filmowej	XIV-XV
7.	Starszy bibliotekarz, starszy dokumentalista, starszy konserwator przy pracach bibliotecznych, adiunkt muzealny, adiunkt konserwatorski, starszy instruktor w domu, ośrodku, klubie kultury, świetlicy, ognisku artystycznym, specjalista w zakresie działalności podstawowej w galerii i centrum sztuki, starszy renowator	XIII-XIV
8.	Starszy instruktor w galerii i centrum sztuki, renowator, specjalista w zakresie działalności podstawowej	XII-XIII
9.	Bibliotekarz, dokumentalista, konserwator przy pracach bibliotecznych, starszy asystent muzealny i kon-	XI-XIII

	serwatorski, instruktor, instruktor do spraw programowych, filmowych, renowator przyuczony, filmograf, konserwator taśmy filmowej	
10	Młodszy renowator, samodzielny referent w zakresie działalności podstawowej, przewodnik muzealny, starszy magazynier biblioteczny	X-XI
11	Asystent muzealny i konserwatorski	IX-XI
12	Młodszy bibliotekarz, młodszy dokumentalista, młodszy konserwator, młodszy instruktor, młodszy instruktor do spraw programowych, młodszy filmograf, magazynier: biblioteczny, zbiorów filmowych	IX-X
13	Starszy referent w zakresie działalności podstawowej	VIII-IX
14	Asystent, referent w zakresie działalności podstawowej	VI-VII

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA KULTURY I SZTUKI

z dnia 18 października 1995 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych.

Na podstawie art. 31 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. Nr 114, poz. 493 i z 1994 r. Nr 121, poz. 591) zarządza się, co następuje:

§ 1.

W rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 31 marca 1992 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników instytucji kultury prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych (Dz.U. Nr 35, poz. 152 i Nr 58, poz. 285, z 1993 r. Nr 42, poz. 197, z 1994 r. Nr 28, poz. 102, Nr 72, poz. 318 i Nr 120, poz. 587 oraz z 1995 r. Nr 17, poz. 81 i Nr 92, poz. 458) załącznik nr 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego rozporządzenia,

§ 2.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 października 1995 r.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z dnia 18 października 1995/poz.

TABELE STAWEK WYNAGRODZENIA ZASADNICZEGO

I. Pracownicy:

- a) bibliotek, domów kultury, ośrodków i klubów kultury, świetlic, ognisk artystycznych, galerii i centrów sztuki, ośrodków badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury, muzeów, domów pracy twórczej.
- b) działalności podstawowej, administracji, ekonomiczni i techniczni w Zamku Królewskim w Warszawie oraz Ośrodku Ochrony Zabytkowego Krajobrazu w Warszawie.

Kategoria zaszeregowania	Stawki miesięczne w złotych
I	305 - 340
II	310 - 350
III	315 - 360
IV	320 - 375
V	325 - 390
VI	330 - 405
VII	335 - 420
VIII	340 - 445
IX	350 - 480
X	360 - 515
XI	375 - 550
XII	390 - 585
XIII	410 - 620
XIV	430 - 655
XV	455 - 690
XVI	480 - 725
XVII	505 - 770
XVIII	530 - 815
XIX	560 - 860
XX	595 - 910
XXI	630 - 960

Pan/Pani
Przewodniczący Rady Miasta,
Miasta i Gminy, Gminy
Prezydent Miasta Zamościa
Burmistrz Miasta, Miasta i Gminy
Wójt Gminy
/wszyscy/

Szanowni Państwo

Posiadamy w województwie bogate dziedzictwo kulturowe. Ma ono specyficzną - lokalną tradycję twórczości, która do dziś jest kontynuowana przez liczną grupę twórców także ludowych oraz przez szeroko rozwinięty amatorski ruch artystyczny. Jest to wartość, którą musimy chronić.

Problemem szczególnej wagi jest to, że mamy małą ilość obiektów i lokali przeznaczonych wyłącznie dla potrzeb kultury, oraz dużo mniejsze, niż w województwach wysoko zurbanizowanych, możliwości pozyskania środków ze źródeł poza budżetowych.

Ogromne potrzeby i zaniedbania w kulturze przy ograniczonych możliwościach finansowych stwarzają wiele zagrożeń w tej dziedzinie życia. Z niepokojem obserwuje się tu negatywne zjawiska, które wymagają niezbędnej ochrony ze względu na uniwersalne wartości i ich znaczący udział w tworzeniu dorobku kultury narodowej.

Dotyczy to zwłaszcza:

- *najwartościowszych dla kultury narodowej zabytków architektury, sztuki sakralnej, budownictwa drewnianego, zespołów pałacowo-parkowych, zabytkowych cmentarzy oraz ruchomych dóbr kultury;*
- *całej sfery związanej z książką: stwarzanie warunków do rozwoju czytelnictwa, utrzymanie sieci bibliotek publicznych, zapewnienie stałego dopływu nowości wydawniczych;*
- *pielęgnowania tradycji historycznych regionu, twórczości ludowej i amatorskiego ruchu artystycznego;*
- *edukacji kulturalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.*

Przeobrażenia zachodzące w ostatnich latach w kulturze, poza wieloma pozytywnymi zmianami w organizowaniu działalności kulturalnej lokal-

nej społeczności, przyniosły także negatywne zjawiska, do których można zaliczyć:

- pogarszanie się stanu obiektów zabytkowych;
  - zmniejszanie sieci bibliotek publicznych (od 1990 roku zlikwidowano 21 filii bibliotecznych oraz prawie wszystkie punkty biblioteczne), w bibliotekach publicznych nastąpił radykalny spadek zakupu nowości wydawniczych oraz zmniejszenie obsady kadrowej;
  - nieprzestrzeganie przepisów prawnych w zakresie zatrudniania i wynagradzania pracowników kultury;
  - pogarszanie warunków pracy instytucji kultury, spowodowanych między innymi niewystarczającymi dotacjami, które w wielu przypadkach pokrywają tylko osobowy fundusz płac oraz koszty utrzymania obiektów, w minimalnym zaś stopniu koszty działalności podstawowej. Powoduje to spadek stałych form pracy, ograniczenie działalności edukacyjnej, zmniejszenie oferty kulturalnej oraz możliwości prezentacji dorobku zespołów amatorskiego ruchu artystycznego.
- W wielu zaś środowiskach obserwuje się przedkładanie działalności zarobkowej nad działalnością statutową instytucji.

W trosce o tę ważną sferę życia społecznego, w miarę posiadanych środków będziemy w dalszym ciągu wspierać najwartościowsze przedsięwzięcia kulturalne podejmowane przez samorządy bezpośrednio z budżetu wojewody i poprzez podległe instytucje kultury.

Przedkładając Państwu nasze spostrzeżenia, zwracamy się z apelem o szczególne zainteresowanie sprawami szeroko rozumianej kultury oraz podjęcie działań w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom występującym w tej sferze życia społecznego.

Z wyrazami szacunku

WOJEWODA ZAMOJSKI
mgr Stanisław Rapa

PRZEWODNICZĄCY
Zamojskiego Sejmiku Samorządowego
mgr Arkadiusz Bratkowski

Zamość, dnia 22 sierpnia 1995 roku.

OFERTA

Biblioteka Narodowa oferuje pakiet programowy MAK pracujący na komputerach IBM PC. Pakiet MAK jest przeznaczony do prowadzenia wszelkiego rodzaju katalogów i kartotek, w szczególności bibliotecznych. Na życzenie udostępniamy wersję demonstracyjną. Do pakietu dołączamy dokładną instrukcję obsługi.

Warunki sprzedaży są następujące:

a) cena pakietu z prawem wykorzystania na jednym komputerze: 2.000 zł (20 mln starych zł.)

b) cena pakietu z prawem korzystania na więcej niż jednym stanowisku i/lub w sieci: 2.500 zł (25 mln starych zł.)

Zmiany z a) na b) można dokonać w dowolnym czasie dopłacając różnicę.

Przy pierwszym zakupie pakietu użytkownik otrzymuje - bez dodatkowych opłat - 1 komplet instrukcji: "Pakiet MAK - obsługa bazy" oraz "Pakiet MAK - edycja i drukowanie". Cena dodatkowego kompletu instrukcji wynosi 10 zł (100 tys. starych zł.)

Zainteresowanych informujemy, że na życzenie udostępniamy nowe wersje pakietu w cenie 20 zł (200 tys. starych zł), a zmienioną i poszerzoną wersję pakietu MAK za 10% obowiązującej ceny.

Przewiduje się bonifikaty do 70% ceny.

W dniach 24.02, 31.03, 28.04, 26.05, 30.06, 29.09, 27.10, 24.11, 1995 r. od godz. 10.00 odbędą się otwarte pokazy pracy pakietu MAK w Bibliotece Narodowej w sali 3069 (III p.)

Jednocześnie informujemy, że Biblioteka Narodowa prowadzi indywidualne i grupowe szkolenia w zakresie użytkowania pakietu.

Zgłoszenia telefoniczne przyjmuje i informacji udziela:

Dział Przetwarzania Danych Biblioteki Narodowej

tel. 25-92-71 wew.526, tel/fax 25-69-47

Korespondencję prosimy kierować pod adresem:

00-973 Warszawa Al. Niepodległości 213

MAK obsługuje już ponad 300 bibliotek! - w tym ponad 150 bibliotek publicznych, około 70 bibliotek kościelnych, około 40 bibliotek fachowych

MAK to system, który pozwoli Ci usprawnić katalogowanie

MAK to opracowany w Bibliotece Narodowej w Warszawie uniwersalny pakiet obsługi tekstowych baz danych. Przeznaczony jest do prowadzenia kartotek informacyjnych na komputerach zgodnych z IBM PC pod systemem operacyjnym DOS, a także w sieci NOVELL. Jest szczególnie przydatny do prowadzenia katalogów i kartotek bibliograficznych w różnego typu bibliotekach. Może być także wykorzystywany do obsługi innych baz, np. księgi adresowej, ewidencji klientów dowolnej firmy itp.

MAK oferuje:

- Zakładanie tekstowych baz danych o dowolnej strukturze rekordów
- Modyfikację struktury bazy danych
- Zakładanie i wypełnianie indeksów według życzeń użytkownika
- Wyszukiwanie i tworzenie podzbiorów bazy
- Bieżącą aktualizację bazy danych
- Import danych do bazy i eksport danych z bazy z/do innej bazy lub zbiorów zewnętrznych w różnych formatach; w szczególności możliwy jest import danych z formatu ISIS, dBase itp.
- Opracowanie raportów z bazy danych według formatów dostosowanych do potrzeb użytkownika
- Ochronę bazy i funkcji systemu

MAK składa się z:

- Pakietu programów do zakładania i reorganizacji bazy oraz do ustawiania standardowych parametrów systemu. Programy te pracują w trybie konwersacyjnym, opierając się na bardzo rozbudowanych, ale prostych w obsłudze menu.
- Programu do wprowadzania i wyszukiwania danych z bazy oraz programu wypożyczeń. Pracują one także w oparciu o rozbudowane menu, a ponadto są wyposażone w bardzo rozbudowaną funkcję help.
- Pakietu programów do edycji i wydruku raportów zgodnie z wymaganiami użytkownika. Dla tego pakietu opracowano specjalny język służący do opisu żądanych wydruków.

MAK jest:

- Łatwy do zainstalowania...
- Łatwy do nauczania się...
- Łatwy w użyciu...
- ...i łatwy w zarządzaniu

Użytkownicy MAK-a to:

Czytelnicy

- korzystają z istniejącej bazy, tj. szukają i oglądają zawarte w bazie informacje

Bibliotekarze

- korzystają z istniejącej bazy, ale także wprowadzają do niej nowe dane, korygują błędy itp.

Administratorzy

- organizują pracę, a więc określają strukturę bazy, rodzaje indeksów, standardowe sposoby prezentacji danych na ekranie, standardowe formy wydruku i inne standardowe parametry systemu

Szczególne cechy MAK-a to:

Struktura bazy określana przez użytkownika

- liczba pól w strukturze - do 1000
- liczba pól w rekordzie - do 2000

Zmienna długość informacji

- długość rekordu - do 16 000 znaków
- nieograniczona (w ramach rekordu) długość pola

Opcjonalność i powtarzalność informacji

Dobrze zorganizowany i efektywny system indeksów

- indeks składa się z niezależnych albo połączonych pól
- liczba indeksów - do 63
- wartości w indeksach mogą mieć do 72 znaków
- możliwość podglądania innych baz, np. kartotek wzorcowych

Rozbudowany aparat do wyszukiwania

- wyszukiwanie poprzez indeksy, wartości podpól, zmienne systemowe, hierarchię itp.

- wyszukiwanie za pomocą przygotowanych wcześniej albo budowanych ad hoc zestawów pytań

- logiczne łączenie do 15 pytań prostych

Łatwy sposób wprowadzania danych

- wprowadzanie z klawiatury

- kopiowanie danych z innych baz, np. wzorcowych

- rozbudowany import danych

Możliwość różnych sposobów prezentacji danych

- liczba masek do prezentacji danych - do 32

Możliwość stosowania różnych nazw pól

- akceptowanie nazw wg standardu MARC

- akceptowanie nazw określonych przez użytkownika

Przyjazny sposób obsługi wypożyczeń

- wypożyczenia, rezerwacja, zwroty, monity, prolongaty

- rozbudowana statystyka

Rozbudowany aparat do przygotowania wydruków

- drukowanie wg wymagań użytkownika

- współpraca z profesjonalnymi programami składu tekstu (np. TeX)

- jednokrotne przygotowanie formatu do wydruku

- wielokrotne korzystanie z tego formatu dla automatycznego formatowania wydruków

Przyjazny dla użytkownika sposób współpracy

- procedury typu bat

- czytelne menu

- rozbudowana funkcja help, dla której użytkownik może przygotować własne teksty

Łatwe tworzenie baz pochodnych

- kopiowanie struktury bazy lub wybranych elementów

MAK umożliwi ci stworzenie własnej, tekstowej bazy danych

MAK teraz:

Wśród ponad 350 użytkowników systemu MAK (poza Biblioteka Narodową) należy wymienić liczne biblioteki publiczne, pedagogiczne, uniwersyteckie oraz sieć bibliotek kościelnych FIDES, które wykorzystują MAK-a nie tylko do prowadzenia katalogów książek i czasopism, ale także do ewidencji prac magisterskich itp.

Kilkadziesiąt zastosowań MAK-a w Bibliotece Narodowej obejmuje między innymi "Przewodnik Bibliograficzny" (około 100 tys. opisów z okresu 9 lat), "Bibliografię Wydawnictw Ciągłych" (wkładka do PB), BABIN, "Bibliografię Książek Podziemnych", słownik haseł przedmiotowych, zasoby czytelnicy, ewidencje zbiorów specjalnych (rękopisy, pamiętniki, zbiory muzyczne, stare druki itp.)

...i w przyszłości:

Pakiet MAK jest cały czas udoskonalany i rozbudowywany

Wymagania techniczne:

- Dowolny komputer (szybkość działania systemu zależna od szybkości komputera) + program generujący polskie litery
- Dowolna drukarka (z możliwością drukowania polskich liter)
- Wielkość pamięci dyskowej dostosowana do przewidywanej wielkości bazy (lub baz); dla porównania: jeden rocznik pełnych opisów "Przewodnika Bibliograficznego" wymaga 20 MB. Programy systemu MAK zajmują około 1 mega. MAK może pracować w sieci Novell, chociaż nie jest typowym programem sieciowym; równocześnie może wiele osób wprowadzać dane do tej samej bazy lub je modyfikować.

Konsultacji udziela:

*Dział Przetwarzania Danych Biblioteki Narodowej
00-973 Warszawa Al. Niepodległości 213
tel/fax 25-96-47*

OFERTA BIBLIOTEKI NARODOWEJ

Uprzejmie informujemy, że z dniem 5 stycznia 1995 r. udostępniamy zainteresowanym serwisy informacyjne na nośnikach elektronicznych

1. Przewodnik Bibliograficzny (PB)

Udostępniamy dane PB poczynając od 1986 r. oraz dane bieżące na 1995 r. Jeden rocznik zawiera średnio 11 tys. opisów w formacie MARC-BN. Cena danych PB zapisanych na dyskietce wynosi 5 gr za 1 opis. Dane bieżące PB za 1995 r. są udostępniane w rocznym abonamencie realizowanym w cyklu miesięcznym. Stosujemy upusty cenowe do 80%.

Od lutego 1995 r. udostępniamy bazę PB zapisana na CD-ROM. Pierwsza edycja zawiera 98 tys. opisów bibliograficznych za lata: 1986 - 30 listopada 1994 r. Każda następna edycja CD-ROM będzie aktualizacją półroczną edycji poprzedniej. Cena bazy PB zapisanej na CD-ROM wynosi 600 zł za 1 dysk. Użytkownicy, którzy zakupili dane retrospektywne PB na dyskietkach za okres 5 lat i dłuższy, mogą kupić CD-ROM za 70 zł, a ci którzy zakupili dane za okres 3 i 4 lat mogą kupić za cenę 120 zł. Stosujemy upusty cenowe do 20%.

2. Bibliografia Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł (BWC).

Udostępniamy dane BWC zapisane w formacie MARC-BN na dyskietkach za lata 1992-1994, w rocznym abonamencie realizowanym kwartalnie. Jeden rocznik zawiera około 700 opisów. Cena danych BWC wynosi 5 gr za 1 opis. Stosujemy upusty cenowe do 60%.

3. Bibliografia Książek Podziemnych (BKP).

W II półroczu 1995 r. będą udostępniane na dyskietkach dane BKP zapisane w formacie MARC-BN z lat 1976-1989. Zbiór zawiera około 6,5 tys. opisów. Cena danych BKP wynosi 5 gr za 1 opis. Stosujemy upusty cenowe do 50%.

4. Polskie Wydawnictwa Ciągłe - opisy przekazywane do Międzynarodowego Systemu w Paryżu (ISSN).

Udostępniamy na dyskietkach opisy ISSN z lat 1701-1994 zapisane w formacie MARC-ISDS. Zbiór zawiera około 8 tys. opisów, średni roczny przyrost wynosi około 1 tys. opisów, aktualizacja - raz w roku. Cena pierwszego zakupu wynosi 400 zł. Cena wersji zaktualizowanej wynosi 200 zł. Stosujemy upusty cenowe do 50%.

5. Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (BABIN).

W II półroczu udostępnimy na dyskietkach dane BABIN zapisane w formacie MARC-BN z lat 1993-1994. Zbiór zawiera około 300 opisów artykułów z czasopism zagranicznych. Cena danych BABIN wynosi 10 gr za 1 opis.

6. Słownik Języka Hasel Przedmiotowych BN (SJHP BN)

Zawiera około 12 tys. rekordów w postaci artykułów przedmiotowych. Podstawę stanowi zasób katalogu przedmiotowego BN, wzbogacony o tematy przeznaczone dla katalogu centralnego czasopism polskich. Dane SJHP BN są udostępniane na dyskietkach:

- w postaci bazy dla użytkowników mających pakiet MAK,
- w postaci zbioru tekstowego dla pozostałych użytkowników.

Przewidywana aktualizacja raz w roku. Cena danych SJHP BN wynosi 150 zł za całość przy jednorazowym zakupie oraz 75 zł przy zakupie powtórny wersji zaktualizowanej. Stosujemy upusty cenowe do 40%.

UWAGA! Do ceny danych doliczamy koszt nośnika elektronicznego oraz porto pocztowe.

Zamówienia na dane prosimy kierować pod adresem:

Biblioteka Narodowa

Dział Przetwarzania Danych

00-973 Warszawa Al. Niepodległości 213

Tel. 25-92-71 do 79 wew. 526

tel/fax 25-96-47

Biblioteka Narodowa zastrzega sobie możliwość zmiany cen i wysokości stosowanych upustów.

OFERTA KOMPUTERYZACJI BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

Dla kogo LIBRA

Oferujemy Państwu system LIBRA obsługujący kompleksowo biblioteki publiczne: miejskie, gminne, dzielnicowe, również z filiami. Komputeryzacją bibliotek zajmujemy się od pięciu lat. Specjalizujemy się w oprogramowaniu wyłącznie dla bibliotek.

Jak działa? System jest przystępny i prosty w obsłudze. Osoba bez żadnego przygotowania w obsłudze mikrokomputerów potrafi w krótkim czasie opanować sprawne operowanie programem.

Bardzo duży nacisk położony został na uzyskanie wysokiej sprawności systemu, szczególnie w obsłudze często wykonywanych, rutynowych funkcji, jak obsługa wypożyczeń oraz przeszukiwania katalogów.

System po zainstalowaniu jest natychmiast gotowy do prowadzenia wdrożenia, czyli tworzenia bazy danych.

Zgodny z normami

Stosowane w systemie zasady opisu bibliograficznego są zgodne z normą PN-82/N-01152. Opisy bibliograficzne wykonywane są na drugim stopniu szczegółowości uzupełniane automatycznie przez system o znaki umowne.

System LIBRA posiada możliwości przyjmowania danych z różnych źródeł, oferujących serwisy bibliograficzne w formacie MARC. Gwarantujemy możliwość współpracy z innymi automatycznymi systemami bibliotecznymi. Firma nasza pilnie obserwuje wszystkie zmiany norm bibliotecznych i swoje systemy dostosowuje do nich.

Najważniejsze funkcje i możliwości

System LIBRA posiada wszystkie funkcje niezbędne w bibliotece.

Moduł opracowania

Posiada gotowe formularze dostosowane do potrzeb biblioteki. Jednokrotne wprowadzenie opisu bibliograficznego książki automatycznie umieszcza ją we wszystkich katalogach i odpowiedniej księdze inwentarzowej. Automatycznie tworzone są wszelkie katalogi: alfabetyczny, tytułowy, przedmiotowy, UKD. System prowadzi do 10 ksiąg inwentarzowych wraz z odpowiednimi rejestrami ubytków.

Dodatkowo proponujemy korzystanie z gotowych opisów bibliograficznych, które znacznie przyspieszą i ułatwią wdrożenie systemu. Możliwe jest korzystanie z pełnej bazy Przewodnika Bibliograficznego Biblioteki Narodowej wydanej na CD-ROM lub dyskietkach w celu opracowania zbiorów.

Moduł wyszukiwania

Możliwe jest bardzo szybkie wyszukiwanie informacji w katalogach i wolniejsze wg dowolnego ciągu tekstowego w opisach bibliograficznych.

System posiada możliwość utworzenia słownika haseł wzorcowych dla księgozbioru oraz dla kartoteki zagadnieniowej.

Zestawienia bibliograficzne tworzone są na podstawie księgozbioru i kartoteki zagadnieniowej.

Moduł udostępniania

Bardzo sprawna rejestracja wypożyczeń i zwrotów.

Rejestr czytelników zawiera wszystkie niezbędne dane o czytelnikach jakie biblioteka musi zgromadzić. Posiada prawidłowy podział czytelników na odpowiednie grupy.

Moduł kontroli czytelników

Prowadzone są automatycznie rejestry wypożyczeń i rejestry zaległości. Drukować można gotowe upomnienia w standardowej formie gotowej do wysyłki. Automatycznie naliczane są kary za przetrzymywanie książek.

Moduł statystyk

Statystyki są zgodne z wymogami dziennika biblioteki publicznej i prowadzone w całości automatycznie z możliwością oglądania na ekranie lub wydruku.

Moduł wydruków

Można wykonywać wydruki kart katalogowych, książ inwentarzowych, rejestrów ubytków, protokołów nabytków, upomnień, statystyk, zestawień bibliograficznych i innych dokumentów.

Moduł do wykonywania skontrum

Znacznie przyspiesza i ułatwia inwentaryzację księgozbioru w bibliotece. Zgodny jest z instrukcją MKiS w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych.

Moduł zabezpieczeń

W celu ochrony danych przed utratą spowodowaną przypadkami losowymi i awarią sprzętu, dostarczono mechanizmy automatycznego składowania i odtwarzania zawartości bazy danych.

Moduł wymiany informacji

Dzięki wbudowanym w system mechanizmom łatwej wymiany informacji możliwa i celowa jest współpraca bibliotek. Wszystkie biblioteki posiadające system LIBRA lub MOL mogą wprost wymieniać się kartotekami zagadnieniowymi, opisami bibliograficznymi księgozbioru.

System LIBRA przejmuje opisy bibliograficzne z pakietu MAK. Możliwe jest również na życzenie przejmowanie danych z ISIS`a lub innych komputerowych systemów bibliotecznych.

Moduł obsługi kodów kreskowych

Kody kreskowe w bibliotece z systemem LIBRA są wykorzystywane do automatycznej identyfikacji zbiorów (książek i innych inwentaryzowanych materiałów bibliotecznych) oraz identyfikują karty czytelników przy wypożyczeniach.

Praca w sieci

System LIBRA pracuje w sieci typu Novell, Lantastic. W instalacjach sieciowych stosuje się ograniczenia w dostępie różnych użytkowników. Praca systemu pod innym oprogramowaniem sieciowym niż powyższe jest możliwa po indywidualnym uzgodnieniu.

Wymagania sprzętowe

System pracuje z typowym sprzętem mikrokomputerowym klasy IBM PC wyposażonym w dysk twardy. Praktycznie nie istnieją ograniczenia co do wielkości księgozbioru i kartoteki zagadnieniowej. Np. dysk twardy o pojemności 300 MB wystarczy z zapasem dla księgozbioru powyżej 120 tys. wol. Większe księgozbiory wymagają odpowiednio zwiększenia pojemności dysku twardego. Natomiast sprawność działania systemu LIBRA jest zawsze bardzo dobra, nawet przy bardzo dużych księgozbiorach.

Przykładowy sprzęt komputerowy:

486DX 33MHz, monitor VGA mono, 4MB RAM

Zalecamy drukarki biurowe, trwałe, pozwalające na wydruk kart katalogowych na kartonie.

Zasady sprzedaży

Pisemne zamówienia na system biblioteczny LIBRA prosimy kierować na adres firmy:

MOL - Systemy informatyczne

ul. Zygmunta Augusta 3-5-7

81-359 Gdynia tel (0-58) 203953 lub (0-58) 218021 w.274

Zamówienia realizujemy w terminie 7 dni od daty otrzymania.

Możliwe są również zamówienia telefoniczne.

Sprzedaż systemu prowadzona jest w postaci licencji. Dostarczane są: dyskietki z systemem, obszerny podręcznik użytkownika oraz klucz zabezpieczający przed nielegalnym kopiowaniem.

Oprogramowanie obsługi biblioteki wyposażone jest w program instalacyjny i automatycznie instaluje się na pojedynczym komputerze.

Oprogramowanie wysyłamy pocztą (koszt przesyłki ponosi firma MOL).

Oprogramowanie dostarczane jest standardowo na dyskietkach 3.5", 1,44 MB.

W przypadku konieczności dostarczenia na dyskietkach 5.25", fakt ten należy zaznaczyć składając zamówienie.

Cennik oprogramowania:

CENA SYSTEMU OBEJMUJE WSZYSTKIE MODUŁY

- Cena systemu LIBRA w wersji jednostanowiskowej wynosi: 1.500 zł (licencja na jeden komputer) - płatność przelewem po otrzymaniu systemu.

- Cena systemu w wersji sieciowej: 1.500 zł + 30% ceny podstawowej dla drugiej końcówki, 20% dla trzeciej i 10% dla każdej następnej równouprawnionej.

Ceny te dotyczą końcówek dla bibliotekarzy tj. końcówek równouprawnionych, na których możliwe jest pełne korzystanie z systemu LIBRA. Ceny powyższe nie obejmują kosztu instalacji wersji sieciowej u Użytkownika, który jest uzgadniany.

- System na końcówki ograniczone do przeglądania katalogów dla czytelników tzw. KATALOG - dodawany jest dla użytkowników systemu LIBRA bezpłatnie na dowolną ilość komputerów.

Ponadto oferujemy:

- czytnik kodów kreskowych np. CCD - cena: 1.078 zł zależna od kursu dewizowego złotówki (cena aktualna w czerwcu'95)

- nalepki kodowe na książki - cena: 14 zł za 1000 sztuk,

- karty biblioteczne z kodami kreskowymi - cena: 3 zł 50 gr za 100 kart.

Gwarancja

Firma MOL udziela bezterminowej gwarancji na oprogramowanie biblioteczne. Udzielamy zawsze bezpłatnych konsultacji telefonicznych podczas wdrażania i użytkowania naszego systemu. System LIBRA jest stale rozwijany, o nowych funkcjach systemu będziemy informować Państwa i gwarantujemy możliwość zakupu nowych wersji oprogramowania po cenie nie przekraczającej 15% obowiązującej ceny. W pierwszym roku użytkowania nowe wersje systemu są dostarczane bezpłatnie.

KRONIKA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

WOJEWÓDZTWA ZAMOJSKIEGO

I półrocze 1995 r.

ZAMOŚĆ

styczeń

- cotygodniowy cykl spotkań czwartkowych osób niewidomych i niedowidzących w świetlicy PZN organizowanych przy współudziale Filii Nr 3.
- konkurs plastyczny ph. "Zimowe pejzaże" - Filia Nr 1
- konkursy zabawowe: "Rysujemy z zamkniętymi oczami", "Zagadki pantomimiczne" oraz plastyczny ph. "Kim chciałbyś zostać"-Filia Nr 2
- montaż twórczości bożonarodzeniowej ph. "Śpij Dziecino Mała" - przygotowany przez D.Wójcik - kierownika Filii Nr 3 i niewidomych zrzeszonych w PZN
- "Bohaterowie książek A.Lindgren" - Konkurs plastyczny - Filia Nr 9

luty

- konkurs czytelniczy dla dzieci pt. "Czy znasz te zwierzęta"-Filia Nr 1
- konkurs plastyczny związany z tradycją walentynek - Filia nr 1
- "Ferie w bibliotece" - w ramach których zorganizowano zajęcia z wypoczywającymi dziećmi, m.in. 18 konkursów czytelniczych, plastycznych i zabawowych, z których najciekawszymi okazały się "Skąd znam tę twarz" i "Najciekawsze zabytki Zamościa" - plastyczne, "Dyktando na wesoło" - czytelniczy oraz zabawowe "Wyścig syjamskich bliźniąt", "Wesoły tor przeszkód", "Rysowanie wg opisu", "Fałsz czy prawda" i in.
- montaż twórczości religijnej ph."Boże pełen w niebie chwały" z okazji wizyty w PZN księdza biskupa - Filia Nr 3
- konkurs najstarszej kolędy i pastorałki pt. "Bóg się rodzi" - dla niewidomych - Filia Nr 3
- konkurs plastyczny pt."Malowanie z zamkniętymi oczami"-Filia Nr 4
- "Jak wyobrażam sobie ferie zimowe" - konkurs plastyczny dla dzieci - Filia Nr 5

- "Zagadki i rebusy o starożytnej Grecji", "W dolinie Muminków" - konkursy dla dzieci - Filia Nr 8

- konkursy plastyczne "Plastelinowe postacie z bajek W.Disneya" oraz "Walentynki - Dzień Zakochanych" - laurki i serduszka - Filia Nr 9

- Spotkania biblioteczne podczas ferii: "Zgaduj-zgadule do bajek W.Disneya", "Zaproszenie do czytelnicy - korzystanie ze słowników i encyklopedii", "Czytanie i opowiadanie bajek" - Filia Nr 9

- konkurs ph. "Najzabawniejszy dowcip o szkole lub feriach" oraz "Zimowe zabawy na śniegu" - Filia nr 10

marzec

- Ogólnowojewódzkie Seminarium Bibliotekarzy ph. "Komputeryzacja bibliotek publicznych" z udziałem Jerzego Maja - pracownika naukowego Biblioteki Narodowej i kierownika Instytutu Książki i Czytelnictwa oraz przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu

- cykl wycieczek do biblioteki uczniów szkół podstawowych ph. "Co to jest biblioteka i po co do niej przychodzimy" - Filia nr 2

- konkurs plastyczny ph. "Portret Chopina" - Filia Nr 9

kwiecień

- konkurs plastyczny dla dzieci na najładniej wykonaną pisanek wielkonożną - Filia Nr 1

- konkursy czytelnicze ph. "Czy warto być mądrym", "Czy znamy lektury szkolne", "Składamy przysłowia", plastyczny ph. "Wycieczka do ZOO" oraz zabawowy "Odgadujemy przysłowia" - Filia Nr 2

- "Świąteczne koszyki" - konkurs plastyczny - Filia Nr 9

- "Projektowanie okładki do wybranej książki" - Filia Nr 11

- "Testy i zgadywanki przyrodnicze" -konkurs dla dzieci - Filia Nr 4

maj

- konkurs plastyczny ph. "Przygoda z książkami Adama Bahdaja" - Filia Nr 1

- spotkania autorskie z pisarzami dla dzieci i młodzieży: Januszem Domagalikiem i Zdzisławem Nowakiem - Filia Nr 2, 8, 11.

- wycieczki przedszkolaków do biblioteki z cyklu "Co to jest biblioteka i po co do niej przychodzimy" - Filia Nr 2
- konkursy czytelnicze z zakresu znajomości lektur szkolnych i bajek - Filia Nr 2
- ogłoszono wojewódzki konkurs dla dzieci i młodzieży szkolnej ph. "Moja mała ojczyzna"

czerwiec

- "Wakacyjny konkurs literacki dla dzieci" - na własną twórczość literacką - Filia Nr 2
- konkursy plastyczne: ph. "Ilustracja do ulubionej książki" oraz "Gdzie spędzę wakacje" - Filia Nr 2
- Imprezy biblioteczne dla dzieci m.in. "Chodzę z książką", "Grająca paczka", "Czy wiesz co to za obrazek" itp. - Filia Nr 2
- konkurs dla niewidomych ph. "Wspomnij mnie - piosenki mojej młodości" - Filia Nr 3
- na emyrturę odeszła p.Emilia Puzio - kierownik Filii Nr 6, kierownictwo objęła p.Beata Węclawik - dotychczas pracująca w Filii Nr 10.
- Poranki z bajką - cykl 6 spotkań z bajką wyświetlaną z kaset video - Filia Nr 8
- "Ziemia, planeta ludzi w oczach dziecka" - konkurs plastyczny - Filia Nr 9
- "Dzień Dziecka w bibliotece" - mini konkurs literacki oraz projekcja bajek video - Filia Nr 11
- impreza biblioteczna, w ramach której: konkurs na piękne czytanie i opowiadanie; projekcja filmu dla dzieci oraz konkursy plastyczne ph. "Z książką na wakacja" i "Jestem postacią z książki". - Filia nr 11
- ogłoszenie "Wojewódzkiego konkursu na tomik poezji" - rozstrzygnięcie w listopadzie br.

ALEKSANDRÓW

maj

- spotkania autorskie z Ewą Nowacką i Zbigniewem Dmitrocią - pisarzami dla dzieci

czerwiec

- konkurs literacki na znajomość twórczości J.Tuwima

BELŻEC

styczeń

- odejście na emeryturę długoletniego bibliotekarza GBP - p.Eugeniusza Jacucha.

kwiecień

- przeniesienie biblioteki gminnej z lokalu prywatnego do budynku Urzędu Gminy

maj

- założenie teatrzyku żywego planu - GBP

BIŁGORAJ

styczeń

- konkurs recytatorski pt. "Wiersze o Warszawie" - Filia Nr 1

marzec

- utworzenie Filii Nr 4 (publ.)

kwiecień

- spotkanie młodzieży z p.J.Różańską - była więźniarką Majdanka, działaczką społeczną - Filia Nr 1

kwiecień/czerwiec

- "Ulubieni bohaterowie moich książek" - konkurs MBP /kwiecień

maj

- spotkanie z radnym Rady Miejskiej, lekarzem pediatrą - p.J.Kowalskim

czerwiec

- Filię Nr 1 przeniesiono do Szkoły Podstawowej Nr 5
- Filia Nr 2 przeniesiona do lokalu Szkoły Muzycznej (pomieszczenia po Filii Nr1)

BISZCZA

styczeń

- spotkanie z kolędą dla dzieci i młodzieży

luty

- cykl imprez związanych z akcją Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy

marzec

- impreza na powitanie wiosny połączona z topieniem Marzanny

kwiecień

- Turniej recytatorski im. B. Leśmiana - eliminacje gminne
- konkurs plastyczny ph. "Moja ilustracja do książki o wakacjach"

DOŁHOBYCZÓW

styczeń/marzec

- konkursy o zasięgu gminnym: "Warszawa moja stolica", "Tuwim dzieciom" - recytatorski, "Konkurs recytatorski im. B. Leśmiana" - eliminacje gminne

luty

- cykl konkursów rysunkowych w ramach ferii zimowych ph. "Poznajemy świat baśni - FB Hulcze

marzec/maj

- cykl konkursów czytelniczych ph. "Wiem wszystko o kobietach", "Korczak - wielki przyjaciel dzieci", "Lektury, które przeczytaliśmy" - FB Hulcze
- "Portret mojej mamy" - konkurs plastyczny - FB Hulcze

kwiecień

- konkurs plastyczny ph. "Wielkanocne pisanki" - FB Przewodów

maj

- szkolenie bibliotekarzy rejonu hrubieszowskiego nt. "Edukacja ekologiczna" połączone z obchodami Dnia Bibliotekarza
- cykl konkursów czytelniczych dla kl. V-VII "Lektury, które przeczytaliśmy".

czerwiec

- inscenizacja bajki "Jest taki kwiat" - z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka - FB Przewodów
- cykl spotkań dzieci w bibliotece: w programie gry i zabawy sprawnościowo-umysłowe - FB Przewodów

FRAMPOL

maj

- szkolenie bibliotekarzy rejonu biłgorajskiego połączone z uroczystymi obchodami Dnia Bibliotekarza - MGBP
- akademia z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka - Filia dla dzieci

GORAJ

luty

- konkurs plastyczny ph. "Mieszko I - początki państwa polskiego" - GBP

kwiecień

- konkurs recytatorski im. B.Leśmiana - eliminacje gminne

czerwiec

- udział w otwarciu zbiornika wodnego

HORODŁO

marzec

- akademia z okazji Dnia Kobiet z udziałem teatryku "Stokrotki" działającego przy bibliotece w Strzyżowie.
- uroczyste topienie Marzanny połączone z przemarszem ulicami Strzyżowa dzieci w strojach kart tytułowych książek - FB Strzyżów

maj

- cykl mini-konkursów ph. "Czy znasz swoje lektury" - GBP
- cykl lekcji bibliotecznych dla uczniów z kl. IV-V - GBP
- "Mój przyjaciel" - konkurs plastyczny dla dzieci

- uroczyste obchody Dnia Matki przygotowane przez dzieci z zespołu "Stokrotki" - FB Strzyżów

HRUBIESZÓW

luty

- spotkania autorskie z Waldemarem Michalskim i Zbigniewem Strzałkowskim w szkołach średnich - organizator MBP
- Dni Kultury Chrześcijańskiej - promocja tomiku poetyckiego Stanisławy Burdy "Święci odchodzą" - MBP

czerwiec

- kiermasz wydawnictw Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego, "Norbertinum" i tomików poezji miejscowych poetów - MBP
- zakończenie konkursu regionalnego ph. "Moja mała ojczyzna" - Filia Nr 1

JARCZÓW

luty

- cykl imprez rekreacyjno-umysłowych zorganizowanych w ramach akcji "Ferie '95"

kwiecień

- "Malowanie pisanek" - konkurs plastyczny - GBP

maj

- spotkanie autorskie z pisarką dla dzieci i młodzieży - Ewą Nowacką - GBP

czerwiec

- łączenie biblioteki z GOK

JÓZEFÓW

marzec

- wieczór poetycki w wykonaniu młodzieży Liceum Ogólnokształcącego - MGBP

kwiecień

- połączenie biblioteki z GOK

maj

- spotkanie autorskie ze Z.Dmitrocią

KOMARÓW

luty

- "Ferie '95 w bibliotece" - cykl imprez rekreacyjno-umysłowych dla dzieci i młodzieży - GBP

marzec

- "Wiosna blisko" - inscenizacja na powitanie wiosny - GBP

maj

- apel z okazji rocznicy ogłoszenia Konstytucji 3-go Maja - GBP
- montaż poetycki z okazji Dnia Matki

KSIEŻPOL

luty

- konkurs rysunkowy ph. "Rysuję z wyobraźni" - GBP

marzec

- konkurs rysunkowy ph. "Ilustracje do przeczytanych bajek"

kwiecień

- konkurs czytelniczy ph. "Kto czyta, ten wie"

ŁASZCZÓW

styczeń

- likwidacja FB w Nabrożu - księgozbiór zabezpieczyła GBP

marzec

- Konkurs recytatorski im. B.Leśmiana - eliminacje gminne - GBP

maj

- spotkania autorskie z pisarką dla dzieci Ewą Nowacką oraz poetą Andrzejem J.Misiurą

ŁUKOWA

styczeń

- wieczór literacki ph. "Mojej babci, mojemu dziadziowi" - GBP

- pogadanka nt. "Czy widzieliście już nowe pieniądze" - GBP

luty

- "Zgadnij kim jestem" - zabawa literacka - GBP

marzec

- pogadanka nt. "Wiosna na polu, na łące i w lesie" - GBP

kwiecień

- pogadanka ph. "Bardzo ważny tydzień" - z okazji tygodnia czystości wód - GBP

maj

- pogadanka nt. "Dlaczego obchodzimy Dzień Matki" - GBP

MAJDAN GÓRNY

marzec

- konkurs plastyczny ph. "Ptaki wiosny - Bocian" - FB Łaszczówka

maj

- spotkania autorskie z poetą A.J.Misiurą - FB Łaszczówka, FB Podhorce

- szkolenie bibliotekarzy rejonu tomaszowskiego nt. "Edukacja ekologiczna" - połączonego z obchodami Dnia Bibliotekarza - GBP Majdan Górny

czerwiec

- cykl konkursów błyskawicznych na zakończenie Rajdu Kałamarza zorganizowanego z okazji Dnia Dziecka - FB Łaszczówka

MIĄCZYN

styczeń/czerwiec

- cykl wieczorów bajek (2 razy w miesiącu GBP Miączyn, FB Horyszów Ruski)

- cykl wycieczek do biblioteki poświęconych zwiedzaniu wystaw połączonych z projekcją filmów związanych z tematem wystawy

maj

- spotkania autorskie z poetą Andrzejem J.Misiurą w Miączynie i Zawalowie - GBP Miączyn

MIRCZE

styczeń

- inscenizacja baśni Andersena "Dziewczynka z zapalkami" z udziałem dzieci i kobiet KGW - GBP

marzec

- konkurs recytatorski im. B.Leśmiana - eliminacje gminne - GBP

kwiecień

- impreza patriotyczna z okazji 50 roczn. śmierci Stanisława Basaja, pseud. "Ryś" - FB Kryłów

maj

- konkurs czytelniczy "Z lekturą szkolną na wesoło" - FB Stara Wieś

NIELISZ

maj

- "Kolorowy świat książki"- konkurs plastyczny i pokonkursowa wystawa prac

- cykl konkursów błyskawicznych ph. "Państwowe święta majowe", "Witold Gombrowicz - życie i twórczość", "Trudne wyrazy" (quiz), "Miejsca po których stąpasz" (historia i współczesność swojej miejscowości i gminy)

OBSZA

luty

- cykl imprez bibliotecznych ph. "Poranek baśni Andersena" - GBP

kwiecień

- apel w Szkole Podstawowej w Obszy ph. "Przez świat idące wołanie" - w związku z obchodami Miesiąca Pamięci Narodowej - GBP

POTOK

luty

- "Ferie z książką" - cykl imprez bibliotecznych dla dzieci - GBP

maj

- spotkanie autorskie z Ewą Nowacką

RACHANIE

luty

- "Ferie '95 w bibliotece" - cykl imprez rekreacyjno-umysłowych - GBP

RADECZNICA

marzec

- wieczór opowiadań poświęcony Marii Konopnickiej - FB Gorajec

maj

- spotkanie autorskie z pisarzem dla dzieci i młodzieży Zdzisławem Nowakiem.

SITANIEC

luty

- Ferie w bibliotece - we wszystkich filiach (najaktywniejsza FB Mokre) - liczne konkursy, czytanie bajek, gry i zabawy ruchowo-planszowe, na zakończenie ferii impreza biblioteczna dla dzieci - wiersze, piosenki, muzyka oraz poczęstunek

kwiecień

- Turniej Sztuki Recytatorskiej im. B. Leśmiana

maj

- III Turniej Szachowo-warcabowy - o zasięgu gminnym zorganizowany w FB Zawada

SITNO

styczeń/marzec

- cotygodniowe spotkania dzieci (we wtorki). Czytanie bajek, zgaduj-zgadule, konkursy rysunkowe itp.

- konkurs ph. "Najaktywniejszy czytelnik w okresie ferii".

kwiecień

- "Najładniejsza pisanka" - konkurs plastyczny

- czytanie bajek dla najmłodszych

maj/czerwiec

- zajęcia k-o z dziećmi w określone dni: czytanie bajek, konkursy, zgaduj-zgadule, wystawy prac pokonkursowych itp.

STARY ZAMOŚĆ

- zatrudniono nowego pracownika w FB Udrycze obsługiwanej dotychczas przez pracownika GBP

SUCIEC

styczeń

- spotkanie z twórcą ludowym Marią Maziec - wycinanie serwetek papierowych - GBP

kwiecień

- spotkanie z twórcą ludowym - Anielą Wdowiak - malowanie pisanek - GBP

maj

- montaż słowno-muzyczny nt. "Konstytucja 3-go Maja" - GBP

- spotkanie autorskie z A.J.Misiurą

SZCZEBRZESZYN

maj

- reaktywowano działalność zawieszoną od 5 lat FB w Brodach Małych. Biblioteka obsługiwana jest przez jedną z pracownic MGBP we czwartki i niedziele w g. 12.00-15.00

TARNAWATKA

maj

- spotkania autorskie z Januszem Domagaliakiem i Andrzejem J.Misiurą - GBP

TARNOGRÓD

styczeń

- wieczór baśni ph. "Wagon pocztowy" - MGBP

marzec

- połączenie MGBP z GOK
- wieczór baśni H.Ch.Andersena

kwiecień

- turniej wiedzy o Tarnogrodzie
- spotkanie z kombatantami - MGBP

maj

- impreza środowiskowa nt. "Konfederacja Tarnogrodzka"
- spotkanie z Ewą Nowacką - pisarką dla dzieci
- Świętojańska Noc Poetów (spotkania m.in. z Z.Dmitrocią, J.Grupińskim, kiermasz książek, konkurs plastyczny, wystawa pokonkursowa itp.)

TELATYN

styczeń

- założenie Koła Przyjaciół Biblioteki - GBP

marzec

- konkurs plastyczny "Prezent dla kobiet" - GBP

maj

- spotkanie autorskie z poetą A.J.Misiurą - GBP

TERESZPOL

maj

- impreza biblioteczna dla zaproszonych mam z okazji Święta Matki - GBP

TRZESZCZANY

luty

- impreza choinkowa dla przedszkolaków - GBP

marzec

- Konkurs recytatorski im. B.Leśmiana - eliminacje gminne - GBP

maj

- uroczyste obchody rocznicy Konstytucji 3-go Maja - GBP - loteria fantowa
- spotkania autorskie z poetką A.J.Misiurą w Trzeszczanach i Mołodytyczach
- cykl lekcji bibliotecznych z zakresu przysposobienia bibliotecznego dla uczniów szkoły podstawowej.

TUROBIN

- zlikwidowano Oddział dla dzieci

TYSZOWCE

maj

- loteria fantowa i kiermasz książki - GBP
- spotkanie autorskie z pisarką dla dzieci Ewą Nowacką

czerwiec

- loteria fantowa i kiermasz książek - Tyszowce, Wakijów

UCHANIE

luty

- pogadanka nt. "Szkoła i nauczanie w latach okupacji w Jarosławcu" - FB Jarosławiec

kwiecień/maj

- cykl wystaw ze zbiorów bibliotekarza - kolekcjonera Jana Czyżewskiego: "Katyńskie dokumenty", "Kościuszko pod Raclawicami", "Staszic i jego działalność", "Stare książki i czasopisma - zbiory biblioteki", "Zbiory dr. Czarneckiego z Krakowa" (głównie exlibrisy) - FB Jarosławiec

- spotkanie autorskie z Januszem Domagalikiem

ULHÓWEK

styczeń

- likwidacja FB w Wasylowie - księgozbiór zabezpieczyła GBP

maj

- spotkanie autorskie z pisarzem dla młodzieży - Januszem Domagalikiem

WERBKOWICE

marzec

- "Barwy wiosny" - konkurs plastyczny - GBP

- "100 pytań o pisarzach" oraz "Życiorysy historyczne i literackie - legendarni Ziemi Lubelskiej" - konkursy czytelnicze - GBP

- udział w Ogólnopolskim Konkursie Literackim dla dzieci im. Agnieszki Bartol - FB Hostynne

kwiecień

- konkurs plastyczny na najpiękniejszą pisanek wielkanocną

WYSOKIE

maj

- spotkanie autorskie z pisarzem dla dzieci Zdzisławem Nowakiem

ZAKRZEW

luty

- "Ferie w bibliotece" - gry i zabawy, konkursy, quizy, zgaduj-zgadule ze znajomości lektur szkolnych - GBP

marzec

- "Julian Tuwim" - konkurs czytelniczy - GBP

kwiecień

- pogadanka nt. "Obyczaje wielkanocne" - GBP

maj

- spotkanie autorskie z pisarzem Zdzisławem Nowakiem
- konkurs błyskawiczny "Środowisko i człowiek" - GBP

ZWIERZYNIEC

maj

- szkolenie bibliotekarzy rejonu zamojskiego nt. "Edukacja ekologiczna" - połączone z obchodami Dnia Bibliotekarza

ŻÓŁKIEWKA

styczeń

- II Festiwal Kolęd, Pastorałek i Jasełek
- Spotkanie seniorów przy opłatku
- Spotkanie kombatantów przy opłatku
- Impreza choinkowa dla dzieci

marzec

- Święto Kobiet dla Zespołów Śpiewaczych
- Święto Kobiet dla senierek z organizacji kombatantów
- Turniej sztuki recytatorskiej im. B. Leśmiana - eliminacje gminne

maj

- Obchody Rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3-go Maja - uroczystości pod pomnikiem poległych w Żółkiewce, msza święta oraz festyn majowy

- uroczysta akademia z okazji Dnia Matki - występy dziecięcego zespołu tańca ludowego, montaż słowno-muzyczny w wykonaniu dzieci, spotkanie przy herbacie mam i dzieci

czerwiec

- Dzień Dziecka - gry i zabawy ruchowo-sprawnościowe przy ognisku wg ustalonego harmonogramu

41-

1995/2